

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ

INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS DOCUMENTARY FILM FESTIVAL

ФЕСТИВАЛЬНИЙ ГІД

FESTIVAL GUIDE

23-30/03

Sverige

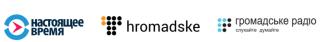

ОРГАН**І**ЗАТОРИ

ПАРТНЕРИ ПРАВОЗАХИСНОЇ ПРОГРАМИ

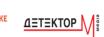

ІНФОРМАЦІЙНІ ПАРТНЕРИ ПРАВОЗАХИСНОЇ ПРОГРАМИ

Редакторка — Юлія Коваленко **Дизайнерка** — Лара Яковенко Дизайнерка обкладинки -Варвара Перекрест Перекладачки — Роксолана Машкова,

Ольга Шевченко

Коректорка української версії — Юлія Кузнєцова Коректор англійської версії — Джим Тодд Випускова редакторка —

Наталія Петринська

Editor — Yulia Kovalenko **Designer** — Lara Yakovenko Designer of the cover -Varvara Perekrest Translators — Roksolana Mashkova

Olha Shevchenko

Ukrainian version proofreader -Yulia Kuznietsova English version proofreader -Production editor -Natalia Petrvnska

яких тримається концепція прав людини. Ми живемо в добу, коли толерантність визначається одним з головних принципів співіснування у світі різноманіття. Але разом з тим, як і в багатьох інших країнах, цінність рівності сприймає ти причини існування сучасних форм дис- the value of equality is accepted by less porary forms of racial discrimination exist

Людська гідність, свобода, справедли-

ледь чи половина населення України. За кримінацій за расовою ознакою в програ- than half of Ukraine's population. Outside in the NEO-INEQUALITY programme, to межами домінуючих стереотипів та встановлення владних норм на околицях суспільного життя продовжують боротися за свої права ті, хто не отримує рівного нав фільми програми СВЯТА PIBHICTЬ. Усі respect in the public space continue to from the HÖLY EQUALITY programme. In ставлення та поваги в публічному про- ці фільми так чи інакше виносять на по- struggle for their rights at the periphery some way all of these movies raise issues з боку правозахисників. Цьогоріч ми б хо- ються в тіні публічних дискусій. тіли поговорити про те, що таке рівність і як її сповідувати в житті повсякденному. Що це взагалі таке — абстрактна, інтелектуальна концепція чи практична цінність, дотримуючись якої можна досягти взаємоповаги та безпеки? І в чому полягає корінь невдалих спроб досягти рівності в різних сферах життя сьогодні — у світі неймовірної інформаційної доступності? Чи це проблема політична, чи причина в тому, що людство захлинається в шаленому обсязі інформації?

Ми навмисно вдалися до іронії: бо тема нинішнього фестивалю — це прося встановити свої рівні рівності? Сло- уявлення про рівність. венська рок-зірка від філософії, як його називають, Славой Жижек якось шокував протилежністю самій собі — замість емпатії та рівного ставлення вона починає нагадувати ігнорування проблем інших, приховане за маскою соціальної пристойності та ввічливості. Чи це так?

часному суспільстві, ми створили шість жіночого щастя. спеціальних кінопрограм, що дозволяють поглянути на найпоширеніші нерівності дискримінації — подекуди навіть на державному рівні — за ознакою гендерної ідентичності, до документальних свідчень біринту.

Тема рівності пов'язана з багатьма продовження жіночої боротьби за рівне суспільними проблемами й викликами. ставлення до себе в приватному та публіч- many social problems and challenges. Hu- for equal treatment in public and private ному просторах у програмі ПРОСТА ЖІНО- man dignity, freedom, justice and equality space in the SIMPLE FEMALE EQUALITY вість та рівність є тими цінностями, на 🛮 ЧА РІВНІСТЬ. Від проблематизації віку як 🖁 are the values which underpin the concept 🗡 programme. From age as a factor for s фактору (не)рівності в суспільстві, якій of human rights. присвячені фільми програми ПОВАЖНА РІВНІСТЬ, до історій про безглуздість соціальних обмежень для людей з інвалідністю, що зібрані у програмі СИНДРОМ PIB-HOCTI. Від документальних спроб віднаймі НЕО-НЕРІВНІСТЬ до пошуку спільного of the dominant stereotypes and the es- the search for the common life-affirming життествердного знаменника в яскравому tablishment of the rules of power, those denominator in the vibrant variety of the різноманітті світових релігій, який об'єд- who do not receive equal treatment and world's religions, which unites the films сторі. Тому рівність потребує активних дій верхню питання, що переважно залиша- of public life. Therefore, equality requires which mostly remain in the shadow of pub-

PIBHO

сті та боротьби за неї ми запрошуємо everyday life. What actually is it — an ab- discuss the issues of equality and the і поза кінозалами: зокрема на спеціаль- stract, intellectual concept, or a practical struggle for it outside the cinema halls: них показах стрічок, створених за техно- value, which allows mutual respect and for instance, at special screenings of the логією віртуальної реальності, що стала security to be achieved? And does the root movies created with the use of virtual-reодночасно і рушієм розповсюдження пост- of the unsuccessful attempts to achieve ality technology, which has become both правди, й ефективним засобом «повер- equality in various areas of contempo- the engine for the spread of post-truth and нення» до дійсності; або на подіях нашої rary life lie in the world of an incredible an efficient tool for a return to reality; or індустріальної платформи, яку ми присвя- availability of information? Is this a po- at the events of our industrial programme, тили питанням документалістики, здатної litical issue, or is it because humankind which is dedicated to the topic of documстати каталізатором позитивних змін у сус- is choking in a overwhelming amount of tentaries that are able to bring about posi-

позиція суспільству виміряти рівні рів- постер — це лабіринт. Оптична ілюзія irony: the theme of our festival is to offer labyrinth, an optical illusion made of highності, подискутувати про те, чи досяжна з багатоповерхівок, з балконами-прибу- society a measure of equality, to discuss rise buildings with attached balconies. рівність у наш час і в наших умовах. Чи довами, всюдисущими парковками та за- whether equality is achievable in our time omnipresent parking lots, and squads of ми готові приймати лише ті правила, які гонами озброєних людей у чорних строях, and in our conditions. Are we only willing armed men in black — these people have нам подобаються, та ігнорувати потреби що останнім часом з'являлися на наших to accept the rules that we like and ignore appeared on our streets recently, it is unнших? Які наслідки очікують суспільство. — вулицях. — не зрозуміло, кому вони підпов якому люди чи групи людей намагають- рядковуються та несуть власне, особливе quences of a society in which people or their own special ideas about equality.

світ тезою, що сучасна толерантність стає занурюємось, — розмивання цінності phy, once shocked the world with the theрівності. Насамперед — перед законом. sis that contemporary tolerance becomes of all, equality before the law. We resist Ми пручаємося змінам та модернізації. the opposite of itself: instead of empathy changes and modernisation. We paint an Прикрашаємо арку кольорами веселки, а and equal treatment, it begins to resemble arch in rainbow colours and then, scared потім, невідомо чого злякавшись, самі ж the neglect of the problems of others, hid- of who-knows-what, repaint it back in grey. повертаємо їй знову сірий колір. Покло- den behind the mask of social decency and We worship makeshift structures with няємося МАФам з хрестами, які були на- courtesy. Is it so? Щоб проблематизувати те, що за- метами, але з кожним роком кам'яніють та звичай замовчується або ігнорується, та розростаються вздовж і вшир. Шануємо розхитати стереотипи, яких повно в су- залізну жінку з мечем. Як символ простого silenced in our society and to undermine a sword as a symbol of simple female hap-

The topic of equality is related to evidence of women's continuing struggle

defined as one of the main principles of that are collected in the EQUALITY SYNcoexistence in a world of diversity. At the DROME programme. From documentary same time, as in many other countries, attempts to find the reasons why contem decisive action by human rights activists. lic debate. This year, we would like to discuss what До обговорення проблем рівно- equality really is, and how to practice it in

groups of people are trying to establish their levels of equality? Slavoj Žižek, the Це метафора безумства, в яке ми Slovenian so-called rock star of philoso- which we are descending into, because we

its abundant stereotypes, we created six piness. special programmes that allow us to con-Поняття рівності багатогранне, і ми sider the most common inequalities from of gender identity, to the documentary from the labyrinth.

We live in times when tolerance is of the social constraints on disabled people

tive changes in society.

We have deliberately resorted to This time, our festival poster is a

It is a metaphor for the insanity crosses, which used to be tents, but year by year they petrify and expand in length In order to examine what is usually and width. We worship an iron woman with

The concept of equality is multiз різних ракурсів. Від стрічок програми запрошуємо в подорож фестивалем, щоб different angles. From the films of the faceted, and we invite you to the festival's КВІРНІСТЬ, що викривають абсурдність дивитися, порівнювати, дискутувати та QUEERALITY programme that reveal the journey to look, compare, discuss, and try спробувати зрозуміти, як будувати життя, absurdity of discrimination — sometimes to understand how to build the life, the city, місто, нашу країну, як шукати вихід із ла- at the level of the state — on the ground the country, and how to search for an exit

ДЕ ТА ЯК БРАТИ КВИТКИ НА СЕАНСИ

Фестивальні покази тривають з 10:00 до 23:00

простір IZONE. На фестивалі діє квиткова система. Єдина ціна квитка на ранкові

Локації: кінотеатр «Жовтень», кінотеатр «Україна» та креативний

вечірні сеанси (після 18:00) — 60 гривень фестивалем. Один квиток може використати лише один глядач для відві-

дування одного сеансу.

Вільний вхід:

- на всі фестивальні події в IZONE,
- події DOCU/PRO та DOCU/КЛАС, • події правозахисної програми, фотовиставку та «Живу бібліотеку».

Для участі в деяких заходах потрібна попередня реєстрація, про що

в програмі зазначено окремо Вхід на церемонію відкриття фестивалю відбувається лише за за-

ДЕ ПРИДБАТИ КВИТКИ

Квиток можна придбати у фестивальних касах та онлайн. Продаж квитків на кожен окремий сеанс закінчується за 10 хвилин до його

Фестивальні каси:

Кінотеатр «Жовтень»: вул. Костянтинівська, 26 Кінотеатр «Україна»: вул. Архітектора Городецького, 5

Протягом фестивалю каси кінотеатрів «Жовтень» та «Україна» відчинені щодня з 12/03 та працюватимуть у «Жовтні» з 9:00 до 22:00 до **30/03** (включно), в **«Україні» з 10:00 до 22:00 до 29/03** (включно)

Зауважте, що в режимі онлайн можна купити звичайний квиток Безкоштовні квитки за абонементом, акредитацією та пільгами можна отримати лише у фестивальних касах.

Будь ласка, зверніть увагу, що в онлайн-продаж потрапляє лише частина загальної кількості квитків. Квиток також можна придбати безпосередньо перед сеансом у касі в разі його наявності.

Онлайн-продаж для всіх локацій на www.docudays.ua

Безкоштовні квитки для окремих категорій глядачів

Пенсіонери, школярі, учасники та ветерани АТО мають право отримати безкоштовний квиток у фестивальних касах, показавши посвідчення. Кожній особі пільгової категорії може бути видано лише один квиток та денні сеанси (до 18:00) — 40 гривень. Єдина вартість квитка на на один сеанс. Узяти квитки на паралельні сеанси неможливо. Пільговий квиток діє лише за умови пред'явлення посвідчення контролеру на Квиток надає право зайняти вільне місце в залі, окрім зарезервованих вході до кінозали. Зауважте, безкоштовний квиток видається в касах у переддень або в день показу (але не раніше).

Знижка 50% на квитки та абонементи для студентів

Показавши посвідчення, студенти мають право придбати фестивальний абонемент або квиток зі знижкою 50%. Кожній особі такої пільгової категорії може бути видано лише один квиток на один сеанс. Узяти квитки на паралельні сеанси неможливо. Пільговий квиток дійсний лише за умови надання студентського посвідчення контролеру на вхо-

Окремі безкоштовні покази

Деякі вечірні кінопокази (після 15:00) є безкоштовними для всіх категорій відвідувачів (така інформація окремо позначена в програмі). Для того, щоб потрапити на такий сеанс, потрібно отримати безкоштовний квиток. Його можна одержати у фестивальній касі або замовити онлайн. Один глядач може отримати лише один квиток на такий сеанс.

ФЕСТИВАЛЬНІ АБОНЕМЕНТИ

Для глядачів, які планують присвятити фестивалю максимум часу, передбачені кілька видів абонементів.

«Повний тиждень»

Його дія поширюється на всі кіносеанси у всіх фестивальних локаціях, окрім подій, що вимагають окремої реєстрації. Абонемент можна купити як онлайн: www.docudays.ua, так і з 12/03 у фестивальних касах. Ціна на цей абонемент — 800 гривень

Його дія поширюється на шість кіносеансів протягом одного фестивального лня у всіх фестивальних локаціях, окрім полій, що вимагають окремої реєстрації. Абонемент можна придбати у фестивальних касах

Ціна такого абонемента — 200 гривень.

Фестивальні абонементи зі знижками для студентів

Студенти можуть придбати абонементи повного тижня та одного дня з 50%-вою знижкою. Їх дія поширюється на всі кіносеанси протягом зазначеного терміну для всіх фестивальних локацій, окрім подій, що потребують окремої реєстрації. Абонемент можна купити як онлайн: www.docudays.ua, так i з 12/03 у фестивальних касах, показавши студентське посвідчення

Абонемент не гарантує вільного місця на кожен сеанс. Він надає можливість подивитися більше фільмів за меншу ціну. У будь-якому разі власник абонемента повинен брати квиток на кожен сеанс у фестивальних касах. На підставі абонемента квиток видається безкоштовно. Квиток дійсний лише за умови надання абонемента контролеру на вході до кінозали.

Зауважте, що абонемент дає можливість отримати не більше ніж один квиток на один сеанс. Квитки на сеанси видаються в касах у переддень або в день показу (але не раніше). Узяти квитки на паралельні сеанси

У разі втрати абонемент не поновлюється.

Фестивальна акредитація

Запрошені гості, учасники та партнери фестивалю автоматично отримують фестивальну акредитацію.

Акредитовані гості, учасники, представники ЗМІ та партнери фестивалю можуть отримати квиток безкоштовно у фестивальних касах за умови надання фестивального бейджа. Це можна зробити в переддень (але не раніше) або в день показу.

На один сеанс можна взяти не більше одного квитка. Взяти квитки на паралельні сеанси неможливо. Квиток дійсний за умови пред'явлення фестивального бейджа контролеру на вході до кінозали.

Усі фестивальні бейджі є іменними та не можуть передаватися іншим особам. У разі користування чужим іменним бейджем його буде вилучено адміністрацією або службою охорони фестивалю. Поновлення бейджа в такому випадку неможливе.

У разі втрати бейджа його поновлення може бути оформлене в акредитаційній службі за умови надання документів, що посвідчу-

Умови доступу на сеанси

Будь ласка, займайте своє місце в залі за 10 хвилин до початку сеансу. У разі запізнення на кінопоказ співробітники фестивалю мають право відмовити в доступі на сеанс.

«Щасливі хвилини» (Last minute access) — це можливість для власників фестивальних бейджів та абонементів, які не мають квитка, зайняти вільні місця в залі за наявності таких. Вхід до зали відбувається за сигналом працівника фестивалю після початку сеансу в порядку живої черги. Біля входу до кожної кінозали є вказівник на місце формування черги.

Оргкомітет фестивалю зберігає за собою право без пояснень анулювати квиток, якщо його власник порушує правила фестивалю або його поведінка може призвести до пошкодження майна кінотеатру, є образливою та неприпустимою стосовно глядачів, співробітників фестивалю та кінотеатру.

Несанкціонована оргкомітетом фестивалю фото- і відеозйомка в залі під час кінопоказу категорично заборонена.

Зазначені правила стосуються всіх фестивальних локацій

Discount festival passes for students

Students can buy Whole Week Passes and One Day Passes with 50% discount. They are valid for all film screenings within the indicated time frame at all festival locations, except for the events that require registration in advance. The pass can be bought both online at www.docudays.ua and at festival ticket offices from March 12, after presenting a student ID.

Please note that only a part of the total number of tickets are sold A pass does not guarantee you a free seat at each screening. It allows you to watch more films for a lower price. In any case, each owner of a pass must obtain a ticket to each screening at festival ticket offices. With a pass, tickets are issued for free. Such a ticket is valid only if the pass is presented to the controller at the entrance

> A pass allows its owner to receive no more than one ticket to one screening. Ticket to screenings are issued at ticket desks the day before the screening or on the day of the screening (but not earlier). It is impossible to receive tickets to simultaneous screenings. If a pass is lost, it cannot be renewed.

FESTIVAL ACCREDITATION

Invited guests, participants and partners of the festival will automatically receive festival accreditation. See the terms and conditions of media accreditation here.

Accredited guests, participants, media representatives and festival partners can obtain free tickets at festival ticket offices if they present a festival badge. It can be done the day before the screening or ing. It is impossible to receive tickets to simultaneous screenings. on the day of the screening (but not earlier). A badge owner can receive only one ticket. It is impossible to receive tickets to simultaneous screenings. A ticket is valid only if the festival badge is presented to the controller at the entrance to the cinema hall.

All festival badges are issued to specific persons whose names are indicated on them and cannot be passed over to other people. If someone uses another person's badge, it will be confiscated by the administration or the festival security. In this case, it is impossible to renew the badge.

If a badge is lost, it can be renewed at the accreditation service after presenting an ID.

CONDITIONS OF ACCESS TO SCREENINGS

Please take your place in the audience 10 minutes before the start of the screening. If a viewer is late to a screening, festival employees have the right to deny them entry.

The festival organizers reserve the right to cancel a ticket without explanations if its holder violates festival rules or if their behavior can lead to damage of film theater property, or is offensive and inappropriate for the audience, festival employees, and the film theater. Any unsanctioned photo or video recording in the audience during film screenings is strictly prohibited.

These rules apply to all festival locations.

ФЕСТИВАЛЬНИЙ ГІД

ЖУРІ

DOCU/ПРАВА

Марія Шищенкова (Білорусь) Координаторка захисту для країн Європи та Центральної Азії у міжнародній організації Front Line Defenders

Дмитро Щебетюк (Україна)

Багаторазовий чемпіон України з плавання, співзасновник громадської ініціативи «Доступно.UA»

Олена Шевченко (Україна)

Голова громадської організації «Інсайт», співголова Коаліції з протидії дискримінації в Україні, правозахисниця

DOCU/ЖИТТЯ

Лучяно Барізоне (Швейцарія) Засновник міжнародного кінофестивалю Alba Infinity, кінокритик

Чілла Кату (Румунія) Програмна директорка кінофестивалю

Карло С. Гінтерманн (Італія) Продюсер, режисер

DOCU/KOPOTKO, DOCU/YKPAÏHA

Арунас Мателіс (Литва) Засновник незалежної кіновиробничої компанії Studio Nominum, режисердокументаліст і продюсер

Барбара Вурм (Німеччина) Кураторка сінематек і кінофестивалів qoEast та DOK Leipzig, кінокритикиня

Олеся Островська-Люта (Україна) Генеральна директорка Мистецького арсеналу, кураторка та арт-менеджерка

СТУДЕНТСЬКЕ ЖУРІ Олександр Пономаренко (Україна)

Ірина Осадча (Україна) Вероніка Стадник (Україна) Максим Срібний (Україна) Галя Галковська (Україна)

НАГОРОДИ

- Приз конкурсу DOCU/CBIT в номінації DOCU/
- Приз конкурсу DOCU/CBIT в номінації DOCU/
- Приз журі конкурсу DOCU/КОРОТКО
- Приз журі конкурсу DOCU/УКРАЇНА
- Приз студентського журі
- Приз глядацьких симпатій • Премія Андрія Матросова від організаторів
- Спеціальний приз від незалежної міжнародної служби новин Current Time
- Спеціальний приз від Української
- Гельсінської Спілки з прав людини

КОНКУРСНІ ПРОГРАМИ

Повнометражний міжнародний конкурс, де переможців оберуть у двох номінаціях: DOCU/ ПРАВА та DOCU/ЖИТТЯ. 12 стрічок з різних куточків світу — історії, що лунають різними мовами, зрозумілі будь-де: від необхідності переосмислювати буремне минуле до пошуку життєвих сил у важкі часи, від подолання страху та самотності до сміливості жити за власними правилами.

DOCU/KOPOTKO

12 фільмів тривалістю до 45 хвилин. Лаконічні цес роботи над фільмом? Дізнатися, які розповіді, які перенесуть вас у найвіддаленіші місця: від портового міста на Аральському просто поговорити на різні цікаві теми? Все морі чи північної Сирії до нетрів Буенос-Айре- це можна буде зробити з 25 по 29 березня у са чи океанічних вод Індонезії.

Вперше в історії фестивалю національний кон- роший настрій, трошечки англійської мови і курс об'єднує повнометражні картини. Шість зустрічайте ранок з нами.

фільмів — шість кроків, щоб податися з України

у планетарну подорож: побувати в минулому та

теперішньому, на сході й на заході, вдома і за

Здавалося б, у сучасному світі інформацій-

ної доступності немає нічого, що досі не

було обговорено. І, здавалося б, дискри-

мінація жінок існує десь дуже далеко, але

ніяк не поруч із нами. Три стрічки цієї про-

грами засвідчують: обмеження відносно

жінок досі циркулюють як у публічному, так

і в приватному просторах у різних країнах.

А деякі прояви дискримінації, які викривають

ці фільми, шокують своєю замовчуваністю.

Три історії боротьби за рівність, що розгорта-

Трансгендерний перехід — це зміна тіла. Але

якщо ти живеш у фавелах, ти не можеш про-

сто взяти і змінити собі тіло без труднощів,

ніби перевдягтися чи навіть зробити плас-

Занадто юні? Занадто зрілі? Для героїв цих

трьох фільмів не існує слова «занадто»: їхній

вік не перешкоджає їм здобувати чемпіон-

ство у важкій атлетиці, шукати сімейного те-

пла або відкривати для себе цінність життя.

Створювати тендітні прикраси, жити без

кордонів, кохати та прагнути професійного

розвитку - люди, які мають інвалідність,

змушені докладати подвійні зусилля до та-

ких речей: інколи, навіть, сперечаючись з

бюрократичною системою за свої права. Але

фільми цієї програми змусять вас задатися

питанням: «Хто вигадав ці безглузді межі?».

Колоніалізм — у минулому? Расизм існує лише

в несерйозній формі косплею? Нацизм — на-

дійно поборена ідеологія? Ну що ж, зазирніть

разом з цими трьома стрічками у деякі зви-

чайні європейські квартири або у досліджен-

ня екзотичних земель — дещо може ховатися

Усі релігії різні. Усі вони по-різному описують

світ, у якому ми живемо. Але всіх їх об'єднує

спільний знаменник — віра в життя. Разом

з тим й форми, які набуває людська віра, —

різні. Тож де пролягає межа між прагненням

до мирного співжиття та нетерпимістю до Ін-

ших? Режисери трьох фільмів цієї програми

дослідили найвіддаленіші куточки світу, щоб

П'ять стрічок, які вже побували на екранах

найбільших кінофестивалів світу. П'ять істо-

рій про боротьбу за свободу та рівність — від

документації буднів відчайдушних рятуваль-

ників з Алеппо, яка номінувалася на премію

«Оскар», до трудової подорожі з конголезь-

ким селянином, що підкорила Тиждень кри-

не дивно, але інколи діти краще за диплома-

тів знаходять спільну мову, рішучіше за до-

рослих відстоюють право жити за власними

правилами та будують суспільство рівності та

взаємоповаги. Думаєте, це перебільшення?

П'ять стрічок цієї програми переконають вас

Розпитати режисера чи режисерку про про-

картини вплинули на їхню творчість? Або

кафе кінотеатру «Жовтень». Щоранку о 10:00

запрошуємо усіх охочих розпочати день із

приємного спілкування. Захопіть із собою хо-

е позбавлений уперелжень Як

тиків Каннського кінофестивалю.

розібратися в цьому питанні

за маскою пристойної повсякденності.

кордоном, на Землі і в космосі.

ПОЗАКОНКУРСНІ

ПРОСТА ЖІНОЧА РІВНІСТЬ

ПРОГРАМИ

ються у тиші.

КВІРНІСТЬ

тичну операцію.

ПОВАЖНА РІВНІСТЬ

СИНДРОМ РІВНОСТІ

НЕОНЕРІВНІСТЬ

СВЯТА РІВНІСТЬ

DOCU/XITM

DOCU/ЮНІСТЬ

PAHKOBA KABA

3 РЕЖИСЕРАМИ

DOCU/RIGHTS

Maria Shishchenkova (Belarus) Coordinator of Defence for Europe and Central Asia in the Front Line Defenders international organisation

Dmytro Shchebetiuk (Ukraine) Multi-award winning champion of Ukraine in swimming, co-founder of the Dostupno.UA civic initiative

Olena Shevchenko (Ukraine) Leader of the Insight civic organisation, co-director of the Coalition for Combatting Discrimination in Ukraine, human rights defender

DOCU/LIFE

Luciano Barisone (Switzerland) Co-founder of the Alba Infinity International Film Festival, cinema critic

Csilla Kato (Romania) Programme director of the Astra Film Festival

Carlo S. Hintermann (Italy) Producer, filmmaker

DOCU/SHORT, DOCU/UKRAINE

Arūnas Matelis (Lithuania) Founder of the Studio Nominum independent film production company, documentary director and producer

Barbara Wurm (Germany) Curator of the goEast and DOK Leipzig cinemategues and film festivals, cinema critic

Olesia Ostrovska-Liuta (Ukraine) CEO of the Art Arsenal, curator and art manager

STUDENT JURY Oleksandr Ponomarenko (Ukraine)

Iryna Osadcha (Ukraine) Veronika Stadnyk (Ukraine) Maksym Sribny (Ukraine) Halyna Halkovska (Ukraine)

- Prize of the DOCU/WORLD programme
- Prize of the DOCU/WORLD programme
- Jury prize of the DOCU/SHORT programme
- Jury prize of the DOCU/UKRAINE
- Audience choice prize
- Special prize of the international independent news service Current Time
- Special prize of the Ukrainian Helsinki Human Rights Union

PROGRAMMES

DOCU/WORLD

liness to the courage to live by one's own rules.

12 films up to 45 minutes long. Concise stories that will take you to the most remote locations: from the port city in the Aral Sea or northern Syria, to the slums of Buenos Aires or Indonesia's ocean waters.

DOCU/UKRAINE

the national competition includes full-length movies. These 6 films are 6 steps towards a departure from Ukraine on a planetary journey: to visit the past and present, East and West, home

NON-COMPETITION **PROGRAMMES**

SIMPLE FEMALE EQUALITY

It might seem that in today's world of accessible information, there is nothing that has not been discussed yet. And it might seem that discrimination against women exists somewhere far away, and not close to us. The three films in this programme demonstrate something else: restrictions against women are still widespread. both in public and in private spaces in different countries. And some of the manifestations of discrimination revealed in these films shock in the way that they silence women. Three stories of the struggle for equality, unfolding in silence.

QUEERALITY

The characters in this programme take in-

SENIOR EQUALITY

Too young? Too old? For the characters of these three films, there is no 'too': their age does not prevent them from becoming weightlifting champions, looking for the warmth of the family, or discovering the value of life.

EQUALITY SYNDROME

Creating sophisticated jewellery, living with-

NEO-INEQUALITY

Has colonialism become a thing of te past? Is racism just a funny form of cosplay? Is Nazism a thoroughly defeated ideology? Well, look inside some ordinary European apartments or explore exotic lands with these three films, and find out what can hide behind the a mask of decent everyday life.

and intolerance for others? The directors of the three HOLY EQUALITY films have explored the most distant corners of the world to deal with

who conquered Critics' Week at the Cannes International Film Festival.

DOCU/YOUNG

The world of children is still unbiased. Strangely enough, sometimes children find a common language better than diplomats, and are more determined than adults to defend the right to live according to their own rules, and build a society of equality and mutual respect. Do you think this is an exaggeration? The five docu-

Ask a filmmaker about the process of working on a movie. Find out which films influenced their work. Or just discuss various interesting topics. You can do all of these things from 25 to 29 March at the cafe in the Zhovten Cinema. Every morning at 10 a.m., we invite everyone who wants to start the day with a pleasant conversation. Take your good mood and just a little bit of English, and greet the morning

WHERE AND HOW TO OBTAIN TICKETS

WHICH EVENTS REQUIRE TICKETS

Festival screenings will take place between 10 a.m.

Locations: Zhovten Cinema, Ukraine Cinema and IZONE Creative Space. Entry to all festival screenings is with tickets only. The single ticket price for morning and day screenings

(before 6 p.m.) is UAH 40. The single ticket price for evening screenings (after 6 p.m.) is UAH 60.

one viewer to attend one screening.

- Entry is free:
- to all festival events in IZONE,
- to DOCU/PRO and DOCU/CLASS events. • to human rights events, the photo exhibition and the Live Library.

A ticket entitles its owner to take a free seat in the audience, except

Participation in some events requires registration in advance, which is specifically indicated in the program.

Entry to festival opening ceremony is by invitation only. WHERE YOU CAN BUY TICKETS

FESTIVAL TICKET OFFICES:

(until and including March 29)

Tickets can be bought at festival ticket offices and online. Ticket Specific free screenings Some evening screenings (after 3 p.m.) are free for all categories sale for each particular screening ends 10 minutes before its be-

Zhovten Cinema: 26 Kostiantynivska str. Ukraine Cinema: 5 Arkhitektora Horodetskoho str. During the festival, the ticket offices of the Zhovten Cinema and **FESTIVAL PASSES**

Ukraine Cinema will be open every day. The ticket offices will start

working from March 12.

Opening hours: From 9 a.m. to 10 p.m. in Zhovten Cinema From 10 a.m. to 10 p.m. in Ukraine Cinema

Tickets can be bought online for all locations at www.docudays.ua.

Note that you can only buy a regular ticket online. Free tickets for pass or accreditation holders and for discount categories can be obtained only at festival ticket offices.

online. You can also buy a ticket, if it is still available, directly before

the screening at the ticket office.

DISCOUNT CATEGORIES

Free tickets for particular categories of viewers Pensioners, school children, participants and veterans of the ATO have the right to obtain a free ticket at festival ticket offices upon presenting a relevant ID. Each person who belongs to a discount category can receive only one ticket to one screening. It is imposfor the seats reserved by the festival. One ticket can be used by only sible to receive tickets to simultaneous screenings. A free ticket is valid only in case a relevant ID is presented to the controller at the entrance to the cinema hall. Please note that tickets of this category can be received at ticket offices on the day before the

screening or on the day of the screening (but not earlier). 50% Discount on tickets and passes for students

pon presenting a student ID, students have the right to buy a festival pass or a ticket with 50% discount. Each person who belongs to this discount category can receive only one ticket to one screen-A free ticket is valid only in case a student ID is presented to the controller at the entrance to the cinema hall.

of viewers (this information is specifically indicated in the pro-

gram). In order to attend such a screening, each visitor needs to

obtain a free ticket. It can be received at a festival ticket window

or booked online. One viewer can receive only one ticket to such

To those audience members who plan to dedicate as much time as

possible to the festival, we offer several types of passes:

Whole week pass

Valid for all film screenings at all festival locations, except for the events that require registration in advance. The pass can be bought both online at www.docudays.ua and at festival ticket offices from March 12. The price of this type of pass is UAH 800.

Valid for six film screenings during one festival day at all festival lo-

cations, except for the events that require registration in advance.

The pass can be bought at festival ticket offices from March 23.

The price of this type of pass is UAH 200.

Last Minute Access is an opportunity for festival badge and pass holders who do not have tickets to take free places in the audience, if there are any. Entry to the hall starts at the signal from a festival employee in a live queue. There is a sign indicating the start of the queue near the entrance to each cinema hall.

- in the DOCU/RIGHTS nomination
- in the DOCU/LIFE nomination
- programme Students' jury prize
- Andriy Matrosov Prize from the DOCUDAYS UA organisers

COMPETITION

A full-length international competition, whose mentaries of this programme will convince you winners will be selected in two categories, of the opposite. DOCU/RIGHTS and DOCU/LIFE. These 12 films from different corners of the world are stories that can be heard in different languages and understood everywhere: from the need to rethink the turbulent past, to finding strength in difficult times, from overcoming fear and lone-

For the first time in the history of the festival, and abroad, on Earth and in space.

credible paths on the screen: from Uganda to Thailand, from small clubs to big scenes, But the hardest path is still the one towards recognising these people the way they are. When despite senseless prejudices the desire for love and mutual respect must exist, then the body itself becomes a political one.

out boundaries, loving and seeking professional development — people with disabilities are forced to make double the efforts for all of these: sometimes, even struggling for their rights with the bureaucratic system. But the films of this programme will make you wonder: 'Who invented these meaningless boundaries?'

HOLY EQUALITY All religions are different. They all describe the world we live in differently. But all of them are united by a common denominator — faith in life. At the same time, the forms human faith takes on are very diverse. So where is the boundary between the quest for peaceful coexistence

this issue.

DOCU/BEST These five films have already been shown on the screens of the world's largest film festivals. Five stories about the struggle for freedom and equality: from the documentation of the everyday lives of desperate survivors from Aleppo, which was nominated for the Academy Award, to a labour journey with a Congolese peasant

UA

«XIHKA В ПОЛОНІ»:

історія боротьби за свободу відкриває DOCUDAYS UA

Жінка в полоні

A Woman Captured

11 років Маріш провела в рабстві у звичайній угорській сім'ї середнього класу. Її позбавили документів, будь-якої власності, рідної доньки і навіть імені. Драматична історія Маріш свідчить, наскільки близькою і водночас незримою є проблема сучасного рабства.

Ольга Сидорушкіна

Жінка прокидається, її постаріле, втомлене обличчя ніяково посміхається у камеру. Вона йде поратим паче володіти особистими речами та грошима. мислила план втечі, а її справжнє ім'я — Едіт. Увесь скарб Маріш — кілька старих фотографій і книга з недоречною назвою «Як знайти справжнє щастя». «Там, де я, ніколи немає щастя», — приречено говорить виняткові випадки, **«Жінка в полоні»** свідчить про провона. Ця покірлива приреченість та відмова від власної блеми, що є актуальними в будь-яких країнах — зокрема особистості шокує навіть більше, ніж жахливі умови жит- в Україні. Через окрему історію поневолення Туза-Ріттер тя, з якими змирилася Маріш.

сифікувати як документальний трилер. Перед нами зі відальним спостерігачем, Бернадетт зверталася до позростаючою напругою розгортається хрестоматійна ліції, але їй відмовили в допомозі, хоча визнали, що їм історія про безпомічну людину, яка прагне вирвати- відомі подібні випадки в Угорщині. Держава майже не ся з полону, в якому вона тривалий час перебувала знає, як реагувати на сучасне рабство — на те рабство, в умовах морального та фізичного гноблення. Режи- що стало прозорим злом та розчиняється в буденності. серці вдалося так довго та пильно знімати Маріш лише Разом з тим режисерка фіксує в деталях психологію жерз дозволу Ети. Господарка дому стягувала гроші за тви та аб'юзера, раба та господаря. У діалозі з Бернадетт зйомки, але завжди залишалася за кадром — ми хіба «рабовласниця» цілком спокійно, не виправдовуючись, що чутимемо її голос або бачитимемо її пещені руки з пояснює свою позицію: вона надає Маріш нічліг та їжу, а вульгарним манікюром. Така анонімність рабовласни- отже, у цій ситуації немає нічого жахливого. Раб завжди ці стає певною квінтесенцією прозорості зла, яке може чимось винний господареві — але, як відомо, з цих двох десятиріччями приховуватися за маскою повсякден- лише невільник може досягти свободи. Понад 1,2 мільності. Адже Маріш не ізолювали від довколишньо- йона людей, що живуть у сучасній Європі, перебувають го світу, не тримали за ґратами — вона ходила тими у рабстві. Ми думаємо, що не знаємо, хто ці люди, але самими вулицями, що й вільні люди, але залишалася чому ми так впевнені?

в тіні, приховуючи свою реальну долю. Сучасне рабство приголомшує своєю буденністю — воно виявляється значно поширенішим, ніж про це зазвичай чутно в публічному просторі.

Перша половина картини повністю зосереджена на героїні. Ми бачимо, як вона працює, вислуховує принизливі докори, курить, потай жаліється та поволі відкриває Бернадетт деталі свого колишнього життя. Виявляється, у неї є діти. Молодша донька колись жила разом з нею в Ети, але втекла в інтернат — і тепер вони не бачаться. У цих тихих бесідах з'являється більше довіри. Вийшовши далеко за межі взаємин режисер — герой, документальна зйомка Тузи-Ріттер трантися по господарству, і ми розуміємо, що ця жінка – сформується в терапію та реальну допомогу. Відчувши хоч прислуга, але ще не здогадуємося, що вона — безправна чиюсь підтримку, Маріш поступово ніби пробуджується рабиня. Режисерка Бернадетт Туза-Ріттер кілька років від жахливого сну — вона дедалі частіше та впевненітому познайомилася з Етою, яка пишалася тим, що ніко- ше говорить про бажання втекти від Ети, незважаючи ли не працювала, натомість тримала кількох рабів — се- на невдалі попередні спроби. Близькість між героїнею ред них і 53-річну Маріш. Маріш зайнята сім днів на тиж- та режисеркою не руйнує навіть той факт, що Бернадетт день: вона виконує усю хатню роботу та працює на міс- мусить платити за те, щоб фіксувати на камеру життя цевій фабриці, віддаючи увесь заробіток Еті. У домі, де її Маріш. «Я дозволяю себе знімати, щоб люди побачили, утримують силою та погрозами, у неї немає жодних прав. як не можна поводитися з іншими, і що кожна людина Усе. що можна собі дозволити. — це цигарки та кава, але заслуговує на повагу, навіть якщо вона втратила все», жінці не дозволено навіть самовільно вийти в магазин спокійно каже Маріш. Скоро ми дізнаємося, що вона за-

Як би не здавалося, що сьогодні рабство — це викриває системну трагедію всередині суспільства, яка складається в результаті ігнорування та замовчування Дебютну роботу Тузи-Ріттер цілком можна кла- державними структурами. Не залишаючись безвідпо-

A WOMAN CAPTURED:

A STORY OF A STRUGGLE FOR FREEDOM OPENS DOCUDAYS UA

Marish spent eleven years in slavery in an ordinary Hungarian middle-class family. Her documents, property, her own daughter and even her name were taken away from her. The dramatic story of Marish demonstrates how close and, at the same time, how invisible the problem of contemporary inequality is.

Olha Sydorushkina

A woman wakes up, and her aged, tired face smiles awkwardly to the camera. She starts to do household chores, and we understand that this woman is a servant, but we cannot yet guess that she is a slave deprived of any rights. Several years ago, the director Bernadett Tuza-Ritter met Eta, who proudly claimed that she never worked a day in her life and that she owned a few slaves, including the 53-year-old Marish. Marish is busy seven days a weeks she does all the household chores and also works at the local factory, handing all her earnings over to Eta. In the house, where she is held by force and threats, she has absolutely no rights. The only things she can afford are cigarettes and coffee, but the woman is not allowed even to go out to the store whenever she wants, not to mention to own personal things and money. Marish's only treasures are a couple of old photos and a book with a totally inappropriate title. How to Find Real Happiness. "There's never any happiness where I am," she says in a resigned voice. Her obedient resignation and her relinquishment of her own personality are even more shocking than the horrible living conditions which Marish has already accepted as the way things are.

Tuza-Ritter's debut can actually be categorised as a documentary thriller. With increasing tension, we watch the gradual revelation of a classic story about a helpless person who strives to free herself from the captivity in which she has lived for a long time under conditions of moral and physical oppression. The director could film Marish for so long and so closely only with Eta's permission. The mistress took money for the shooting, but always remained outside the frame; we only hear her voice or see her sleek hands with their vulgar nail polish. This anonymity of the slave owner becomes a kind of guintessence of the transparency of evil, which can hide behind a mask of mundanity for decades. Marish was not isolated from the world, she was not kept behind bars — she walked the same streets as free people, but remained in the shadows, hiding her actual fate. Contemporary slavery astonishes us with its ordinariness — it turns out to be much more widespread than is publicly claimed.

The first half of the film is completely focused on the protagonist. We see her working, being humiliatingly scolded, smoking, secretly complaining and slowly revealing the details of her former life to Bernadett. It turns out she has children. Her younger daughter used to live with her at Eta's place, but she ran away to an orphanage, and now they do not see each other. In these quiet conversations, the two develop trust. Going far beyond the director-protagonist relationship, Tuza-Ritter's documentary filming transforms into therapy and actual help. Feeling that she is supported by someone at least, Marish seems to gradually wake up from a horrible dream — ever more often and more confidently, she speaks about her desire to run away from Eta, despite her unsuccessful attempts in the ast. The intimacy between the protagonist and the director is not even ruined by the fact that Bernadett must pay for filming Marish's life. "I allow you to film myself so that people could see how they should not treat others, and that everyone deserves respect, even if they have lost everything," says Marish calmly. Soon, we learn that she has made plans for escape, and that her real name is Edith.

Even if it seems that in our days slavery can only be exceptional, A Woman Captured testifies to problems which exist in every country, including Ukraine, Through a single story of captivity, Tuza-Ritter reveals a systemic tragedy in society, which develops as a result of ignorance and silence on the part of government structures. Bernadett did not remain an irresponsible observer; she went to the police, but she was denied help, although the police admitted that they are aware of cases like this in Hungary. The state has practically no idea how to respond to contemporary slavery, slavery which has turned into a transparent evil, but is dissolved in everyday life. At the same time, the director records in detail the mental state of the victim and the abuser, the slave and the master. In a dialogue with Bernadett, the 'slave owner' explains her position with absolutely no qualms, without trying to justify herself: she provides a roof and food to Marish, so there is nothing horrible in this situation. The slave always owes something to the master — but, as we know, of these two, only the slave can achieve freedom. More than 1.2 million people who live in contemporary Europe are slaves. We think we do not know who these people are, but why are

«Якщо ти це хоч раз покажеш, то принаймні кілька людей зрозуміє, як не треба поводитись з іншими» Це слова Маріш, безправної кріпачки, що працює у нешляхетній родині сучасних панів. За борги жінку позбавили грошей, свободи, здоров'я, сімейних зв'язків і навіть її справжнього імені. яке вона наважиться назвати, лише повернувши собі почуття гідності. Маріш присвячений надзвичайно людяний і життєствердний фільм **«Жінка в полоні»**, який відкриває цьогорічний DOCUDAYS UA. Ця угорська стрічка вже змагалася за головні призи фестивалів IDFA та «Санденс». У Києві фільм представить його режисерка, операторка, монтажерка і повноцінна учасниця Бернадетт Туза-Ріттер, яка напередодні розповіла про проблему сучасного рабства, свою подвійну роль на зйомках і моральні виклики.

«ЖІНКА В ПОЛОНІ»:

СУЧАСНЕ РАБСТВО ПО СУСІДСТВУ

Розмову вела Юлія Кузнєцова

Як ви знайшли героїню? Я випадково познайомилася з цією родиною. Тоді я вступала на магістра з режисури, і для іспиту потрібно було зробити 5-хвилинний фільм на тему «День з жит- гає, бо мета нашого фільму — поширювати поінформоватя людини». Я згадала обличчя Маріш, і спитала в сім'ї, чи можна її познімати. Вони дали дозвіл, бо мій візу- ся, що цю систему можна змінити. Ми також контактуємо альний задум полягав у тому, щоб не показувати інших, лише Маріш. Тому родина легко погодилася. Але про- суальне рабство, і багато інших його типів. Я зняла фільм тягом зйомок Маріш розповіла мені, що їй не платять, про один тип — примусову працю. і через це я залишилася знімати. Але спочатку я нічого не знала про її ситуацію.

Чи ви планували ставати учасницею цієї історії?

лише кінематографістом, ти маєш бути і звичайною люди-

А психологічно вам було важко долучитися?

У таких обставинах нелегко знімати, так само нелегко лишатися друзями зі злом і добром водночас. Для та фізично.

мене це був великий виклик — підтримувати добрі стосунки з обома сторонами

лише Угорщині 22 тисячі людей страждає у подібних умовах. Як ви вивчали цю проблему?

Я стежу за «Світовим індексом рабства». Щороку вони досліджують, скільки людей поневолено у кожній країні. Це офіційні дані, відкриті для всіх. Дивлюся зараз в'язнів і наглядачів. На шостий день експеримент довецю статистику і бачу, що в Україні понад 210 тисяч осіб перебувають у сучасному рабстві, і це велика цифра. Люди просто не вірять, що це відбувається по сусідству. Але це існує також у великих містах, у столицях, скрізь у Європі, не лише у країнах третього світу.

розголосу в Угорщині?

У ЗМІ багато про неї писали. І це нам дуже допоманість про те, як багато людей нині невільні. Я сподіваюз деякими організаціями. Сучасне рабство охоплює і сек-

Значну роль відігравала психологія Маріш, брак її впевненості у собі...

Думаю, що в подібній ситуації не можна лишатися фізичний, адже з нею жорстоко поводилися. Коли ти не знаєш, куди піти, єдиний вихід — піти на вулицю. ною. Маєш підтримувати свого героя емоційно. Тому таке А там тебе точно знайдуть і, можливо, потім поб'ють питання навіть не поставало — грати чи ні цю подвійну роль. до смерті. Отже, вимірів проблеми багато. Звернутися до поліції насправді важко, бо Маріш не запирають у домі, однак це не означає, що їй не загрожує небезпека. Слід розуміти, що закону, який би захищав таких постраждалих, немає, але ці люди загрожені психологічно

У титрах наприкінці є інформація, що в самій

Чи набула історія Маріш подальшого публічного

Це один вимір проблеми — психологічний. Інший —

лише тому що мали владу над іншими. І люди зазвичай не усвідомлюють, що вони коять з іншими

Чому взагалі сьогодні існує рабство?

Думаю, що це глобальна проблема, проблема через систему і байдужість людей. Навряд чи її можна вирішити, якщо тільки змінити систему. У фільмі ви бачите, що життя Маріш змінилося, коли я звернула на неї увагу. Я ніколи не казала їй, що робити, але мої відвідування, моя підтримка надали їй сил. І питання було не в грошах. Але коли їй потрібна була допомога, вона мала знати, де її знайти. Однак люди, що опинилися в такій ситуації, гадки не мають, що існує якась допомога. Тому що організації, що опікуються такими питаннями, мислять інакше, ніж жертви сучасного рабства. І знайти допомо-

Чи доробили б ви фільм, якби Маріш відмовила-

Звісно. Коли знімаєш документальне кіно, ніколи

не знаєш, яким буде кінець. Але, звичайно, я пережи-

ваю, я в цій історії і людина зі своїми почуттями, і ре-

жисер. Я думаю, що не можна просто заплющити очі,

коли бачиш щось подібне. І як кінематографіст ти маєш

таку велику владу — зняти і показати, що відбувається.

Це велика відповідальність не мовчати, не закривати

очі на те, що коїться. Навіть якщо у героїні бракує сил

про світогляд Ети, господині, яка живе наче в часи

кріпацтва. Чи ви намагалися зрозуміти її спосіб мис-

цілком нормально. Треба розуміти, що тут важить харак-

тер людини. Не обов'язково бути злочинцем, щоб так

поводитися. Важливо те, як ми, люди, ставимося одне

до одного. Можливо, ви чули про тюремний експери-

мент Філіпа Зімбардо, коли молоді студенти грали ролі

лося припинити, бо учасники стали дуже агресивними,

Під час перегляду починаєш задумуватися

У фільмі є сцена, де вона розмірковує, що все

Чи ви не боялися, що якоїсь миті зйомка може перетворитися на експлуатацію героїні?

Я так не думаю. Я весь час їй говорила: «Якщо не хочеш, щоб я знімала — просто дай мені знати». Я завжди знала, що не треба знімати, коли їй соромно. Наприклад, коли вона плаче, я показую лише її руки. Для мене було дуже важливо зважати на почуття Маріш. І фільм ніколи не був важливіший за неї саму як особистість. Тому я ніколи не відчувала, що роблю щось неправильно.

A WOMAN CAPTURED: **CONTEMPORARY SLAVERY**

"If you show it at least once, then at least a couple of people will understand how you shouldn't treat others.' These are the words of Marish, a slave without any rights who works in a non-noble family of contemporary lords. For her debts, the woman's money, freedom, health, family ties and even her real name were taken away from her. She dares to say her name only when she reclaims her feeling of dignity. Marish is the protagonist of the incredibly humane and life-asserting film

A Woman Captured which opens this year's DOCUDAYS UA. This Hungarian film has already competed for the main awards at the IDFA and Sundance festival. In Kyiv, this film will be presented by its director, cinematographer, and protagonist Bernadett Tuza-Ritter, who spoke with me about the problem of contemporary slavery, her double role in the shooting, and her moral challenges.

> Conversation with Yulia Kuznetsova

NEAR YOU

How did you find your protagonist?

shooting Marish told me she wasn't paid for her work, and and physical danger. because of that I stayed to film her. But at first I didn't know anything about her situation.

Did you plan to become a character in the story?

a cinematographer, you must also be an ordinary person. story I am both a person with her own feelings and a direc-You must support your protagonist emotionally. So the tor. I think that you cannot just turn your back when you see me to film, just let me know." I always knew that I shouldn't questionof whether I should play this double role or not something like this. And as a filmmaker you have a great film her when she was embarrassed. For example, when

logically?

In these circumstances, it isn't easy to film, and it also isn't easy to remain friends both with the evil and with the good at the same time. For me, it was a great challenge to maintain good relationships with both sides.

In a title at the end, there's a note that 22,000 people suffer in the same circumstances in Hungary alone. How did you study this problem?

I monitor the Global Slavery Index. Every year, they research the number of people who are enslaved in every country. It's official data, it's open to anyone. I am looking at this data now and I see that more than 210,000 people are in contemporary slavery in Ukraine today, and it's a high number. People just don't believe that it happens near them. But it also Бернадетт Туза-Ріттер Веглаdett Тиzа-Ritter exists in big cities, in capitals, everywhere in Europe, not just in third-world countries.

Was Marish's story publicly discussed any further in

The media wrote about it a lot. And it's very helpful, because the goal of our film is to raise awareness about how how normal it all is. We need to understand that the person's many people are not free today. I really hope that this system character matters here. You don't have to be a criminal to becan be changed. We are also in contact with certain organ- have like that. What's important is how we people treat each isations. Contemporary slavery includes sexual slavery and other. Maybe you've heard about Philip Zimbardo's prison exmany other types of it. I made a film about one type, forced periment, when young students played the roles of prisoners

This is one of the dimensions of the problem, the psychological dimension. The other dimension is physical, because she was treated cruelly. When you do not know I met this family by accident. I was applying for where to go, the only way out is to go out in the streets. But by the system and the people who don't pay attention. I don't an MA program in directing, and for my entrance exam there, you will definitely be found and maybe then beaten think it can be solved only if we solve the system. In the film, I needed to make a 5-minute film on the topic A day of to death. So there are many dimensions to the problem. someone's life'. I recalled Marish's face and asked her It is actually difficult to go to the police, because Marish to her. I never told her what to do, but my visits, my support family if I could film her. They gave me permission, be- isn't locked up in the house, but it doesn't mean that she's gave her strength. And money was not the issue. But when cause my visual concept was not to show any other faces one in danger. We should understand that there is no law to she needed help, she had to know where to find it. However, but Marish's. So the family agreed easily. But during the protect such victims, but these people are in psychological people who are in this situation have no idea that any kind

Would you have completed the film if Marish had re- hard to find help. fused to escape?

Of course. When you're making a documentary, you I think that in a situation like this you cannot just be never know how it will end. But, of course, I worry, in this could become an exploitation of the protagonist? And was this involvement difficult for you psycho- happening — even if the protagonist cannot find the strength important than her as a person. So I never felt that I was in herself to escape.

As you watch the film, you start thinking about the worldview of Eta, the mistress who seems to live in the era of serfdom. Have you tried to understand her way of

There is a scene in the film where she speaks about and guards. On day six, the researchers had to end the experiment, because people became very aggressive just because A major role in the film was played by Marish's psy- they had power over others. And people are usually not aware

Why does slavery even exist today?

I think that this is a global problem, a problem caused you can see that Marish's life changed when I paid attention of help exists, because the organisations which deal with these issues think differently from the victims. And it is very

Weren't you afraid that at some point the shooting

I don't think so. I kept telling her, "If you don't want power, to film and show what is happening. It is a great reshe is crying, I only show her hands. It was very important sponsibility not to be silent, not to turn your back to what is for me to mind her feelings. And the film was never more doing anything wrong.

ПРО ДЕЩО ТРЕБА ГОВОРИТИ

Юлія Кузнєцова

Не боятися говорити про болісне, не боятися говорити про те, що наражається на осуд і нерозуміння, що замовчується, що не хочуть чути. Не боятися говорити про «жіноче» і про політичне, про жіноче і водночас політичне. Багато різних і рішучих жіночих голосів звучать цьогоріч на DOCUDAYS UA у програмі фільмів ПРОСТА

Вже не вперше французько-британська журналістка Манон Луазо досліджує актуальні конфлікти та порушення прав людини. У її доробку є фільми про російсько-грузинську війну, Другу чеченську, Беслан, вбивство Політковської. У своїй новій роботі «Мовчазна війна», Луазо звертається до Сирії і закликає зважити на такий довго ігнорований бік збройних конфліктів, як сексуальне насильство. У стрічці зібрані історії жінок, які постраждали від міліційних загонів Башара Асада. Від кривди не вбережений ніхто, вояки проурядової шабіхи не зважають ні на вік, ні на соціальний статус чи сімейний стан жінок. Котрась із оповідачок була активною учасницею протестів, інша лише надавала медичну допомогу постраждалим повстанцям, ще якась просто трапилася на шляху каральних формувань.

Обставини, «провина» перед режимом не мають значення — жінки є цінним воєнним трофеєм, їх можна вигідно обміняти. А насильство над жінками — давня військова тактика. «Режим використовував зґвалтування, щоб зламати чоловіків», пояснює колишня лейтенантка армії Асада, нині дезертирка. Частина звірств відбувається у секретній в'язниці урядових сил, однак не для того, щоб вберегти злочини у таємниці. Зґвалтування і катування фільмують, а записи надсилають повстанцям. Для жінок, що вижили і змогли звільнитися, насильство триває: у патріархальному сирійському суспільстві жертв стигматизують, від них відмовляється родина. «Зґвалтування гірше за смерть» — не лише узвичаєна думка, а й принцип, яким керується громада, помножуючи втрати від війни.

Із кожною розповіддю кривда постає дедалі огиднішою та нестерпнішою, водночас дедалі чіткішими і конкретнішими стають настроєві кадри, які супроводжують інтерв'ю з жінками. Від збільшених до абстракції зображень доріг, дощу, поверхонь будівель — аж поки камера не проведе нас пустими кімнатами, де було вчинено наругу. Поки не покаже нам обличчя жінок, які цілком справедливо дорікнуть глядачеві і вільним жінкам Заходу за таку знайому нам байдужу «стурбованість».

Відверту розмову на іншу табуйовану тему розпочинає у власній родині режисерка фільму **«Про деякі речі говорити важко»**, німкеня Стефані Брокгаус. Її сміливість порушити тишу й зануритися у приватні пам'яті винагороджується віднайденою близькістю з матір ю та бабусею. «У кожної власна історія аборту», — визнає мати Стефані під час чергової прогулянки човном. Здається, лише посеред водойми, далеко від берега і людей вона може відкритися доньці, як самій собі.

Честь Брокгаус робить те, що у стрічці вона уникає будь-яких дискусій пролайф і про-чойс. Режисерку цікавить психологічний бік аборту. Свій давній подібний досвід вона задокументувала так детально (але без кадрів самої операції), наче робила ігровий фотофільм. Свої нинішні переживання Брокгаус знімає на мобільний або MiniDV, досягаючи особливої інтимності. Однак її старші родички воліли приховати факт абортів від усіх, і не через те, що таки операції були нелегальні (а таки були) або примусові — для кожної з жінок це був власний вибір, хоч і зроблений не без огляду на партнера. «Про деякі речі говорити важко», — зізнається бабуся. Спільна травма об'єднає три покоління, лишаючи осторонь лише чоловіків з родини, тих самих «спільників» у бажаних і небажаних зачаттях. Одного ми так і не побачимо, інший не вимовить жодного слова, третій і найстарший дорікатиме жінці, що в нього немає синів (іронію цієї сцени ви зрозумієте під час перегляду).

Важко не говорити, а бути почутою сьогодні головній героїні ще одного фільму— «Зворотний бік усього». Србіянка Турайлич — сербська освітянка, активістка і послідовна борчиня за демократію. Учасниця протестів проти Милошевича, його мілітаристської політики та корупції, вона з сумом визнає, що роки потому їхня революція закінчилася поразкою — на парламентських виборах у Сербії до влади приходять радикали. Турайлич, яка свого часу вважалася моральним авторитетом таврують сербоненависницею, небажаною в країні, як і решту ліберальних інтелігентів.

Подібно до фільму **«Про деякі речі говорити важко»**, **«Зворотний бік усього»** ϵ також історією про жінок однієї родини. Режисерка Міла Турайлич робить кінопортрет своєї матері, а заразом власної збентеженої батьківщини — адже їхня сімейна історія тісно пов'язана із державною, що розгорталася прямісінько під їхніми вікнами. Србіянка все життя живе в центрі Белграда, у квартирі, яку комуністи націоналізували і розділили на кілька помешкань, поселивши туди чужих людей. Відтоді двері у відібрані кімнати зачинені. Србіянка час від часу протирає замки, але не наважується заявити права на фамільну власність, допоки за дверима живуть інші люди. Однак коли цілісність житла буде відновлено, то воно видасться чужим і незнайомим — як і країна, за зміни у якій Турайлич самовіддано боролася. Очевидним рішенням донька вбачає лише міграцію, та Србіянка сподівається побачити у молодшому поколінні завзяття попередників: «За зміни треба боротися завжди».

SOME THINGS HAVE TO BE SAID

Yulia Kuznietsova

Not being afraid to talk about painful things, not being afraid to discuss issues that are condemned and misunderstood, that are being silenced, that others do not want to hear. Not being afraid to talk about the 'female' and about the political, about the female and political at once. Numerous different and resolute female voices can be heard at this year's DOCUDAYS UA film programme SIMPLE FEMALE EQUALITY

The French-British journalist Manon Loizeau has touched upon the pressing conflicts and human rights violations in her previous work. This includes films about the Russian-Georgian war, the Second Chechen War, Beslan, and the murder of Politkovskaya. In her new film Silent War, Loizeau turns to Syria and urges us to pay attention to sexual violence, the side of armed conflicts that has been ignored for a long time. The movie tells the stories of the female victims of Bashar Assad's militia. No-one is immune to this injustice, and the militants of the pro-government Shabiha do not care about the age, marital or social status of women. Some of the narrators have been active participants of protests, others were simply helping the injured insurgents, and some simply found themselves in the way of the punitive forces.

The circumstances and the amount of 'guilt' in the eyes of the regime are irrelevant — the women are valuable trophies of war that can be exchanged with profit. Violence against women is an ancient military tactics. "The regime was using rape to break the men," explains a former female lieutenant of the Assad army, who is now a deserter. Some of these cruelties occur in the secret prison of the government forces, but the reason for this is not to keep the crimes secret. The rapes and tortures are being filmed and sent to the insurgents. Violence continues for the women who survived and were set free: in the patriarchal Syrian society, the victims are stigmatised, and their families forsake them. Rape is worse than death' is not only a common opinion, but also a principle of communal life which multiplies the war losses.

With every narration, the injustice becomes more and more intolerable, while the mood frames accompanying the interviews with the women become ever more clear and specific. From the images of roads, rain, walls of the buildings zoomed in to abstraction until the camera leads you through the empty rooms, where the cruelties took place. Eventually, it shows us the faces of women, who will rightfully scorn the viewer and the free Western women for their familiar, indifferent 'concern'.

German director Stefanie Brockhaus brings up another taboo topic in her frank and unrestrained film **Some Things are Hard to Talk About**. Her courage in breaking the silence and diving into private memories is rewarded with a rediscovered closeness to her mother and grandmother. "Everyone has her own abortion story," Stefanie's mother admits during a boat trip. It seems that only in the midst of the waterway, far from the shore and the people, can she completely open her heart to her daughter.

To Brockhaus's credit, she avoids any pro-life and pro-choice discussions in her movie. The director is interested in the psychological aspect of abortion. Her own past experience is documented in detail (except for the frames of the operation itself), as if she was creating a feature photofilm. Brockhaus's current feelings are filmed with a mobile phone or with a MiniDV, which results in a special intimacy. However, her older relatives wanted to hide this event from everyone, and not because of the illegal status of the abortions — it was up to every woman individually, even though the partners influenced their decision. "Some things are hard to talk about," says the grandmother. The common trauma unites the three nerations, leaving aside the men of the family, the "partners in crime" in these desired and undesired conceptions. One of them refuses to appear in the film, the second will not say a single word, and the third and oldest will scorn his wife for not having borne sons (the irony of this episode will become clear while watching the mov

The main character of another film, *The Other Side of Everything*, has no problems with talking, but is hardly listened to. Srbijanka Turajlić is a Serbian academic, activist, and consistent fighter for democracy. A participant in the protests against Milošević, his militarist policies and corruption, she admits with sorrow that the years after the revolution resulted in failure — the radicals came to power during the parliamentary elections in Serbia. Turajlić, the former moral authority, is labeled as anti-Serbian and unwanted in the country, along with the rest of the liberal intelligentsia.

Like **Some Things are Hard to Talk About** this movie also tells a story about the women of one family. The director Mila Turajlić makes a cinematic portrait of her mother and her troubled motherland at the same time, since their family history is intertwined with the state history which was unfolding just outside their windows. Srbijanka has spent her whole life in the center of Belgrade, in a flat that was nationalised by the Communists and divided into several apartments inhabited by strangers. The doors of the expropriated rooms have been closed since then. Srbijanka cleans the locks from time to time, not daring to declare her right to the family property, as long as other people live behind the doors. However, when the unity of the apartment is restored, it seems strange and unfamiliar — much like the country whose changes Turajlić has been fighting for. Emigration seems the only evident decision for the daughter, but Srbijanka hopes to see in the younger generation the enthusiasm of their predecessors: "One always has to fight for changes"

ВІРИТИ В ЖИТТЯ

Юлія Коваленко

«Якщо Бога немає, то дозволено все» — вислів, що приписують Достоєвському. Відомий філософ, психоаналітик Жак Лакан заперечив: якщо Бога немає, то не дозволено нічого. Адже будь-яка віра, будь-яка морально-етична система координат (зокрема й релігійна) — це передусім не заборони, а те, що дає нам розуміння, навіщо і куди ми рухаємося. Подібно до цієї маленької історії переосмислення, цьогорічна програма DOCUDAYS UA під назвою СВЯТА PIBHICTЬ, упорядкована Ольгою Бірзул, символічно вивертає тезу про цілковиту розрізненість наявних релігій: три фільми цієї добірки свідчать, що за всього різноманіття кожна релігійна система у своїй основі є простим вченням про найголовніше — про віру в життя.

Власне, саме цим займається Іттецу Немото — головний герой стрічки **«Відхід»** режисерки Лани Вілсон. Колишній панк та господар нічних вулиць, а нині буддистський монах — цей чоловік вчить тих, хто вже на межі відчаю, повертати своїм очам блиск життєлюбства. Незважаючи на надзвичайно високий рівень розвитку, Японія є ледь не однією з найнещасливіших держав — майже кожні 20 хвилин один з мешканців цієї країни зводить рахунки з життям. Суїцид став японською епідемією. Немото вперше стикнувся з цією проблемою ще у шкільному віці, переживши трагедію рослого життя — і різні механізми ініціації допомагають дей. самогубства у своїй родині, а згодом — і серед однолітків. Утім, історія, яку фіксує камера Лани Вілсон, дуже далека

«правильні» слова для таких розмов? Ні — адже таких слів не існує. Щоразу Немото намагається просто разом

ту знімали різноманітні обряди та традиції, що супровоїй збагнути зміни, що відбуваються з нею, з її тілом, та впоратися з новою роллю «дорослого». Але самостійне

від нав'язливого моралізаторства — як і заняття Немото життя не може перетікати за якимось задуманим плане мають нічого спільного з претензією на утверджен- ном — і часом людині несила подолати певні складноня життєвих істин. «Напишіть три найважливіші для вас — щі. Все, що їй залишається, — вірити. Просто вірити, що речі, — просить монах своїх слухачів. — А тепер прибе- все буде добре. І релігії світу допомагають підтримувати ріть будь-які дві з них. У вас залишилася одна. А тепер в людині сили на таку віру, пропонуючи різноманітні обі її викиньте. Ось що означає смерть». Життя зовсім не ряди та символічні заспокійливі дії. І, найголовніше, ремед, і не існує рецептів, щоб спростити його. Але інколи пігії допомагають впоратися з ірраціональністю життя просто достатньо, щоб хтось був поруч у найскладнішу з тим, що чомусь воно колись закінчується. Неважливо, чи хвилину та допоміг розкласти думки по поличках. Телефон вірить людина у переродження чи у потойбічне життя, так Немото не замовкає з ранку й до пізнього вечора, щодня чи інакше, будь-яка віра наділяє сенсами те, що пручаєтьчоловік отримує десятки електронних листів із прохання- ся розумінню — смерть. Колись вже згадуваний Жак Лами допомогти врятуватися від найстрашніших намірів— кан зазначив, що сама смерть теж потребує певної віри і кожного дня чернець сідає на свій мотоцикл, щоб ді- адже не усвідомлюючи скінченність нашого існування, ми статися тих, кому потрібна підтримка. Чи знає він якісь не зможемо структурувати свої пріоритети, цінності, взаємини з іншими та, зрештою, життєвий шлях.

У третій стрічці цієї програми — **«Дуґма: Кнопка»** з людиною відшукати стежку, якою можна повернути собі Паула Салахадіна Рефсдаля — релігійний сенс, яким смак життя. Вечірки, танці, ігри, театр — будь-що. Чи він 👚 герої наділяють свою смерть, починає не лише супересам убезпечений від відчаю? Звісно, ні — він така сама чити їхній вірі, а й стає рушієм найжахливішого людлюдина з плоті та крові, якій знайомі і біль, і втома, і роз- ського явища — війни. Камера норвезького режисера губленість. І коли монах опиняється на межі фізичного проникає до загону «Джабгат аль-Нусра» — сирійських та морального виснаження, він теж потребує чиєїсь під- джихадистів «Аль-Каїди», третьої поряд з повстанцями тримки. Тож. єдине, чого може навчити чернець — віри та провладними військами сили сирійської війни. Як і в те, що навіть у найгірших ситуаціях звичайна розмова повстанці, ці чоловіки борються проти Асада, але, на з кимось може допомогти віднайти маленьку стежку, що відміну від повстанців, їхня мета — встановлення «Ісламської держави». І для цього вони не шкодують не Подібним чином і в стрічці «Сакральне» Томаса тільки свого життя, а й життя інших. «Дуґма» — це кно-Леннона релігія насамперед представлена як система пка, натиснувши яку, смертник здійме у повітря свою дій та вірувань, що допомагають наповнювати життєві вантажівку та все довкола. Життя — це ніщо, адже Всеподії сенсами. Понад 40 кінематографістів по всьому сві- вишній винагородить сміливця, вірного своїй вірі, на тому світі. Ані 30-річний Абу Касвара, ані 26-річний Абу джують людину від народження і до самої смерті. Неваж- Басір, що переїхав до Сирії з Британії, не мають жодливо, про яке саме віросповідання йдеться, у будь-яких ного сумніву — смерть заради віри ледь не подарунок. куточках земної кулі людина народжується у сповнений Абу Касвара навіть молиться, щоб йому випала честь складними символьними системами світ — вона отри- здійснити свій обов'язок смертника під час Рамадану. мує ім'я, проходить через спеціальні ритуали, що мають Чи це все має стосунок до віри, до релігії? Принаймні «долучити» її до певної спільноти. Адже людина не може в одного з героїв закрадаються сумніви в цьому, коли існувати без суспільства, вона потребуватиме все життя у нього з'являється власна сім'я. «Натиснути кнопку когось поруч — когось, хто поділятиме ті ж самі погля- жодної проблеми, — каже він, — проблема в іншому». ди та думки. Згодом дитина опиняється на порозі до- А саме — у життях: своєму, своїх близьких та інших лю-

BELIEVING IN LIFE

"If God does not exist, then everything is permitted", Every day the monk gets on his motorcycle to reach those in for some reason, it will end someday. It does not matter according to Dostoevsky. The well-known philosopher and need for help. Does he know the 'right words' for such con-whether a person believes in reincarnation or in the afterpsychoanalyst Jacques Lacan responded: if God does not versations? He does not, because there are no such words. life; one way or another, any faith gives meaning to what the exist, nothing is permitted. After all, any faith, any system of Every time, Nemoto tries to find a way to bring back the intelligence resists — death. Jacques Lacan once said that moral and ethical coordinates (including religious ones) priperson's taste for life. Parties, dancing, games, theatre — death itself also needs a certain faith, because without an marily consists not of prohibitions, but of an understanding anything. Is he secure from despair? Of course not - he is awareness of the end of our existence, we would be unable of why and where we are moving. Similarly to this story of just a man of flesh and blood who knows pain, tiredness, and to structure our priorities, values, relationships with others, rethinking, this year's DOCUDAYS UA HOLY EQUALITY pro- dismay. When the monk ends up at the edge of physical and and, ultimately, our way of life. gramme, composed by Olga Birzul, symbolically reverses moral exhaustion, he also needs support from someone.

the thesis about the complete disparity of existing religions: The only thing the monk can teach is the faith that, even in which is the third movie in this programme, the religious the three films in this collection show that, despite all their the worst situations, an ordinary conversation with someone meaning the characters put into their deaths will, after all, diversity, every religious system is, at its core, a simple doc- might help to find the narrow path and return to normal life. not only start contradicting their faith, but also become the This is what Ittetsu Nemoto, the protagonist of *The* such is presented, first and foremost, as a system of actions wegian director's camera gets into a squad of the Jabhat Departure, is actually doing. This former punk and master of and beliefs that help to imbue life's events with meaning. al-Nusra—the Syrian jihadis of al-Qaeda, the third power of the night streets, who is currently a Buddhist monk, teaches More than forty filmmakers around the world filmed some the Syrian war, along with the rebel groups and the pro-govthose at the edge of despair how to bring back the vibrancy of the various rituals and traditions that accompany humans ernment troops. Like the rebel groups, these men fight of their love of life. In spite of its high level of development, from birth to death. Regardless of the religion, in all corners against Assad, but, unlike the rebel groups, they do so in or-Japan remains one of the unhappiest countries on Earth: of the earth human beings are born to a world full of com- der to bring about the Islamic State. They are willing to sacone of its citizens commits suicide every 20 minutes. This plex symbolic systems — he or she receives a name, pass- rifice their own lives and the lives of others for the achievehas turned into a Japanese epidemic. Nemoto first encounes through particular rituals that are meant to 'involve' him ment of this goal. The 'dugma' is the button, which when tered this issue during his school years, having witnessed or her in a particular community. An individual cannot ex- pressed by the bomber can make his truck and everything the tragedy of suicide in his family, and subsequently among ist without society, and one always requires somebody who around it to explode. Life is nothing, because the Almighty his peers. However, the story fixated by Lana Wilson's cam- will share one's thoughts and beliefs. Subsequently, a child will gratify the brave faithful in the world to come. Neither era is far from an imposition of moralisation, and Nemoto's stands on the verge of adult life — and the various mecha- 30-year-old Abu Kaswara nor 26-year-old Abu Basir, who actions have nothing to do with the validation of life's com- nisms of initiation help him or her to understand the chang- has moved to Syria from Great Britain, have any doubt that mon truths. "Write down three things that matter to you the es that are taking place in his or her body and to cope with death for the sake of faith is a reward. Abu Kwasara even most," the monk says to his audience. "And now take any the new role of adult'. But independent life cannot go on prays to have the honour to complete his suicide bomber two of them away. You will have only one left. Take that away, according to some kind of preconceived plan — and some- duty during Ramadan. What does all of this have to do with too. This is what death means." Life is not sugar, and there times, a person is unable to overcome certain difficulties. All faith and with religion? At least one of the characters begins are no recipes to make it simpler. Sometimes it is enough to she has to do is to believe — simply believe that everything to doubt after he starts his own family. "There is no problem have someone by your side at a critical moment to help you will be fine. And the religions of the world help maintain the pressing a button", he says, "but there are other problems." put your thoughts together. Nemoto's phone rings day and strength for such a belief, offering a variety of ceremonies. These are his own life, the lives of his loved ones and of

In Dugma: The Button by Paul Salahadin Refsdal,

DOCU **DAYS**

Similarly, in **Sacred** by Thomas Lennon, religion as engine of the most horrible hum

night, and every day he receives dozens of emails with re- and small, calming actions. And, most importantly, religions other people. quests to help in getting rid of the most horrible intentions. help to cope with the irrationality of life — with the fact that,

Від програми документального кіно, присвяченого темі расової дискримінації, можна очікувати багато чого. Наприклад, якоїсь високої викривальної температури, публіцистичної гостроти чи похмурості матеріалу. Але, мабуть, не спокою. Тоді як, власне, спокійні врівноважені інтонації об'єднують усі три фільми спеціальної програми HEOHEPIBHICTЬ цьогорічного фестивалю DOCUDAYS UA.

Представлені стрічки не занурюють нас у якісь радикальні пекла міжлюдської ворожнечі, як може видаватися спочатку. Натомість розкривають заявлену тему зовсім з іншого ракурсу — показуючи нам звичайних людей, з якими можна перетнутися у повсякденному житті. У формальному сенсі автори цих фільмів ставлять перед собою завдання змалювати приватне людське обличчя усіх тих моторошних постатей, які причаїлися за термінами неонацисти чи колонізатори. Лихі монстри постають у своїх звичайних рутинних іпостасях. І тут починається найцікавіше, адже, як виявляється, саме через рутину ми можемо зазирнути у такі пекла, які перед тим і не могли собі уявити. Кожна стрічка тут тими чи іншими методами досягає цієї мети — розширює наші межі сприйняття, нашу уяву.

«Дівчата «Золотого світанку» норвезького режисера Ховарда Бюстнеса впускають нас за лаштунки родинного життя грецьких неонацистів — з найвищих ешелонів партії «Золотий світанок». Цей фільм народився завдяки особливій ситуації у партійній верхівці. Кілька босів потрапили до в'язниці в очікуванні суду, і відповідальність за долю справи лягла на плечі високопоставлених жінок — доньки очільника та матері і дружи-

Осиротілі жінки люб'язно поголилися показати на камеру свій побут. Та, звісно ж, вигідно репрезентувати себе як публічних осіб. Власне, з цього і виникає головна напруга фільму — із намагань персонажок представити себе у нормальному світлі, незважаючи на відверто осудливий погляд режисера. Звідси й основна інтрига — наскільки успішно «золоті» дівчата тримають свій покерфейс. У всіх них у цьому процесі різні ролі та різні маски. Але із щілин їхньої «приватності-на-показ», природно, вилазять цікаві незаплановані моменти.

знімальної групи — якісно зафільмувати те, що їм доз- несправедливості та бідування народу, сидячи у тіньку та досі дуже важко здобути. Знову ж таки спокійна неспішволять зафільмувати. Режисер слухняно слідує за героїнями, дозволяючи їм на власний розсуд обирати локації капіталістів. Хизуючись своєю нормальністю, вони не пота ракурси. Дівчата «Золотого світанку» постійно скаржаться, що їм ніколи не дають нормально висловити свою позицію. Ховард Бюстнес якраз і дає їм таку наго- 🛮 неприборканих звірів на телешоу чи на мітингах, а потім 📉 стої людської приязні та поваги недостатньо для щастя та ду — він не перебиває, не вступає у серйозні суперечки, а переважно слухає. Головна стратегія режисера — дивимося на все, що можна, а потім робимо якісь висновки й осмислюємо враження. Зрештою така стратегія І він деконструює значно глобальніші політичні явища, цілком вдається. Навіть те, що нам дозволяють поба- ніж випадок грецьких неонацистів. чити, переконливо висвітлює всю нещирість цих нібито людських облич, всю суперечливість їхнього нібито звичайного людського світогляду, всю штучність публічно привабливих поз. Ці дівчата своє завдання вбачають рих кіноплівок і з перших кадрів зачаровує особливим у представленні позитивної, милої, нестрашної грані сво- шармом доцифрових картинок. Острів постає перед нами єї політичної партії. І стрічка завдяки одному дотепному як ландшафт зі сну чи з якоїсь невідомої потойбічної реі простому прийому— ось ви перед камерою, давайте альності. Але насолодитися аурою чарівної нетутешності представляйте все, що хочете! — успішно зводить нані- заважає закадровий текст, який натякає нам на те, що вець їхні намагання. Продемонстрований позитив викли- з цим сном щось негаразд. кає у глядачів мурашки по спині

собі ще багато інших потенційних висновків та змістів. керуючись текстовими чи голосовими підказками. У зображеннях героїнь переплітається ціла купа різних

«ВІДЛЮДНА ЗЕМЛЯ» МАЄ ДОВОЛІ СКЛАДНУ ЕСЕЇСТИЧНУ СТРУКТУРУ. АБИ ЩЕ БІЛЬШЕ ЗБЛУДИТИ НАС У МЕАНДРАХ УЯВНОСТІ, РЕЖИСЕРКА ЧАСОМ СТИЛІЗУЄ ВЛАСНИЙ ВІДЗНЯТИЙ МАТЕРІАЛ ПІД СТАРІ АНАЛОГОВІ КАДРИ. ТОЖ БІЛЬШУ ЧАСТИНУ ФІЛЬМУ ГЛЯДАЧЕВІ ДОВОДИТЬСЯ ШУКАТИ СВІЙ ШЛЯХ ІЗ ТАКОГО ВІЗУАЛЬНОГО ЛАБІРИНТУ, КЕРУЮЧИСЬ ТЕКСТОВИМИ ЧИ ГОЛОСОВИМИ ПІЛКАЗКАМИ.

текстів. І таким чином пов'язують грецький неонацизм із тажем, усною історією та візуальною антропологією, жів показує, що похвала Гітлеру не є обов'язковим супутякимось ширшим тлом. В агресивній поставі самовпев- створюючи зрештою об'ємний та діалектичний образ ником суспільних фрустрацій. Тому, навіть коли нам вже нених людей, що демонструють свій зв'язок з народом та самотності та свободи, які в будь-який момент моіз задоволенням відчувають за спиною силу парамілітар- жуть перетворитися на в'язницю та поневолення. Паних угруповань, український глядач може легко впізнати 🛮 ніцца ретельно виводить універсальний закон коло- 🛮 вислизає. Залишається лише відчуття, що всі ми люди, рідних персонажів. Причому, що важливо, не так на рівні ніалізму — що екзотичніший простір, то менше права і поки расизм лютує на рівні повсякденного болота і не політичної риторики, як у характерних приватних, кухон- і законності ми від нього очікуємо. І хоч як далеко ми мо- переходить на рівень політичних інституцій та практик, но-дворових проявах. І це не обов'язково свободівець жемо перебувати від місця злочинів, відповідальність ле-Тягнибок. Це також родина Парасюків, члени якої на хвилі 🤍 жить також і на нас. Адже серпанок екзотичності творитьпіслямайданної популярності люблять фотографуватися з ся саме поглядом здалеку, поглядом, який цілком може ження художнього фільму. І доволі непоганого — гострого, калашами біля різдвяного каміна.

«Дівчата «Золотого світанку» завдяки фокусу на приватності дають нам вихід на щось більш універсальне та типове для нашого світу, аніж конкретний політичний порядок волі ідилічні картинки з репортажу про сучасне життя місденний. За цими жінками приховуються якісь характерні цевої в'язниці. Утриманих там людей не стережуть надто риси тих представників сучасного світового середнього кла- суворо, адже на такому острові далеко не втечеш. Тож висновки філософині Ганни Арендт щодо «банальної» су, які шукають доступні їм форми політичного капіталу, аби 👚 між в'язнями та тюремниками складаються мирні і навіть 👚 природи політичного зла, яке виникає зі своєї початкової вирватися нагору та потіснити чинний істеблішмент.

розмови про священну війну таким людям потріб- міємо, що така ідилія — лише окремий момент на довгому загадковим лише за помахом чарівної палички, без жодні лише як специфічний ресурс у боротьбі за владу та шляху острова до здобуття своєї свободи, момент, який них зусиль з нашого боку.

НАЦИЗМ НА КУХНІ

за статус. У когось є доступ до фінансів та інвестицій, не триває надто довго. У масштабі всього фільму і всієї а в когось — до народного невдоволення, яке може бути історії острова міжлюдські позитиви тамтешнього життя Фільм доволі простий за формою. Основна мета не меншим капіталом. Ці жінки, що просторікують про лише відтінюють цінність справжньої свободи, яку ще попиваючи коктейлі, експлуатують цей народ незгірш за на наративність «Відлюдної землі» виводить на роздуми мічають, що видають тим самим свою глибинну і зовсім ширші людські цінності та тривоги, необмежені лише не радикальну буржуазність. Їхні чоловіки вдають із себе простором цього трагічного клаптика землі. Чому проповертаються додому, де саме ці «дівчата» гріють їм тепле злагоди всього світу? комфортне гніздечко. Таким чином, фільм Бюстнеса є на-

> **«Відлюдна земля»** італійки Тиціани Паніцци пееносить нас на острів Пасхи, загублений у просторах Тихого океану. Більша частина фільму змонтована зі ста-

Фільм має доволі складну есеїстичну структуру. Аби Вже завдяки цьому **«Дівчата «Золотого світанку»** ще більше зблудити нас у меандрах уявності, режисерка є цікавою та потрібною стрічкою. Вона тонко і ненав'яз- часом стилізує власний відзнятий матеріал під старі аналиво викриває зло, яке прикидається чимось нормаль- логові кадри. Тож більшу частину фільму глядачеві дово- та муслімів». ним і добрим. Але показаний у ній матеріал приховує у диться шукати свій шлях із такого візуального лабіринту,

> У процесі перегляду ми розуміємо, що ці блукання мають принциповий сенс. 3 одного боку заплутуючи, з іншого — Паніцца намагаекзотичні землі, крайнім втітаємничості населення цього сом на межі психічного нездоров'я. острова винищувалося та по-

недавнього часу.

тем, вони виглядають доволі показовими і для інших кон- таний. Стрічка коливається між поезією, відеорепор- з не надто вдалого життя. Втім, приклад інших персонапожертвувати конкретною людськістю заради дешевої ейфорії та шарму таємничості.

про можливості свободи для кожного з нас, про якісь

«Білий світ» очима Даліборека» режисера Віта багато ширшим висловлюванням, аніж претендує у назві. Клусака змальовує перед нами маленьке персональне пекло одного персонажа та його родини. Хоча Даліборек позиціонує себе як неонацист та послідовник Гітлера. ми стикаємося тут із специфічним гротескно-химерним інфантильним мачизмом, над яким навіть не знаєш, що краще робити — плакати чи сміятись.

Концепція фільму подібна до тієї, яку бачимо у стрічці «Акт убивства», знятій Джошуа Оппенгаймером. Головні персонажі Оппенгаймера— індонезійці, які свого часу вбили безліч співвітчизників у політично спровокованій різанині, — без особливих докорів совісті відтворюють перед камерою свої минулі злочини, інсценізуючи криваві сцени немовби актори. Подібним чином у «Далі**бореку»** герой стрічки старанно розігрує перед камерою своє повсякденне життя нациста-аматора, грози «циганів

Далібореку за тридцять, він живе з матір'ю та працює на заводі низькокваліфікованим робітником. У нього є дівчина, але до інтиму вона його не допускає. За всіма параметрами він невдаха, однак його очі променіють оптимізмом, впевненістю у собі та задоволенням своїм життям. Тим чарівним засобом, що примиється вивести нас із пастки ряє Даліборека з дійсністю, є поп-культура неонацизнаших же уявлень про далекі му. Сам він є доволі мирним чоловіком і не бере участі в акціях, але ретельно плекає свій радикальний імідж, ленням яких і є острів Пас- який дозволяє йому відчувати себе цілком реалізохи. А паралельно розповідає ваним. Головний спосіб бути нацистом для нього страхітливу історію того, як під це створення відповідного контенту: відеороликів чи пісень, покривалом екзотичності та які він викладає в інтернет. Це дуже дивний контент — ча-

Але справжній надрив фільму в іншому. Не в уявневолювалося ще до досить ному світі нацистського раю, а в реальному житті Даліборека, його матері та її коханця. Ксенофобія та расизм тут йдуть у парі з безпросвітністю та соціальною деградацією. За кухонним фашизмом цих людей приховується розпука здається, що саме з цих нетрів «білого сміття» походять справжні корені расизму, остаточний висновок постійно надія ще залишається. Завдяки наперед продуманій сценографії «Білий світ» очима Даліборека» справляє врадотепного, жорсткого. Це такий собі «реалізм кухонної мийки» Майка Лі, помножений на гротеск Бена Вітлі. На-Часом в об'єктиві самої режисерки ми бачимо до- віть від статичних сцен тут так само важко відірватися як від кадрів раннього Цая Мінляна

Усі три фільми по-своєму чудово підтверджують дружні стосунки, а внутрішній простір закладу часто пе- непомітності, розмитості у повсякденній рутині. Або ж — Адже у цьому фільмі ми добре бачимо, що ретворюється на місце для пікніків. Однак потім ми розу- у її протилежності, у бажанні бачити світ шарманним та

val have in common is their peaceful, balanced tone.

to await trial, and the responsibility for the fate of the enter-

prise was laid on the shoulders of high-ranking women, the

daughter of the leader and the mother and the wife of his

their everyday lives to the camera, although of course they

presented themselves as public figures in a favourable

light. Actually, this is the origin of the central tension of the

film: the attempts of the protagonists to present themselves

in a normal light, despite the openly condemnatory view of

the director. It is also the source of the central intrigue: how

successfully the 'golden' girls will be able to preserve their

masks. In this process, each of them has her own role and

her own camouflage. But, naturally, through the cracks of

their 'show-off privacy,' certain interesting unplanned mo-

the film crew is to make a high-quality recording of whatev-

er they are allowed to record. The director obediently follows

the protagonists, allowing them to pick locations and angles

at their own discretion. The Golden Dawn girls keep com-

plaining that they are never allowed to express their position

properly. Håvard Bustnes actually gives them this opportunity

he doesn't interrupt, doesn't engage in any serious argu-

look at anything we can see, and then we draw conclusions

and make sense of our impressions.' In the end, this strategy

vincingly reveal all the insincerity of these supposedly human

cute, unthreatening side of their political party. And the film,

using one clever and simple device — here you are in front of

the camera, now present whatever you want! — successfully

negates their efforts. The positivity portrayed sends shivers

interesting and necessary film. Subtly and unobtrusively, it

unmasks the evil which pretends to be something normal

and good. But the material it demonstrates conceals many

this way, they connect Greek neo-Nazism to a wider back-

ground. In the aggressive pose of the self-assured charac-

more potential conclusions and meanings. The portraits of

This alone already makes the *Golden Dawn Girls* an

totally works out. Even the things we are allowed to see con-

nent, he mostly listens. The director's core strategy is 'we

The film is rather simple in form. The main goal of

The women left behind graciously agreed to show

tion, in its own individual way.

right-hand man.

ments manage to escape.

down the viewers' spines.

familiar characters. And, importantly, the similarity lies not of the crimes, the responsibility for them is also on us. Beas much in the political rhetoric as in the characteristic pricause the veil of exoticity is created by the gaze from afar, vate, kitchen-yard manifestations. And it doesn't have to be the gaze which is capable of sacrificing a particular human-Tiahnybok of the Freedom Party. It is also the Parasiuk family for cheap euphoria and the charm of mystery. ily, whose members, riding the wave of their post-Maidan popularity, love to take pictures with Kalashnikovs in front of

lets us see something more universal and typical for our So the inmates and the guards develop peaceful and even world than the specific political agenda of its characters. Be-friendly relationships, and the internal space of the instihind these women, there are certain characteristics of members of today's global middle class who are looking for any derstand that this idyll is actually only one moment on the forms of political capital available to them in order to break island's long way to freedom, a moment which doesn't last through to the top and displace the current establishment.

normality, they do not notice that by doingthis, they reveal the whole world? their deeply bourgeois character, which is not radical in any way. Their husbands pretend to be untamed beasts when the small personal hell of one character and his family. they are on TV or at rallies, and then they come home, where Although Daliborek presents himself as a neo-Nazi and a these 'girls' are warming up their comfortable nests. So follower of Hitler, what we encounter here is a peculiar gro-

political phenomena than just the Greek Neo-Nazis. should you cry or laugh?

them, the Ukrainian audience can easily recognise our own we expect from it. And however far we are from the scene

Sometimes the director's camera lens also shows idyllic pictures from a report about the contemporary life of a local prison. The inmates here are not guarded too Golden Dawn Girls, thanks to its focus on private life, strictly, because you cannot run very far on this island. too long. On the scale of the whole film and the whole his-In this film, we can clearly see that these people need tory of the island, the interpersonal positive aspects of the their talk of holy war only as a specific resource in their fight local life only fetch out the value of true freedom, which is for power and status. Some people have access to finance still very hard to obtain. Again, the calm unhurried narraand investment, and others have access to popular discontive of **Solitary Land** makes us contemplate the possibility tent, which can constitute capital of an equal value. These of freedom for each of us, the wider human values and women, who perorate about injustice and the people's pov- anxieties, which are not limited only to the space of this erty, sitting in the shade and drinking cocktails, exploit the tragic patch of land. Why are simple human friendliness said people no less than the capitalists do. Showing off their and respect not enough to ensure happiness and peace for

The White World according to Daliborek shows us Bustnes's film is a much broader statement than it claims tesque, chimerical, infantile machismo, of the kind which to be in its name. And it deconstructs many more global makes you confused about how to properly respond to it —

"Білий світ" очима Даліборека - The White World According To Daliborek

Solitary Land, by the Italian director Tiziana Panizza, transports us to Easter Island lost amid the vast Pacific Ocean. Most of the film is edited together from old footage, and from the first shots it fascinates the audience with the particular charm of pre-digital pictures. The island is revealed to us as a landscape from a dream or from some un- in the imaginary world of a Nazi paradise, but in the real life known otherworldly reality. But we are not allowed to enjoy of Daliborek, his mother and his lover. Here, xenophobia and the aura of charming otherworldliness in peace, because racism are coupled with hopelessness and social degradathe voiceover hints that there is something wrong with this tion. Beyond the kitchen fascism of these people hides de-

To lose us even more deeply in the meanders of imagina- a necessary accompaniment of social frustration. So even faces, all the contradictions inherent in their supposedly hution, the director sometimes makes her own filmed matewhen it already seems to us that these slums of white trash man worldview, all the fakeness of their publicly attractive rials look like old analogue footage. So for most of the film, are the origin of the actual roots of fascism, a final concluposes. These girls see their task in representing the positive, the viewer has to look for their way out of this visual laby-sion keeps eluding us. We are left only with the feeling that rinth, guided by the text or hints in the voice.

As we watch the film, we realize that this wandering has a certain fundamental sense. At the same time as political institutions and practices, there is still hope. Thanks she confuses us, Panizza tries to lead us out of the trap of our own ideas about faraway exotic lands, whose extreme to Daliborek feels like a feature film. And a rather good one at embodiment is Easter Island. Simultaneously, she tells the that, sharp, witty, harsh, an example of Mike Leigh's 'kitchen scary story of how, under the guise of exoticity and myste- sink realism' multiplied by Ben Wheatley's grotesque. It is riousness, the population of the island were murdered and even as hard to look away from the film's static scenes as enslaved until quite recently.

The director's approach is multilayered and intriwhich look rather revealing in other contexts, too. And in enjoy feeling the force of the paramilitary groups backing — the more exotic the space, the less legality and lawfulness — on our part.

The film's concept is similar to the concept of *The Act* of Killing by Joshua Oppenheimer. Oppenheimer's protagonists, Indonesians who once killed many of their compatriots in a politically provoked massacre, reproduce their past crimes in front of the camera without much remorse, acting out the bloody scenes as if they were actors. Similarly, in *Dal*iborek, the protagonist thoroughly acts out his daily life as an amateur Nazi, a menace to "Gypsies and Muslims".

Daliborek is in his thirties, he lives with his mother and works as a low-skilled worker at a factory. He has a girlfriend, but she doesn't give him access to intimacy. By all standards, he is a loser, but his eyes shine with optimism, self-confidence and satisfaction with his life. The magic trick that allows Daliborek to make peace with realty is neo-Nazi pop culture. He himself is a rather peaceful man, he doesn't participate in any action, but he cherishes his radical image which allows him to feel completely self-fulfilled. For him, the main way of being a Nazi is to create relevant content, videos or songs which he publishes online. This content is very strange, sometimes bordering

But the real anguish of the film lies elsewhere. Not spair over their rather unsuccessful lives. However, the ex-The film has a rather complex essayistic structure. amples of other characters show that praising Hitler is not we are all people, and as long as racism rages only at the level of the everyday swamp and doesn't move up to the level of to its preconceived scenography, The White World according from scenes in Tsai Ming-liang's early work.

All the three films, each in their own way, perfectly the protagonists combine a whole bunch of different topics, cate. The film fluctuates between poetry, video reporting, confirm the conclusions of the philosopher Hannah Arendt oral history and visual anthropology, and the outcome is a about the banality of political evil, which emerges from its three-dimensional and dialectic image of loneliness and original invisibility, its dilution in the everyday routine. Or in freedom, which can turn into imprisonment at any moment. its opposite, the desire to see the world as charming and ters who demonstrate their connection to the people and Panizza carefully extracts the universal law of colonialism: mysterious by a wave of a magic wand, without any effort

DAYS

23 - 30/03 2018 11/

Ховард Бюстнес: «ЦЕ БУЛО СХОЖЕ НА БИТВУ МІЖ МНОЮ ТА НИМИ»

Розмову вела Дарина Ніколенко

го світанку», присвяченого ультраправій вони дуже скептично настроєні до журнапартії грецького політикуму, розповідає про лістів та людей з камерою. свої взаємини з героями картини та про їхню реакцію на стрічку.

Усе почалося у 2013 році, коли кадри? Коли ви почали зйомки? я дізнався, що «Золотий світанок» став літній відпочинок. Коли я дізнався, що чали знімати саме тоді. 400 000 людей проголосували за «Золотий світанок», я був просто приголомшений.

у блек-метал групі та парламентарем від «Золотого світанку». Так я вирішив зробити стрічку про цю партію. Хоча отрима-Режисер фільму **«Дівчата «Золото-** ти доступ до цих людей дуже складно —

У вашому фільмі є відео демонстрацій, зняті перед тим, як лідери «Золотого Як у вас з'явилася ідея цього фільму? світанку» були заарештовані. Звідки ці

Ми розпочали цей проект безпосеп'ятою найбільшою партією в Греції. Це редньо після арешту членів партії. Біль-Греція — це місце, куди я звик їздити на вереснем 2013 та січнем 2014 років. Ми по-

З інформації в інтернеті я знав, що це нео- танок» дуже часто посилається на в Греції. нацистська партія, в якій практикують економічні проблеми, корупцію, тему «Sieq Heil». Саме тоді мій друг Крістіан іммігрантів. Ця партія опозиційна до Фальх працював над документальною кар- влади і гостро її критикує. На мій погляд, тиною Blackhearts про блек-метал музику. цікаво простежити, які теми обирають

Один з героїв його фільму був басистом націоналістичні партії, щоб висловлювати свою стурбованість. Наприклад, в Україні проблеми сепаратизму, війни, радянського минулого є об'єктами маніпуляції для правого націоналістичного флангу. Як ви вважаєте, чи є грецький

Я думаю, що ви праві у своєму визнакритикує істеблішмент. Але я б додав, головна проблема в тому, що ці люди критикують Інших у принципі — тих, хто не вписується в їхню картину світу. На мій погляд, була шокуюча новина, адже для мене шість із них були затримані в проміжку між це типова ситуація для радикальних правих рухів. Але, звісно, я не експерт у питанні ультраправих у широкому європейському контексті, тож я фокусувався більше на кон-У своїй програмі «Золотий сві- кретному випадку — на «Золотому світанку» всі критичні запитання. Через це теж мені

> Ваш фільм нагадав мені про «Інший ську позицію і не стаєте безсторонньою насправді. людиною з камерою. Чи мав фільм Пройсса якийсь вплив на вашу роботу?

На жаль, я не бачив цю стрічку. Але Греції? мене надихнув «Акт убивства» Джошуа Оппенгаймера. Це видатне кіно. Люди, які катували інших, розповідають історію. Дженні написала мені у Facebook, що вона як усе розгорталося з їхньої точки зору. розчарована, бо вона сподівалася, що цей Я думаю, що це надзвичайно цікаво, як кожен із них намагається створити історію, наратив так, ніби всі вони — хороші люди, які діють із добрих намірів. Адже точно так монтаж. Це теж стало причиною її розчарусамо жінки «Золотого світанку» розповідають про своїх чоловіків — навіть попри більше як люблячу родину. Знов-таки — це те, що є прямі докази їхніх насильниць- не було моєю інтенцією, лише її бажання. ких дій. Для цих жінок винні завжди хтось Кілька тижнів потому Дафні, мати Панайоінші, але не їхні чоловіки. Це дуже цікаво — тіса, попросила у мене DVD. Я запитав, як як вони розповідають про самих себе.

Як ви думаєте, чи могла би це бути інша картина, якби ви самі були греком?

Насправді, я думаю, що мені було навіть легше через те, що я з Норвегії. Це допомогло мені знайти доступ до людей «Золотого світанку», оскільки вони ще більш скептичні до грецьких медіа. Можливо, вони вирішили, що мною буде легше маніпулювати, бо я не повністю занурений у контекст. Згодом я зрозумів, що вони намагаються контролювати все, навіть час зйомки, тому я вирішив також стати певним героєм фільму. Це було схоже на якусь битву між мною та ними. Я мав показати, як вони намагаються маніпулювати мною та моїм фільмом

До речі, це нагадало мені також випадок типовим для ультраправих рухів стрічки Оппенгаймера. Але його герої не відмовляються від своїх вчинків, не маскують своїх поглядів. На противагу ченні, коли кажете, що «Золотий світанок» цьому,єдине, що роблять жінки «Золотого світанку», — маскують насильницьку ідеологію їхньої партії. Мені здається,що це відбувається тому, що вони усвідомлюють величезну силу сучасних медіа та ризики, пов'язані зі сказаним на камеру.

А як на мене, вони ніби просто за вчили, що казати, — як саме відповідати на було важливо показати, як вони змінюються перед камерою. Вони стають схожими на машини — точно знають, що говорити. «Челсі» Якоба Пройсса. По-перше, тому, Але між справами, просто розмовляючи зі шо ви також цікавитеся неоднозначними мною вони ставали «людянішими» розуподіями в чужій країні. По-друге, ви не мієте, про що я? Я хотів зловити оцей моприховуєте особисту, зокрема режисер- мент без масок, роздивитися, які ці люди

Чи ви показували цей фільм у

Я показав фільм самим дівчатам «Золотого світанку» в листопаді минулого року. фільм засвідчить, що її чоловік невинний Також ми зняли багато кадрів з її донькою та чоловіком, але не включили їх у фінальний вання. Вона хотіла, щоб фільм зображав їх їй фільм, вона відповіла: «Так, він гарний».

Ще в березні ми запланували по-Дивлячись ваш фільм, мені було кази на Міжнародному фестивалі докудуже цікаво спостерігати за постійною ментального кіно в Салоніках і пізніше конфронтацією між вами та героями. у нас буде ще кілька показів в Афінах.

Ховард Бюстнес Håvard Bustnes

a)

D

tWe

Sn

ava aval

Interview by Daryna Nikolenko The director of Golden Dawn Girls, a film about the far-

right Greek political party, speaks about his relationship with the film's protagonists and about their reaction to the film. How did you come up with the idea for this film? Everything started in 2013, when I found out that the Golden Dawn had become the fifth largest party in Greece.

It was a shocking piece of news, because for me Greece is a place where I usually go for my summer vacation. When I learned that 400,000 people voted for Golden Dawn, I was just stunned. I knew from information on the internet that it is a neo-Nazi party, which uses the 'Sieg Heil'. It was exactly when But I was inspired by The Act of Killing by have learned by heart what to say, how to my friend Christian Falch was working on the documentary Blackhearts about black metal music. One of his film's protagonists was a bass guitarist in a black metal band and a of how it all happened, from their perspective. how they change in front of the camera. They member of parliament from the Golden Dawn party. That's I think it's very interesting how each of them become like machines, they know for sure how I decided to make a film about this party, although it was are trying to create a story, a narrative, as if what to say. But in the meantime, when they very difficult to gain access to these people, because they are they are all good people acting with good in- were just talking to me, they became more

Your film includes videos of demonstrations filmed though there is direct evidence of their vio-examine what these people actually are. **before Golden Dawn's leaders were arrested. Where does** lent actions. For these women, there's always this footage come from? When did you start filming?

were arrested. Most of them were detained between Sep- themselves. tember 2013 and January 2014. We started filming at the

In their party programme, Golden Dawn often re- tation between you and the protagonists. In would prove that her husband is innocent. We fers to economic problems, corruption, the issue of immigration. This party is in opposition to the government and were Greek yourself? criticises it sharply. In my opinion, it is interesting to watch which topics nationalist parties choose to express their because I am from Norway. It helped me to appointment. She wanted the film to portray concern. For example, in Ukraine, the problems of separa- gain access to the people from Golden Dawn, them more like a loving family. Again, it was tism, the war, and the Soviet past are manipulated by the because they are even more sceptical of the not my intention, only her wish. A few days afright-wing nationalist camp. In your opinion, is the Greek Greek media. Probably they decided that it ter that, Dafni, Panagiotis' mother, asked me case typical of other far-right movements in Europe?

I think you're right in your definition when you say because I am not fully immersed in the con- the film, and she answered, "Yes, it's nice." that Golden Dawn criticises the establishment. But I would text. Later I understood that they were trying We also planned screenings at the add that the main problem is that these people criticise the to control everything, even during the shoot- International Documentary Film Festival in Other in general, the people who do not fit their picture of ing, so I also decided to become a protagonist. Thessaloniki, and we will also have several

wider European context, so I focused more on and my film. a specific example, Golden Dawn in Greece

Chelsea by Jakob Preuss. First of all, be- don't renounce their actions, don't disguise you don't try to hide your personal stance, violent ideology of their party. It seems to in particular your stance as a director, and me that it was happening because they are you don't become an impartial person with aware of the great power of contemporary a camera. Did Preuss's film have any influmedia and the risks that come with what

Unfortunately, I haven't seen this film. someone else to blame, but not their men. We started this project right after the party members It's very interesting how they speak about Greece?

> interesting to watch the constant confron- appointed, because she hoped that the film your opinion, would it go differently if you also filmed a lot of footage with her daughter

would be easier for them to manipulate me, for a DVD. I asked her what she thought about the world. In my opinion, it is a typical situation for radical in the film, in a way. It looked like a kind of screenings in Athens.

right movements. But, of course, I am not an battle between them and me, I had to demonexpert in the issue of the radical right in the strate how they were trying to manipulate me

By the way, this also reminded me Your film reminded me of *The Other* of Oppenheimer's films. But his characters cause you are also interested in contro- their views. Contrarily, the only thing that versial events in a foreign country. Second, the Golden Dawn women do is disguise the

And I think that they just seemed to Joshua Oppenheimer. That is an outstanding respond to all critical questions. Because of film. People who tortured others tell the story this, it was also important for me to show tentions, because that is also what the Gold- 'human', you know what I mean? I wanted to en Dawn women say about their men — even capture this moment without the masks, to

Have you screened this film in

I showed it to the Golden Dawn girls themselves in November last year. Jenny As I watched your film, I found it very wrote to me on Facebook that she was disand her husband, but we didn't include it in the Actually, I think it was easier for me final cut. That was another reason for her dis-

ВІД ШВЕЦІЇ ДО УГАНДИ: СВІТ ЗАКОХАНИЙ ТА ПОЛІТИЧНИЙ

ГАННА ГРИЦЕНКО

Боротьба за права людини не відбувається синхронно і рівномірно у різних частинах світу. Тимчасом як західні країни радісно звітують про чергові досягнення у сфері рівних прав для людей-ЛГБТІК+ (лесбійок, геїв, бісексуальних, транссексуальних, інтерсексуальних людей, квірів), в інших частинах світу повсякденність прикра та подекуди моторошна. Життя людей з таких спільнот — це щоденна боротьба, часто за банальне виживання. І якщо історії з високорозвинутих країн в українські ЗМІ ще часом потрапляють, то інформацію про те, що відбувається на світовій периферії, ми отримуємо дуже рідко. Можливо, так само мало світ знає про ситуацію в Україні. Цьогорічна тематична програма ЛГБТІК+ фестивалю DOCUDAYS UA представлена трьома повнометражними картинами, що відображають увесь той спектр ситуації, яку ми маємо зараз. Від Швеції ло Уганли, віл зірки сцени до біженки — три історії

SWEDEN TO UGANDA: THE LOVING AND POLITICAL WORLD

The struggle for human rights is not different parts of the world. While western countries happily report successive achievements in the field of equal rights for LGBTIQ+ people (lesbians, gay men, bisexual, trannsexual, intersexual people, gueers), in other parts of the world everyday life is pitiful and at some places even scary, and the lives of people who belong to this community is a daily struggle which they sometimes require merely to survive. And if the stories from firstworld countries sometimes do reach the Ukrainian media, it is very rare for us to receive any information about what is happening on the global periphery. Maybe the world knows just as little about the situation in Ukraine This year's thematic LGBTIQ+ program of the Docudays UA festival is represented by three feature films which reflect the whole spectrum of the situation we have now. From Sweden to Uganda, from a stage star to a refugee — three stories.

«МОЄ ТІЛО — ПОЛІТИЧНЕ»

Стрічка оповідає про щоденне життя спільноти бразильських трансгендерних людей, що живуть у бідному районі міста Сан-Паулу. Повсякденність трансгендерності водночас подібна і відмінна до досвіду людини, якій у своєму тілі та гендері комфортно від початку. Це таке саме життя з ранковим душем та ходінням на роботу, але в ньому є зовсім інші стосунки з образом себе у власних і чужих очах. Трансгендерний перехід — це зміна тіла, але якщо ти живеш у фавелах, ти не можеш просто взяти і змінити собі тіло без труднощів, ніби перевдягтися чи навіть зробити пластичну операцію. Родичі не сприймають ці зміни Процедури переходу коштують значних грошей. Гінекологи не готові до того, що до них може прийти людина з вагіною, але тілом чоловіка, як один із героїв стрічки. В іншої героїні, навпаки, є нові документи, але не було операції, і якщо вона потрапить у лікарню, на медиків чекатиме сюрприз а що тоді чекатиме на неї?.. Герой картини Фернандо тримається за своє ім'я як за те, що з ним було і буде, як за єдине, що людина насправді має, але в документах його звуть інакше. «Це так, ніби я не маю історії», — пояснює він правнику, що працює із його справою.

Обраний режисеркою повільний та спокійний темп оповіді тільки підкреслює рутинність повсякленних практик невилимості та пригніченості, з якими стикаються трансгендерні люди. Показане у фільмі є локальною нормою, і завтра нею буде, і післязавтра. У будь-якої людини, яка працює чи сідає в автобус поряд із тобою, може бути своя прихована боротьба.

MY BODY IS POLITICAL

by Alice Riff

the community of Brazilian transgender people who live in a poor neighbourhood of São Paulo. The everyday life of transgenderness is simultaneously similar to and different from the experiences of someone who is comfortable in their body and gender from the beginning. It is the same life, with morning showers and going to work, but it involves a completely different relationship with the image of yourself in your own and other people's eyes. Transgender transition by Olivia Kastebring. is a change of the body, but if you live in the Mika Gustafson, favelas, you cannot just change your body without great difficulties, such as changing Christina Tsiobanelis your clothes or even getting plastic surgery. Your family does not accept these changes. have a story," he explains to the lawyer who vocacy campaigns. works on his case.

can have their own hidden struggle.

«СІЛЬВАНА»

Міка Ґустафсон, Олівія Кастебрінґ, Джонні фон Валлстрем Крістіна Тсіобанеліс

Ми звикли до того, що документальні фільми показують нам дедалі нові відтінки страждання і несправедливості. Але Швеція — благополучна країна, і драма конфлікту людини з обставинами — не про «Сільвану». На відміну від багатьох документальних стрічок, у цій немає проявів страждань, а є розповідь про особистий шлях та кохання. Це — історія шведської дівчини Сільвани Імам, яка читає феміністський, лесбійський та антирасистський реп. Вона записує альбоми, збирає на концертах дедалі більше прихильників, розпочинає стосунки з колегою по сцені Беатріс, бере участь у правозахисній ді-

Аудиторія Сільваниних виступів переважно молоді дівчата, і легка емоційна тональність фільму буде також цікава підліткам. Якщо ви просто хочете відпочити від драм і «перезавантажитися», ця стрічка також для вас. Камера показує відблиски ранкового сонця на обличчі, поїздки на природу, слухачок, що лежать на землі після концерту. Життя легке та гарне. Закохана дівоча пара прекрасна.

The film shows the everyday life of

SILVANA

The slow and calm pace of storytell- girls, and the light emotional tone of the male when she has already emigrated. Deing chosen by the director only highlights film will also be interesting for teenagers. spite the troubles, Cleopatra is supported the routine of everyday practices of invisi- If you just want to take a break from drama by her partner Nelson, and in general the bility and oppression faced by transgender and 'reboot', this film is also for you. The narrative and the visual imagery in the film people. What is shown in this film is the camera shows reflections of the morning are constructed in a way that makes it, to a local norm, and it will remain the norm to- sun on faces, outdoor trips to connect with great extent, a love story — not in a time of morrow and the day after tomorrow. Anyone nature, listeners lying on the ground after plague, but in a time of homophobia. And who works or gets on the bus next to you a concert. Life is nice and easy. The two so the film would be melodramatic if it was lovers are beautiful.

«ПЕРЛИНА АФРИКИ»

«Перлиною Африки» з легкої руки Вінстона Черчилля називають Уганду. Однойменна стрічка — історія угандійки Клеопатри, яка перебуває у процесі трансгендерного переходу. Уганда — країна відмінностей, — стверджується на початку стрічки, — але сама не готова прийняти себе такою. Справді, гомосексуальність у країні криміналізована ще з часів британського колоніального правління, а з 2014 року за неї призначається смертна кара. Розуміння трансгендерності та пов'язаної із нею проблематики немає тим паче, і в осяжному майбутньому не

Молода Клеопатра має жіноче тіло та чоловічі документи. А разом із ними складнощі з тим, щоб бути собою, жити з партнером, мати таке самовираження і таку юридичну репрезентацію, як їй хочеться. Вона відкрито живе із цисгендерним чоловіком, і після примусового розкриття її історії на перших сторінках популярної газети змушена разом із ним залишити країну через небезпеку. Зміни документів на жіночі вона вимагає від своєї держави вже в еміграції. Незважаючи на негаразди, Клеопатру підтримує її партнер Нельсон, і загалом наратив і візуальний ряд у фільмі побудовані так, що він стає значною мірою історією кохання у часи не чуми, але гомофобії. І фільм відтак був би мелодраматичним, якби не був документальним.

THE PEARL OF AFRICA

by Jonny von Wallström

The Pearl of Africa was a nickname given to Uganda by Winston Churchill. The film of the same title is the story of a Ugandan girl, Cleopatra, who is undergoing a transition. Uganda is a country of differences, as the film states in the beginning. But the country is not ready to accept itself as such. Indeed, homosexuality has been criminalised in the country since the British colonial rule, and since We are used to documentaries 2014 it has also been a capital offence. Any The transition procedures cost considera- showing us ever more new shades of suf- understanding of transgenderness and ble amounts of money. Gynaecologists are fering and injustice. But Sweden is a pro-the problems related to it, of course, is not prepared to treat someone who has a gressive country, and the dramatic conflict non-existent in that country, and we canvagina but a male body, like one of the film's between a person and their circumstanc- not expect it to develop in the foreseeable protagonists. Another protagonist, on the es is not about *Silvana*. Unlike many other future. The young Cleopatra has a female contrary, has new papers, but has not had documentaries, this one does not demon- body and male papers. And those papers the surgery, and if at some point she is ad- strate cases of suffering, but tells a sto- make it hard for her to be herself, to live mitted to a hospital, the doctors can expect ry of a personal path and love. The film is with a partner, to have the self-expression a surprise — but what should she expect? about the story of a Swedish girl Silvana and the legal representation she wants. The film's protagonist Fernando is holding Imam, who raps about feminist, lesbian She lives openly with a cisgender man, on to his name as something that has and and anti-racist topics. She records albums, and after her story was revealed on the will always be with him, as the only thing gathers more and more fans at her conthat a person actually has, but the name certs, starts a relationship with her stage forced to leave the country with her partner in his papers is different. "It is as if I don't colleague Beatrice, and participates in adagainst her will because of the danger they face. She only starts to demand that her Silvana's audience is mostly young government change her documents to fenot a documentary.

DAYS

ма СИНДРОМ РІВНОСТІ увібрала в себе три стрічки, в яких режисери намагаються відкинути старі тропи та створити нові естетичні сутності — представити не так вразливість та незахищеність людей з інвалідністю в сучасних суспільствах, як, радше, безглуздість та упередженість соціальних установок та деяких державних законів. Тому якщо в своєму фільмі *«Дорослі»* чилійка Майте Альберді зосереджується на сумнівності нездоланних бар'єрів між людьми з синдромом Дауна та того суспільства, що держава визначає «нормальним», то у двох інших стрічках — **«Михайло**

'Disability' often serves as a metaphor for protest, because it can testify to the injustice of sociey and government. A physical 'handicap' or mental 'disorders' reveal a binary system of coordinates — the 'normal' and the 'abnormal'. But who defines what is normal? And can we go beyond this two-dimensional approach in cinema?

bility and defenselessness people were pushed to the about her protagonist's nature of social attitudes in the former Soviet cultur- to a full, independent life, Chilean director Maite Alber- war and labour. di focuses on the doubtfulboundaries basically be- an almost equal 'stranger' in limits and fears.

ing that historically, certain life is the complete opposite abled Persons, and the pe-pendent life which they have Daniel, this criticism can the lack of live communicaclichés in the representa- of everything that symbolises riod between 1983 and 1992 been taught too seriously, hardly be called protest — tion, which Daniel makes up tion of disability in cinema success and wealth in Amer- the Decade of Disabled Per- they will face the iron fence rather, it's living proof of the for in his Prague apartment have been quoted over and ica, the success and wealth sons. However, even today of social bias: the state does absurdity of discrimination behind a huge computer over and transferred from which the director herself we sometimes lack both the not recognise these people's against people with disabil- screen, scrolling through one period to another. For strove for when she left Chi- practical and legal certainty rights to form families, and ities. Michail and Daniel are social media feeds. Or tryexample, in Soviet cinema na. Living with Dylan in the that people with disabilities they would need to save up father and son. They live in ing to give flowers and start the norms of social behav-streets, sleeping outside and should have the same rights the ridiculous wages they re-different Czech cities, but a conversation with a visitor ior were closely connected doing gigs for pennies, Wang as healthy people and have ceive for their full-time work they see each other very to his father's exhibition, to the policy of stimulating gradually discovers her new access to the same resourc- for about a decade just to af- often and work in the same who tries to get rid both of work activities for decades, friend's story: it turns out he es. This concerns not only ford rent for at least a month. field: both men are artists. the bouquet and the man's playing an important role became homeless voluntar- the inaccessibility of public Maite Alberdi's camera films Michail is a famous painter, company as soon as possinot only in improving work ily. His big family, house and transit and buildings for peo- the absurdity and cruelty of he has frequent exhibitions. ble. Who defines 'normality' discipline, but also in mo- wealth were left behind — ple in wheelchairs or em- these limits.

«Інвалідність» часто виступає як метафора протесту, адже може свідчити про несправедливість суспільства та влади. Фізичний «недолік» чи психічні «відхилення» викривають існування бінарної системи координат — «нормаль- лосила Роком інваліда, а а сміховинну зарплатню, ного» та «ненормального». Але хто визначає, що є нормальним? І чи можна період 1983-1992 — Деся- яку вони отримують за в кіно вийти за межі такої двовимірності?

жинцем» в суспільстві —

юним безхатьком Діланом.

Його образ життя — повна

та добробут, до яких сама

ночуючи просто неба та під-

робляючи за копійки, Вонґ

дім та забезпеченість зали-

подорожей криється дещо

героя, через яку в суспіль-

та Даниїл» Андрія Загдан- «інвалід» надійно закріпи- Штатах, що знайомиться і законодавчого переко- хоч на місяць орендувати ського та **«Я— інший ти»** лося в радянському дискур- майже з таким самим «чу- нання в тому, що людина житло. Камера Майте Аль-Нанфу Вонґ — подібні межі сі як «хворий, не здатний вже стають фактично про- до праці». Відповідно, такі

презентації теми інвалідрадянської доби норми соціальної поведінки десятиліттями були тісно пов'язані денникове кіно китаянз політикою стимулювання ки Нанфу Вонґ свідчить, трудової діяльності, відігра- що такий прагматичний ючи важливу роль не тільки принцип у поліпшенні трудової дис- ції «не таких» людей ципліни, а й у заохоченні як таких, що не здатні празростання продуктивнос- цювати. — зберігається й ті праці. «Нормальність» донині. **«Я — інший ти»**

люди витіснялися на пери-Варто згадати, що ферію, за межі «соціальної протилежність усьому, що історично деякі кліше в ре- пристойності», — зокрема символізує в Америці успіх Мова не лише про неприв кіно. Адже такі герої проності у кінематографі дзер- сто не вписувалися в рамки режисерка прагнула, поликально цитувалися та тран- колишнього радянського слювалися з одного періоду культурно-політичного про- зом з Діланом на вулицях, цедавця наймати інвалідів. в інший. Наприклад, у кіно екту з характерною для нього героїкою війни та праці. Утім, майже що-

маргіналіза-«праце- починається як історія імздатність». Саме тоді слово мігрантки в Сполучених

Михайло та Даниїл Michail and Daniel

BETWEEN US?

the society — Dylan, a young

This year's EQUALITY tivating labour productivity. the young man became a ployers' unwillingness to hire SYNDROME programme in- 'Normal' equalled 'able to master of the streets at his disabled people. Sometim cludes three films in which work. It is in this period that own will. However, there is a ordinary human callousness directors try to reject the old the word 'invalid' became deeper reason behind the ro- allows social exclusion to tropes and create new aes- firmly entrenched in the manticism of free wandering flourish at all levels of social thetic entities: rather than Soviet discourse as sick, than simple teenage protest. life. The best example of this to represent the vulnera- unable to work. So these In time, the director learns can be found in the film The of people with disabilities periphery, outside 'social health problem, because of attend a special school for in contemporary societies, acceptability — including which society deprives peo- people with Down syndrome. they try to demonstrate the in cinema — because such ple like Dylan of their legal Here, they are taught how nonsensical and prejudiced characters simply did not fit capacity, and with it the right to cook and manage their and certain laws. So while in all and political project, with work and family. So, strange sexual life. It resembles the her film The Grown-Ups the its characteristic rhetoric of as it may seem, a voluntary special courses of basic daistep towards living in the ly skills for high schoolers However, the almost periphery of social becomes who are about to leave their ness of the insurmountable diary-like film by the Chinese the struggle for his own parents' nests. The film's barriers between people director Nanfu Wang demon- right to be 'normal.' At the protagonists are even paid the society which the state principle of marginalising rector's central gestures is for their work at the instideems 'normal,' in the oth- 'different' people as those that Wang's camera records tution's kitchen. However, it er two films — *Michail and* who cannot work still ap- not so much a story of an all resembles a hypocritical Daniel by Andrei Zagdan- plies. I'm Another You starts escape from victimisation theatre, in which the prosky and I'm Another You as a story of an immigrant in as a liberation from the disby Nanfu Wang — these the United States, who meets course of power, from social around 40 years old, are the articulated, in art in par- young man has cerebral The United Nations as a student of the institution protagonists of Andrei Zag-recalls itself only in its phys-It is worth mention- homeless man. His way of labelled 1981 the Year of Dis- takes the science of inde- dansky's film Michail and ical manifestations and in

Grown-Ups. Its protagonists finances, and told about

1981 рік Організація жава не визнає право цих

берді фіксує абсурдність та

ливості продовжує лунати

зокрема і в художній твор-

Андрія Загданського «Ми-

хайло та Даниїл» цю кри-

тику навряд можна назвати

протестом — радше живим

доказом безглуздості дис-

кримінації людей з інвалід-

ністю. Михайло та Даниїл —

у різних чеських містах, але

дуже часто бачаться та за-

ймаються однаковою спра-

вою: обидва чоловіки —

художник, у нього часто

бувають виставки. Даниїл

ніри, терпляче схиляючись

бральний параліч. Проте

виставки, яка поспішить

значає, що таке «нормаль-

ність» і «ненормальність»?

створює прикраси та суве-

Критика несправед-

Для героїв фільму

жорстокість таких меж.

Об'єднаних Націй прого- людей на утворення сім'ї,

тиліттям інвалідів. Однак свою повноцінну роботу, ще й сьогодні подекуди треба відкладати з десяток

бракує як практичного, так років, щоб дозволити собі

з інвалідністю повинна

мати ті ж самі права, що і

здорова людина, користу-

ватися тими ж благами.

стосованість транспорту і

будівель для пересування

Часом і звичайна людська

черствість сприяє тому,

виявляеться «лобровільно- на всіх рівнях суспільного батько та син Вони живуть

клад тому можна знайти у

власним бажанням. Про- навчальний заклад для митці. Михайло — знаний

Тут їх вчать куховарити, ве-

З часом режисчерка дізна- статеве життя. Все ніби як над дрібними деталями —

ється про ваду здоров'я її на спеціальних курсах з у молодого чоловіка цере-

основ життєдіяльності для

стві такі, як Ділан, остаточ- старшокласників, які от- хвороба нагадує про себе

но втрачають статус дієз- от мають випурхнути з-під лише у фізичних проявах і

датних, а з ним — і право батьківської опіки. Героям в браку живого спілкуван-

на повноцінне, самостій- навіть виплачують «сти- ня, яке Даниїл надолужує

не життя, роботу та сім'ю. пендію» — плату за їхню у своїй празькій квартирі

А отже, як не дивно, до- роботу на кухні самого за- за величезним комп'ютер-

бровільний крок у життя на кладу. Проте все це нагадує ним монітором, гортаючи

периферії соціального стає лише лицемірний театр, стрічки соціальних мереж.

боротьбою за власне право цо розігрують для самих Або — намагаючись пода-

з тим, один з головних ре- но близько 40 років. Адже з відвідувачкою батькової

в тому, що камера Вонґфік-ців закладу занадто сер- позбутися як букету, так

сує не стільки історію про йозно сприйме викладену і компанії чоловіка. Хто ви-

шивши Китай. Живучи ра- на візку чи небажання пра-

поступово розвідує історію що соціальне виключен-

свого нового знайомого — як ня продовжує процвітати

го» безхатька. Велика сім'я, життя. Найвлучніший при-

шилися в минулому — юнак фільмі **«Дорослі»**. Його ге-

став господарем вулиць за рої відвідують спеціальний

те за романтикою вільних людей з синдромом Дауна.

глибша причина, ніж про- сти власні фінансові спра-

стий підлітковий протест. ви, обговорюють з ними

бути «нормальним». Разом героїв, яким вже переваж-

жисерських жестів полягає як тільки хтось з вихован-

втечу від віктимізації, як йому науку про самостійне

демонструє звільнення від життя, її чи його чекатиме

владного дискурсу, від со- залізний паркан з соці-

ціальних кордонів і страхів. альних упереджень: дер-

WHO DEFINES THE BOUNDARY

Criticism of these souvenirs, patiently elab-

audience. Because as soon ticular. In the case of the palsy. However, his illness Daniel creates jewellery and and 'abnormality'?

Рамона С. Діас:

«У МЕНІ РЕЗОНУЮТЬ ФІЛІППІНСЬКІ ІСТОРІЇ»

Розмову вела Дарина Ніколенко

Цього року до програми DOCU/XITИ вхолить фільм Рамони С. Ліас «Материнська земля», який змальовує бурливе повсякдення пологового будинку в Манілі, на Філіппінах. Картина стала володаркою нагород на Міжнародному кінофестивалі документального кіно в Мюнхені та на Sundance. Через життя суспільної інституції стрічка розкриває проблеми цілої системи — у цьому разі у сфері репродуктивного здоров'я. Камера не приховує: історія кожної з жінок — одна з мільйонних, кожен малюк — один з кількох тисяч народжуваних щодня. У своїх фільмах Рамона С. Діас не вперше зосереджується на становищі жінок на Філіппінах — цей фокус для її творчості є важливим. У розмові з режисеркою ми залишаємо стіни лікарні, аби поглянути на ширший контекст.

Ваш фільм пов'язаний із законопроектом про репродуктивне здоров'я на Філіппінах та соціальним резонансом довкола нього. Чи могли би ви розповісти про контекст і про те, чому ви обрали цю тему для вашої стрічки?

Як у жінки, що живе у 2018 році, у мене немає жодних сумнівів, що питання прав жінок, репродуктивного законодавства та репродуктивного здоров'я є дуже важливими. Надто в таких місцях. як Філіппіни, де досі великий вплив має католицька церква. У 2012 році у філіппінському конгресі розгорнулися дебати

Рамона С. Діас Ramona S. Diaz

довкола законопроекту про репродуктивне здоров'я, і мені стало цікаво зробити фільм про цей законопроект. Оскільки я відчувала, що це переламний момент для країни. Католицька церква також дій був великий культурний та соціальний резонанс. Я хотіла це задокументувати. Так історій? з'явилася перша думка про фільм.

розпочала дослідження для фільму, я з'ясувала для себе, що не можу віднайвили, — репродуктивне здоров'я, репро- — просто саме це в мені резонує. дуктивне законодавство та права жінок на Філіппінах. Про все це я могла знімати в стінах лікарні.

У вашому фільмі з розмов між матусями та медсестрами ми дізнаємося, участь у кінофестивалі Sundance — у нас що жінки готові прийняти сучасні методи контрацепції, але досі є чимало упереджень щодо цього і жінки страждають від суспільного тиску. Наприклад, вони не використовують контрацептиви, тому що їхні матусі кажуть їм цього не робити. Чому все так відбувається?

Як на мене, це комплексна прокви. На недільних службах вона закли-По-друге, у суспільстві зберігаються вплив на **«Материнську землю»**. жорсткі гендерні ролі — жінки досі дуже залежать від чоловіків, від партнерів. І якщо чоловік хоче мати секс із жінкою, то

не прийнято говорити «ні» незахищеній близькості. Жінка мусить сама піклуватися про захист. По-третє, це ще й результат нестачі освіти. Сексуальне виховання не передбачене у філіппінських школах. Частина законопроекту про репродуктивне здоров'я передбачала введення сексуального виховання з четвертого класу. Але цілі покоління лишалися без цієї освіти. Саме тому в суспільстві великий рівень безграмотності щодо СНІДу, багато міфів щодо того, що ліки та засоби захисту спричиняють рак тощо. Все це вкупі змушує людей відмовлятися від контрацепції бо це простіше. Але згодом жінки вагітніють знов і знов. Це значно ширша про-

Ми звикли думати, що народження дитини — це дуже інтимний процес. Проте «Материнська земля» демонструє, як така інтимність може трансформуватися в рутину — жінки тут навіть не мають власних імен, медсестри кличуть їх просто «матусі». Приватне витісняється зі світу цієї лікарні — жінки не ховають оголені тіла від камери та народжують прямо перед об'єктивом. Лікарня Fabella — для найбідніших. Чи така сама ситуація склалася б у будьякій приватній лікарні? Якщо приватність — це привілей?

відрізнялася. Але якщо ми говоримо про такі безправні групи жінок, які дуже вдячіі, що опинилися в лікарні Fabella, то очікування щодо приватності змінюються. Вони просто вдячні, що можуть там петого, саме розуміння приватного простору може бути доволі різним. Ми всі живемо в дуже тісному світі, тому приватний простір завжди є суспільним. Звісно, більш заможні жінки матимуть особисті кімнати. особистий простір для пологів.

Але, знаєте, я гадаю, що сама ідея соромитися тіла є найменшою пробленастільки тиснути, що ви можете почати думати буцімто вам слід стидатися природи свого тіла. Я думаю, що в часи до

Наскільки мені відомо, у вас міцні зв'язки зі Сполученими Штатами — ви вчилися там. Але більшість ваших фільвпливала на ці дебати. Тож довкола тих по- мів присвячені Філіппінам. Що змушує вас повертатися до Філіппін у пошуках

Але коли я приїхала в Манілу та виросла на Філіппінах. Але живу в Сполучених Штатах довше, ніж прожила на Філіппінах — оскільки я поїхала, коли мені було 18. ти візуальну мову для цієї історії. І хтось Але ми завжди повертаємося до того, що women's rights in the Philippines. All of this порадив мені відвідати лікарню Fabella, ми знаємо. Я відчуваю, що можу розповісти could be filmed within the walls of the clinic. оскільки її називають «конвеєром ма- певну історію, оскільки ніхто інший не змолюків». Коли я туди потрапила, я одразу же. Я завжди хотіла знімати на філіппінські зрозуміла — це і ϵ мій фільм. Ця лікарня $\;$ та філіппіно-американські теми. Це не озна- $\;$ **то**

ливими для вашої творчості?

обох відбувалася там прем'єра. Я знайома Firstly, there is the great influence of the з ним, і мені подобається його фільм. Тож church. At the Sunday services, they urge

блема. По-перше, значний вплив цер- їх. У цьому ми трохи різні — мені були ціка- of her protection herself. Thirdly, there is a more than in the people inhabiting them. кає не використовувати контрацептиви. ституції. Але точно Вайзмен мав великий tion in Philippine schools. One part of the more interested in the women inside a par-

the Philippines resonate within me'

Daryna Nikolenko

which portrays the turbulent routine at a maternity clinic in Manila, Philippines. The is a much broader issue. film won awards at the International Documentary Film Festival in Munich and at Sundance. Through the life of a social institution, the film reveals the problems of the whole system — in this case, in the sphere of productive health. The camera points out that each woman's story is just one among millions, and every baby is one of the thousands that are born every day. This is not the first time Ramona S. Diaz has focused on the situation of women in the Philippines Я думаю, що докорінно ситуація б не in her films — this focus is crucial for her work. In our conversation with the filmmaker, we leave the walls of the clinic to look at

Your film is related to the reproребувати, що можуть там народити. Крім ductive health bill in the Philippines and the social resonance around it. Could you elaborate on the context and on the reason why you chose this topic for your movie?

As a woman living in 2018, I have no doubts that the issues of women's rights, reproductive legislation, and reproductive health are of extreme importance. Especially in places like the Philippines, where мою на Філіппінах. Що, знов-таки, доволі the Catholic church is still very influential. дивно — адже католицька церква може In 2012, there were debates in the Philippine congress around the reproductive health bill, and I wanted to make a film on this bill. I felt this was a crucial moment колоніалізму такого не могло бути — сус- $\,$ for the country. The Catholic church was пільство тоді було відкритішим у питаннях also influencing these debates. All of this had a huge cultural and social resonance. I wanted to document it. This is how the idea about the film first occurred to me.

However, after my arrival to Manila and the beginning of my research, I realized that I was unable to find the visual language for the story. Someone advised me to visit the Fabella clinic, which is known as the 'baby Якщо не я, то хто? Я народилася та factory. As soon as I got there, I understood that this was my movie. This clinic represents all the issues I was interested in — repro ductive health, reproductive legislation, and

From the conversations between hers and nurses in your film, we learn репрезентує всі ті питання, які мене ціка- чає, що мене більше ніщо інше не цікавить that the women are ready to accept con- to film about the Philippines and Philip**temporary methods of contraception, but** pine-American issues. This does not mean **there are still many prejudices around** that nothing else interests me — these are Ваш фільм нагадав мені «Маши- this, and the women experience social simply the topics that resonate within me. ни» Рагула Джейна. Які режисери є важ- pressure. For instance, they do not use contraception because their mothers tell Ми з Рагулом, до речі, брали разом them not to. Why does this happen?

> In my view, this is a complex issue. приємно, що у вас виникла така асоціація. women not to use contraception. Second-Коли я працювала над **«Материн-** ly, society preserves strict gender roles ською землею», то дуже багато думала про women are still very dependent on men and ciation. Фредерика Вайзмена. Але, на мій погляд, partners. If the husband wants to have sex introduction of sexual education from the ly had a great influence on **Motherland**. fourth grade. Whole generations have been

left without this education. This is why society is very unaware about AIDS; there are many myths that contraception causes can-This year's DOCU/BEST program cer, etc. All of this makes people avoid conincludes Motherland by Ramona S. Diaz, traception, because this is easier. And the women get pregnant again and again. This

> We are used to the idea that childbirth is quite an intimate process. However, Motherland demonstrates that this intimacy can transform into routine — the women don't even have names, and the nurses just call them 'mums'. Privacy is forced out the walls of this clinic — the women do not hide their naked bodies from the camera and give birth in front of the lens. The Fabella clinic is a place for the poorest. Could this situation occur at a private hospital? Is privacy a privilege? Could this situation occur at a private hospital? Is privacy a privilege?

> I don't think the situation would be significantly different. Speaking of the deprived groups of women, who are grateful for being at Fabella, their expectations of privacy change. They are just grateful that they can be in the clinic and give birth there. Besides, the understanding of private space can differ significantly. I think that we are living in a very cramped world, so private space is always social. Of course, wealthier women can have personal rooms and personal space for childbirth.

> You know, in my opinion, the idea of being embarrassed at one's body is the least of the Philippines' problems. This is guite strange, since the Catholic church can pressure you so much that you might start thinking that you should be ashamed of your body's nature. I believe that this was impossible in pre-colonial times — society used to be more open in terms of corporeality.

> As far as I know, you have close connections to the United States, because you studied there. But most of your films are dedicated to the Philippines. What makes you return to the Philippines in search for

> If not me, then who? I was born and grew up in the Philippines. I have spent more time in the US than in the Philippines — I was 18 years old when I left. But we always return to what we know. I feel that I can tell a particular story because no one else can do that I've always wanted

> Your film reminded me of Machines by Rahul Jain. What filmmakers are important for your work?

> Rahul and I participated in the Sundance festival together — both of us had a premiere there. I know him, and I like his film. It is a pleasure to have such an asso-

While working on *Motherland*, I was він більше зацікавленій у дослідженні ca- with his wife, it is unusual to say 'no' to un- thinking about Frederick Wiseman a lot. In мих інституцій, а не людей, які населяють protected sex. The woman has to take care my view, he is interested in the institutions віші жінки, що жили всередині певної ін- lack of education. There is no sex educa- This is the difference between us, as I was bill on reproductive health envisaged the ticular institution. But Wiseman undoubted-

DAYS

Перша в історії кінофестивалю повнометражна конкурсна програма національного кіно DOCU/УКРАЇНА сама по собі є безпрецедентним випадком, фактично сенсацією. Вона свідчить і про зрілість фестивалю, і про зрілість українського кінематографа, яка проявляється не тільки у кількості фільмів та їхній тематиці, а й у географії учасників кінопроцесу, який не обмежується Україною.

Цьогорічний національний конкурс можна умовно розділити на дві частини: половина фільмів тут зняті кінематографістами, які живуть в Україні й оперують передусім національним контекстом, половина фільмована режисерами, чиє життя та творчість, віддавна чи ні, але пов'язане із проживанням за межами держави, тож їхня картина світу враховує ширший за національний контекст. У кожного з цих авторів є своя тема, свій стиль та своє бачення світу. Однак цікаво глянути, як у їхніх фільмах відображається сучасна Україна.

Планетарний масштаб дає стрічка «Манливий, солодкий, без меж або Пісні і танці про смерть» Тані Ходаківської та Олександра Стеколенка. Картина об'єднує у собі різні культури, країни та людей. Тут США, Італія, Україна, Грузія, а серед персонажів і знамениті митці, і

Універсальність запитань, на які доводиться відповідати героям цієї стрічки, виклики, які вони мусятьприймати, мало чим відрізняються одні від одних, різняться хіба темпераменти мешканців того чи того регіону.

Фільм має симфонічне звучання. Дія переміщається з країни у країну, теми римуються, контрасти згладжуються, на перший план виходить спільність люд-

Україні дістається сегмент фільму, названий «Солодким», хоча показане життя таким і не назвеш. Річ не в соціальних процесах, політиці чи ще чомусь подібному. Важливими є певний екзистенційний горизонт, який людина ладна осягнути.

Стоїчність мешканців українських Карпат, їхня незлобливість та гумор, мистецькі експерименти київських артистів балету, які готові до щоденних викликів, начебто неважливі у якомусь глобальному сенсі, проте саме з цього і складається життя. Важливою є кожна мить існування, оскільки по смерті вже нічого не буде, кажуть

Смерть у картині тотожна монтажу в кіно, важливими тут є несподівані переходи, химерні асоціації та закручений фінал, чиє значення розкривається згодом. І в тому сенсі стрічка **«Манливий, солодкий, без меж або** *Пісні і танці про смерть»* є показовою для програми національного конкурсу, у якому багато монтажних фільмів та історій з непевним фіналом.

Друге наближення до України — також планетарне. Фільм Ігоря Мінаєва, колишнього одесита, який живе життя та працює у Франції, має назву **«Какофонія Донбасу»** і починається з пейзажів Донбасу, побаченого згори. цілком міфічна земля, оповита легендами і таємницями. ми персонального пекла. Нам треба відкривати її наново. Але спочатку слід згадати недавню історію. І не просто згадати, а подивитися, як вона формувалася, і з чого складалася. Ігор Мінаєв проводить своєрідну деконструкцію Донбасу.

І починає він з кінематографа, з радянської кінематографічної естетики. Саме вона створила далекий ніяк не зменшується, а навіть зростає. І в цій ситуації від реального образ Донбасу. Йдеться і про кіноавангард, представлений у картині стрічкою Дзиґи Вертова «Симфонія Донбасу», і про пересічний соцреалізм радянських кінофільмів про робітничий клас та кінохроніки, закликаної лакувати, а то й створювати паралельну — туру. Власне перед нами —розповідь про життя та долі реальність. Такий підхід може здатися дивним, оскільки чекаєш, що аналіз буде побудований на економічних, соціологічних, політичних чи демографічних засадах. Проте режисер вибирає естетичні, і це цілком виправдано, оскільки естетика в цьому разі ніщо інше, ніж захисний екран, яким відгороджувалися від реальності.

Реальність проривається на екран у документальних зйомках шахтарського страйку 1989 року, коли стрибнути з наїждженої не нею колії, важко було здолати ми вперше бачимо реальних шахтарів та їхні проблеми, інерцію і суспільних процесів, і власного життя. згодом продовжується документальними кадрами війни

нові естетичні форми, без естетики не обійтися. І ця ки фільмів такого штибу за останні роки у нас з'явилося естетика доволі експериментальна, навіть виклич- достатньо. Всі вони розповідають про людський вибір та ниць воєнних дій. на, на межі кічу, і вона не так транслює грубу соціаль- плату за нього. Проте «Перша сотня» подає цю історію ну правду, як естетично трансформує її, виявляючи нетипово, навіть парадоксально. Вона подається неліу тій реальності прихований сенс, який може читатися і нійно, як життя Чарльза Фостера Кейна, і флешбеки у героїні до іншої, створюючи стереоскопічний ефект. як перверсивний

«Какофонія Донбасу» — фільм експериментальний, оскільки наближення з небес до землі завжди болюче.

А у картині **«Вєаюфром»** Дмитра Лавриненка ми приклад новітньої національної міфології. бачимо наближення вже не до землі, а занурення під землю, точніше у сміття. Стрічка розповідає про життя сорокап'ятирічного харківського двірника Євгена, який живе поміж двома світами — між Харковом та Америкою.

живає його мати, а в Харкові він мешкає постійно. Мож- їни. Однак проблема не в тому, аби все це пережити, на», як і багато інших українських фільмів про недавню на сказати, що Харків — це його Батьківщина, це його 🛮 а в тому, аби змінити власне життя. А зробити це буде не 👚 нашу історію, позбавляє усіх нас страху перед власним життя, а Америка — випадковий супутник, з яким герой так легко ніяк не може встановити контакт.

деяких епізодах навіть епатуючою. Епатаж тут криється має його місцева громада?

МІЖ НЕБОМ ТА ЗЕМЛЕЮ: НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ КІНО

у самій поведінці Євгена, який шукає жінку своєї мрії та колекціонує артефакти радянських часів. Останніх виявляється набагато більше, ніж потенційних супутниць

Дія фільму відбувається поміж 2011 та 2017 роками, і за цей час в Україні стається багато подій, зокре-Цей краєвид порівнюється з абстрактною картиною та ма й Євро-2012, і Революція гідності, й у всіх цих подіях згаслою зіркою. Здається, тут не можуть жити люди. Це бере участь наш Євген, який, як Вергілій, веде нас кола-

Ще одна група картин конкурсу створена українськими кінематографістами, які дивляться на Україну без додаткової закордонної оптики. Треба сказати, що зробити сьогодні це дуже непросто, оскільки події на Батьківщині доволі драматичні, і градус драматизму аж дуже важко розповісти якусь закінчену історію. Тим паче

Стрічка «Перша сотня» Ярослава Пілунського, Юлії Шашкової та Юрія Ґрузінова має завершену струккількох активістів Революції гідності, які створили на Майдані Першу сотню самооборони, брали участь у всіх тодішніх подіях, а згодом вирушили на війну.

Ця історія важлива насамперед тим, що вона про вибір, і про те, як людина сама собі творить біографію. Подібного давно не було в українському кіно, оскільки тут біографії робили обставини, людині було важко ви-

«Перша сотня» розповідає про людей, які змогли вистрибнути з колії. Взагалі можна сказати, що ця стрічка Парадокс у тому, що нова реальність знаходить с багато в чому підсумковою для подібного кіно, оскількартині мають майже епічне та символічне звучання.

автор вдається до певних узагальнень, які мають цілком — лення культурного героя, у цьому разі групи людей, яка — го місця на війні та в мирному житті, а також про кохання. апокаліптичне звучання, і таку позицію можна зрозуміти, вирушає у невідому мандрівку, долає перешкоди та наприкінці знаходить скарб. Перед нами чи не перший

розповідає картина Уляни Осовської **«Майже 10.000 ви-** ною і страшною, проте не є більшою за саме життя. борців». Тут мова йде про містечко Іллінці на Вінничині, яке переживає разом з країною усі новітні процеси, не може обійтися і без неї. Можливо, саме ця теза і є най-Власне, США він тільки відвідує, оскільки там про- включно з Революцією гідності та війною на сході Укра- важливішою для нас усіх. Річ у тім, що стрічка **«Вона і вій-**

Сама стрічка складається з відеощоденників Єв- посаду претендують кілька кандидатів, серед яких першу те вона цілком наша, і з нею нам собі давати раду. гена, тобто суб'єктивного погляду, а також з фільмувань скрипку грають колишні, ще дореволюційні можновладрежисера Дмитра Лавриненка, який дає історії начебто ці. Ім протистоїть герой нових часів, активіст, волонтер, об'єктивне звучання. Діалог цих голосів робить карти- людина, чиї найкращі риси проявила Революція гіднону дуже переконливою, матеріальною, викличною та в сті. Чи зможе він змінити ситуацію в Іллінцях, і чи підтри- відчуття спільної долі всіх нас, спільного шляху, спільної

Манливий, солодкий, без меж або Пісні і танці про смерть Enticing, Sugary, Boundless or Songs and Dances about Death

Фільм торкається дуже гострої теми соціальної відповідальності, низової ініціативи та, зрештою, готовності так званих простих людей до радикальних змін власного життя. І в цьому випадку історія далека до завершення перед нами процес, результати якого передбачити важко.

Важливою у картині є її фактура, подробиці звичайного провінційного життя, наявний навіть деякий гротеск у показі представників влади, проте на перший план тут виходять звичайні люди, які прагнуть дати собі раду, пересилити страх та інерцію. Впадає в око. наскільки активнішими та сміливішими у картині є жінки. і це показово навіть з точки зору загальносвітових тенденцій, які все більшу ставку роблять на girl power.

Власне, цьому присвячено фільм «Вона та війна» Марії Кондакової, який дає портрет кількох жінок, учас-

Як і у стрічці «Перша сотня», оповідь тут нелінійна, часто змінюються локації і дія переходить від однієї

І ця історія також про вибір, який доводиться ро-Перед нами фактично класична історія станов- бити щодня, про пошуки власного призначення, власно-

На відміну від інших подібних стрічок про жінок на війні, ця картина не має якоїсь окремої теми, не розповідає тільки про права жінок-військовослужбовців або лише про Так само про непросте народження нового світу тіхні травми, тут війна просто є частиною життя, моторош-

Життя не може обмежуватися війною, проте воно вибором, власною долею, що не може бути карамель-Незабаром в Іллінцях вибори міського голови. На но-солодкою через обставини, у яких ми опинилися, про-

> Українські фільми останнього часу, зображаючи драматичні перипетії, у яких опинилася наша країна й усі ми, не намагаються залишатися просто фільмами, вони дають боротьби, і, врешті-решт, спільної перемоги.

BETWEEN HEAVEN AND EARTH: THE NEW UKRAINIAN CINEMA

Ihor Hrabowych

The DOCU/UKRAINE full-length competition proprecedented event in the festival's history. It proves the macinematic process, which is not confined to Ukraine alone.

This year's national competition can be divided into

Roнa і війна Woman in War

while the other half were filmed by those directors whose ated a parallel one. This approach may seem strange, as linear, the locations shift frequently, and the focus passes lives and work have for some time been related to other one might expect the analysis to be based on economic, countries, and whose perspective includes a broader, inter-sociological, political or demographic criteria. However, national context. However, the depiction of contemporary the filmmaker chooses those of aesthetics, and this is made every day about the search for one's destiny, one's Ukraine in their films is of special interest.

Dances about Death by Tania Khodakivska and Oleksan- separator from reality. dr Stekolenko is planetary in its scope. This movie brings clude famous artists as well as ordinary people.

The universality of the questions and challenges

switch from country to country, the themes rhyme, con- it aesthetically transforms the reality, revealing its hidden trasts are blurred, and the similarities of human destinies meaning, something which can be interpreted as perverse. come to the foreground.

Ukraine, even though the life it depicts can hardly be named sound apocalyptic. This position is understandable, besweet. It is not about social processes, politics, or other cause approaching earth from heaven is always painful. phenomena; the most important thing is the existential horizon that the individual is able to perceive.

The stoicism of the natives of the Ukrainian Cargramme for the national cinema is a sensational and unpathians, their kindness and humour, and the artistic experiments of the ballet dancers from Kyiv, who are ready turity of the festival and of Ukrainian cinema, which is evident not only from the quantity and the themes of the movies, but also from the geography of the participants in the ment of existence matters, because nothing will happen after death, as the characters say.

Death in the film is equal to a montage, where the two parts: half of the films were made by Ukraine-based key roles belong to unexpected shifts, weird associations, filmmakers, who mostly operate in the national context, $\,$ and the twisted final, the meaning of which is revealed subsequently. In this sense, the movie Enticing, Sugary, Boundless or Songs and Dances about Death is illustrative of the national competition programme, which comprises many montage films and stories without a clear ending. The second approach to Ukraine is also planetary.

> The film by Igor Minaiev, who is originally from Odesa but lives and works in France, is named *The Cacophony of the* **Donbas** and starts with the landscapes of the Donbas as seen from above. This landscape is compared to an abstract painting and an extinct star. It seems that humans simply cannot inhabit this land, which is entirely mythical, shrouded with legends and mysteries. We have to redis- to predict cover it. But first, we have to recall its recent history, to see how it was formed and what it was made from. In this way Minaiev makes a deconstruction of the Donbas.

He begins with the cinema and the Soviet cinematic aesthetic which created an image of the Donbas that was far from reality. This is equally true for the movie avant-garde, represented in the film by Dziga Vertov's the global trends towards betting on 'girl power'. emphony of the Donbass, for the average socialist realism f Soviet films about the working class, and for the news in War, which portrays a number of women combatants. footage, which concealed reality and sometimes even crequite justified because in this case aesthetics is nothing place in war and in peace, and about love. The film Enticing, Sugary, Boundless or Songs and else than a protective screen which has been used as a

The reality breaks onto the screen in the documentogether various cultures, countries, and people. It depicts tary shots of the 1989 miners' strike, when we first see the is merely a part of life, a horrid and frightening part which the USA, Italy, Ukraine, and Georgia, and the characters in-real miners and their problems, and then continues to the is no greater than life itself. documentary footage of the war in the Donbas.

The structure of the film is symphonic. The locations of kitsch, and, instead of transmitting a gross social truth,

The Cacophony of the Donbass is an experimental

approaching the earth, we see the immersion under its

surface — in the garbage, to be precise. The movie tells the life story of 45-year-old Yevhen, a janitor from Kharkiv, who lives between two worlds — Kharkiv and America. He visits America because his mother is residing there, while he himself lives in Kharkiv full-time. Kharkiv is his motherland and his whole life, and America remains an accidental passerby with whom he cannot establish contact.

The film consists of Yevhen's video diaries that represent his subjective viewpoint, as well as footage shot by director Dmytro Lavrinenko, which brings a seemingly objective angle to the story. The dialogue between these voices makes the film very convincing, material, daring, and even shocking in some of the episodes.

The shock here lies in the behaviour of Yevhen, who is looking for his dream woman, and collecting artifacts from Soviet times. The latter appear much more often than the former.

The events of the film take place between 2011 and 2017. Many events take place in Ukraine during this time. including Euro 2012 and the Revolution of Dignity, and Yevhen participates in all of them, leading us through the circles of his personal hell, similar to Virgil.

Another collection of the films in this competition is created by Ukrainian filmmakers that regard Ukraine without any additional international perspectives. This is not an easy task nowadays, as the events in the homeland are quite dramatic, and the degree of drama is constantly rising. In this situation, telling a consistent story is rather difficult. The successful results become even more interesting in this regard.

The First Company by Yaroslav Pilunsky, Yulia Shashkova and Yuriy Grizunov, is structurally complete. It features a narration about the lives and fates of some of the activists of the Revolution of Dignity who have created the First Company for Self-Defence at the Maidan, took part in all of the events, and, subsequently, went to war.

This story is important primarily because it is about the choice and the creation of one's personal biography. This film is unprecedented in Ukrainian cinema, because the biographies here made an impact on the circumstances, and it was hard for someone to change tack, to overcome the inertia of social processes and one's own life. *The First Company* tells about people who have changed tack. This film is a summary of many other similar movies that have appeared in our country during recent years. All of them tell about human choices and

However, *The First Company* presents the story in an unusual, even paradoxical way. It unfolds nonlinearly, much like the life of Charles Foster Kane, and the flashbacks in the film look almost epic and symbolic. This is a classical story about the formation of a cultural hero (or in this case, a group of people), who embarks on a perilous journey, overcomes obstacles, and finds a treasure in the end. What we have here is probably the first example of the newest national mytholog

Almost 10,000 Voters by Uliana Osovska also tells the story of the painful birth of this new world. The film concerns Illintsi, a small town in the Vinnytsia region, which lives through all the newest processes, including the evolution of Dignity and the war in the east of Ukraine. The main issue, however, is not living through this, but changing one's own life. This will not be an easy task.

The mayoral election is coming soon in Illintsi. There are several candidates for this position, and the first violin is played by the former, pre-revolutionary rulers. They are opposed to the hero of the new times — an activist and volunteer, whose best features were revealed in the course of the Revolution of Dignity. Will he change the situation in Illintsi, and will the local community support him?

The film touches upon the acute issues of social responsibility, of grass-roots initiatives, and ultimately, the readiness of so-called ordinary people to make radical changes in their own lives. In this sense, the story is far from complete — the results of this process are very hard

The key features of the film are the texture, the details of ordinary provincial life, even some grotesquery in the depiction of the governors. However, the ordinary people are in the foreground, trying to take care of themselves, to overcome fears and inertia. The women in the film are noticeably more active and courageous, which is indicative considering

This is the main theme of Masha Kondakova's Woman

As in The First Company, the narration here is no from one character to another, creating a stereoscopic effect This story is also about the choice that has to be

Contrary to similar films about women at war, this film does not have a specific issue, for instance, the rights of servicewomen or the traumas they experience. War here

Life cannot be confined to war, but it cannot do with-The paradox is that the new reality finds new aesthet- out it either. This point is perhaps most important for all which the characters face makes them very similar, per- ic forms, since it cannot do without aesthetics as well. This of us. The film **Woman in War**, like many other Ukrainian haps except for the regional differences in their tempers. aesthetic is rather experimental, even excitable, on the edge films about our recent history, removes our common fears of our own choices and our own fates. They cannot be sug-

pletely ours, and we can still deal with them. These recent Ukrainian films, while depicting the The 'Sugary' episode of the film is dedicated to film, and the author resorts to some generalisations that dramatic events witnessed by our country and all of us, thrive to become something more than movies. They offer a feeling of our shared destiny, our common route, our

ar-sweet due to the circumstances, but they are still com-

In Dmytro Lavrinenko's *Whereufrom*, instead of common struggle, and in the end, our common victory.

Еммануель Гра: «Я НЕ ЗНІМАЮ ФІЛЬМІВ

13 ДУЖЕ ЧІТКИМ ПОСЛАННЯМ»

До добірки яскравих документальних стрічок, що вже встигли підкорити екрани найбільших світових фестивалів та стати хітами, цього року ввійшла володарка Ґран-прі Тижня критиків на Каннському кінофестивалі— поетична стрічка «**Макала»** французького режисера Еммануеля Ґра. У перекладі з суахілі «макала» означає вугілля. Малослівна картина змальовує будні молодого селянина Кабуіти. що мешкає в глибинці Демократичної Республіки Конго. Сам, з невеликою сокирою в руках, чоловік змушений валити величезні дерева, які потім перетворює на вугілля, щоб заробити гроші для своєї сім'ї. Але до продажу вугілля власного виробництва Кабуіту відділяє ще чимала відстань до міського ринку пішки селянин мусить йти кілька днів поспіль вздовж запиленої автодороги, штовхаючи перед собою велосипед, навантажений мішками вугілля. Історія про людину, яка змушена докладати титанічні зусилля для того, щоб забезпечити свою сім'ю у своїй країні мінімальними благами, зрештою стає поетичною розповіддю про стійкість духу та про віру у власні сили, щоб збудувати завтрашній день. Кінокритик Андрій Бондаренко зв'язався з режисером Еммануелем Ґра та поспілкувався про те, як відбувалися зйомки, чому в ДР Конго люди змушені самостійно виробляти вугілля та як на фільм реагують африканські мігранти.

Розмову вів Андрій Бондаренко

Мені дуже сподобався ваш фільм. Він просто говорить сам за себе. Але хочеться довідатися ще більше про героя та його контекст. Наскільки середньостатистичним є головний персонаж, наскільки він представляє свою країну? І як ви його

У ДР Конго я приїжджав кілька разів ще перед тим, як узявся за свій фільм **«Ма**кала»: як оператор працював над зйомками кількох документальних картин інших режисерів. Зокрема побував і в регіоні Катанга, у якому відбуваються події в **«Макала»**. Він розташований на півдні ДР Конго, там немає джунглів, земля переважно суха. Зате ε багато шахт, які працюють на велику індустрію, здебільшого іноземну, а місцеве насе-

У процесі зйомок на автодорозі в околицях міста Колвезі я часто помічав людей з велосипедами, навантаженими вугіллям, які вони штовхали перед собою немов тачку. Кабуіта, головний герой мого фільму, є одним з них, тому його аж ніяк не можна назвати унікальним. Тисячі людей з довколишніх сіл цим займаються — привозять та продають вугілля.

У ДР Конго 90% всієї енергії, спожитої міськими мешканцями, виробляється з деревного вугілля. Практично вся їжа в містах готується на цьому паливі, оскільки електроенергії не вистачає. Тому кожного дня з сіл до міста везуть тонни вугілля. Мене це луже вразило. Я почав залаватися питаннями: звілки вони йлуть, як багато заробляють. чи можуть прожити зі своєї праці? Мені розповіли, що вугілля виробляється в буші (неосвоєній території, зарослій кущами та низькими деревами. — А.Б.). Дехто з виробників продає вугілля перекупникам, які приїжджають на вантажівках. А багато хто везе його до міста своїми силами, аби отримати вигіднішу ціну. Більшість з них — це селяни, які одночасно займаються і виробництвом вугілля.

Тож, я задумав зняти про це фільм. Ідея була дуже простою: зафіксувати увесь процес від початку — зрубування дерев, і до кінця — продажу на міському ринку. Я побачив у цьому дуже пряму і потужну історію. Певний чіткий наратив, слідуючи за яким можна передати уявлення про життя у цій країні. Тож я познайомився з Кабуітою і повернувся через рік, аби зняти про нього фільм.

Цей фільм дуже простий і одночасно дуже потужний. Як ви цього досягаєте? Чи маєте якийсь свій загальний метод чи кожного разу застосовуєте якийсь інший підхід? Тобто який ваш спосіб занурення у життя героя?

«**Макала»** — це мій третій фільм. Одна з моїх попередніх стрічок розповідає про життя корів, інша — про життя у притулку для бездомних. Однак це були більше загальні портрети якогось середовища. А «Макала» став першим фільмом, у якому я вирішив слідувати певній історії. Загалом мій творчий метод полягає в тому, щоб передати відчуття поточного моменту, який відбувається прямо тут і прямо зараз. Щоб глядачі могли сприйняти чуттєво, як це — рубати дерево, штовхати завантажений велосипед, страждати від спеки. Тому я вирішив постійно супроводжувати Кабуіту в його діях, щоб на фізичному рівні бути поруч із ним. Також, щоб глядач встиг зануритись, отримати відчуття того, що відбувається, я використовую переважно довгі кадри. І жодного голосу за кадром. Головна ідея — кожен крок пройти разом з Кабуітою і відчути його людськість, його думки, навіть не зазираючи йому всередину голови.

Фільм фокусується на подорожі, але для кращого розуміння його життя я вставив як собі зарадити. і кілька інших моментів. Наприклад, коли я дізнався, що Кабуіта накреслив собі план будівництва нової оселі, то подумав, що це теж має увійти у фільм — інакше ми не будемо знати, для чого йому гроші, отримані за вугілля. У будь-якій історії важливо дати відповідь на питання: яка головна мета героя? Свій фільм я намагався подати наближено до художньої оповіді, тому це питання було важливим для мене.

Що ви особисто відчували від зіткнення зі світом, у якому для виживання потрібно валити дерева? Не хотілося часом кинути камеру і допомогти своєму персо-

та мною є принципова відстань. Але, чесно кажучи, мені було складніше знімати бездомних у Франції, оскільки там я фільмував людей, які майже нічого не роблять, просто живуть у притулку. А тут я мав справу з кимось, хто кудись йшов, мав певну мету, мав виробляється достатньо електроенергії, але істеблішмент знає, що її неможливо вигідно родину, заради якої працював. Кабуіта був постійно зайнятий справою і для мене він 👚 продати населенню, тому все йде в Південно-Африканську Республіку. А місцевим мешреально був героєм, а не просто персонажем.

Тобто, розповідаючи про Кабуіту, я робив це насамперед для того, аби таким чином вшанувати його, показати, наскільки він героїчний у своєму житті.

Стосовно бажання кинути камеру та допомоги — цікаве запитання. Тут вже йдеться про якусь етику. Звісно, мені йшлося про те, щоб зняти всі труднощі, з якими стикається Кабуіта під час подорожі. Тому я мав з ним таку домовленість: якби раптом Кабуіта потребував якоїсь допомоги, він мав сказати нам, і ми б зупинили зйомку і допомогли йому. Тобто він був відповідальним за весь процес. Поки він нам нічого не говорив, ми правильно вони розуміють вашу думку? просто знімали. Нас було троє в команді, і ми постійно були поряд. Часом траплялися і серйозні критичні ситуації, коли нам потрібно було втрутитись. До фільму ці моменти не юєш, що хотів сказати. Тут висновки більш відкриті, ти просто показуєш щось. Я не знімаю ввійшли. Для прикладу, коли Кабуіта штовхає велосипед вгору на залізничний насип, стрічок із дуже чітким посланням. Моя ідея в тому, щоб допомогти глядачам пережити при переході через колію нам довелося йому допомогти. Але до цього вдавалися в крайніх випадках. Тобто весь фільм знятий на межі критичних ситуацій.

Звісно, бувало дуже важко просто бути осторонь людини, яка робить щось важке. Але в цьому полягала моя робота — показати цей процес. До того ж ми теж пройшли я хочу показати, чому вони всі так рвуться у Європу. Я розумію, чому ці питання виникають, цей шлях разом з Кабуітою, ми не спостерігали з відстані — ми були там теж, у пилюці, — але мені це дуже не подобається. Адже я показую людину, яка хоче жити у своїй країні і має

Наскільки я запам'ятав, весь шлях охопив два дні пішої подорожі?

Насправді весь шлях зайняв п'ять днів. Якби Кабуіта йшов сам. то пройшов би його за два дні, але нам доводилося часто зупинятися з технічних причин. Хоча у фільмі потрібно змиритися з тим, що різні люди бачать там щось своє, чого ти туди не вкладав. ми показали, яким би був безперервний процес.

Макала Makala

Спочатку я сприйняв ваш фільм як епічну поезію важкої праці, подібно до стрічки «Голий острів» Кането Сіндо. Але наприкінці образ героя видався мені більше універсальною метафорою загального людського становища в сучасному світі — коли суспільство дедалі більше перетворюється на механічне поєднання окремих людей, коли кожен сам по собі. Фільм ніби ставить запитання: «Як багато може зробити одна людина без допомоги?». І відповідь: не дуже то й багато.

Те, про що ви говорите на початку про працю, — такою, справді, і була моя задумка. Показати становище людини в таких країнах, як ДР Конго. Ти мусиш там важко працювати і страждати лише для того, щоб вижити. Суспільство про тебе ніяк не дбає, якщо ти сам нічого не зробиш — ти помреш, інших варіантів немає. Я хотів показати таку картину, зведену до базової суті. Або робиш це все, або кінець.

Не знаю, наскільки універсальною вона бачиться, але є у ній і певна метафора, звісно ж. Метафора нашої загальної людської ситуації, якщо розвинути ідею до максимуму. Тоді як самотність Кабуіти у фільмі не була принциповою. Насправді, багато людей займаються виготовленням і продажем вугілля в групах. На Кабуіті я зосередився не з якихось ідеологічних міркувань, а лише тому, що на прикладі однієї людини краще показати увесь процес, наскільки він дійсно важкий, наскільки багато зусиль вимагає і наскільки мало цінується в грошовому еквіваленті. Оцей контраст між витраченими зусиллями та економічною цінністю був для мене дуже драматичним. Власне, аби підкреслити цю драматичність, я показав саме Кабуіту, який робить усе це один. Тоді як у групі все бачиться складніше і не так явно.

3 одного боку, життя Кабуіти має вигляд суцільного страждання. А з іншого у нього є своє місце у житті, робота, родина та віра. Якою ви бачите його внутрішню

Завжди важко судити про чужу перспективу. Але я намагався показати, наскільки це можливо, що Кабуіта має своє життя. Він знає, що йому живеться несолодко, знає, що його країна багата на ресурси, але все йде на користь іноземної індустрії та корумпованих політиків. Він розумний чоловік і добре усвідомлює, що робиться навколо. Однак це його повноцінне життя, він не хоче виїжджати кудись. Він хоче вижити, а, крім того, піти кудись далі: збудувати нормальний дім з садом, зі ставком і качками, хоче дати освіту своїй дитині. Кабуіта бачить майбутнє і хоче розвиватися. Він не оптиміст, але й не впадає у відчай: він просто свідомий ситуації і знає, що перед ним важка праця, знає,

В останній сцені у фільмі ми бачимо, як Кабуіта молиться. Але, мені здається, він розуміє, що все зрештою залежить від нього самого. Він не чекає на допомогу Бога. Йому просто важливо висловитися, виразити свої почуття.

Біда і страждання — звичний стереотипний образ країн Африки. Наскільки цей образ відповідає дійсності?

Мені важко говорити про Африку в цілому. В різних країнах там різні ситуації. Навіть ДР Конго — це велика країна, у якій я бачив лише частину. Але те, що я можу сказати про ДР Конго із впевненістю: так, це справді одна з найбідніших країн Африки. Те, що Так. я приїхав з багатої країни і знімав людей, які живуть у бідності. Тому між ними я там побачив, дійсно відповідає стереотипним образам. По-своєму, це все правда. Це країна бідності, страждання й експлуатації. Природні ресурси там йдуть деінде, і люди нують свою землю, щоб вижити — немає електрики, немає палива. Тобто у ДР Конго канцям залишається вирубувати дерева, щоб зготувати собі їжу. Це жахлива ситуація. У країні є велика індустрія і капітал, але вони не мають жодного стосунку до населення. Істеблішмент — це просто хижаки, які поводять себе так, ніби вони нічого не винні суспільству, а просто отримують прибутки. ДР Конго — країна бідності для більшості і багатства для невеликої групки людей.

Чи переймаєтесь ви тим, як сприймають ваші фільми глядачі? Тобто тим, чи

3 цим завжди проблеми. Фільм — це не аналітична книга, де ти послідовно пояснпевний досвід, поставити їх у ситуацію іншої людини. Ти просто перебуваєш поряд і одночасно дізнаєшся щось про її життя.

Щодо фільму «Макала» часто виникає питання в африканських мігрантів: мовляв, мету, яку реалізовує в себе вдома. Просто хоче жити краще там, де й живе. І коли глядачі сприймають його через призму проблеми мігрантів, це для мене жахливо. Адже фільм зовсім не про це.

Але я нічого не можу з цим вдіяти. Я розумію, що коли послання не дуже чітке,

Emmanuel Gras: "I DON'T MAKE FILMS WITH A VERY CLEAR MESSAGE"

> What did you personally feel when you encountered the world in which people need to cut down trees in order to survive? Did you ever get the urge to put down the camera and help your protagonist?

> Yes, I came from a rich country and I filmed people who live in poverty. So there is a fundamental distance between them and me. But, to be honest, it was more difficult for me to film homeless people in France, because there, I filmed people who barely do anything, they just live in a shelter. And here I dealt with someone who went somewhere, had a goal, had a family which he worked for. Kabwita was constantly busy with something, and he was actually a hero for me, not just a character.

> I mean, when I was telling Kabwita's story, I did it primarily to honour him, to show

As for the desire to drop the camera and help, it's an interesting question. It's more about some kind of ethics. Of course, I wanted to film all the difficulties which Kabwita faces during his trip. So I had an agreement with him: if Kabwita needed any help, he was supposed to tell us, and we would stop the filming and help him. So he was responsible for the whole process. As long as he didn't say anything, we just filmed. There were three of us in the team, and we were constantly near. Sometimes serious critical situations happened, when we had to intervene. These moments are not included in the film. For example, when Kabwita pushed the bike uphill to the railway causeway, we had to help him to cross the rails. But we did it only in extreme cases. So the whole film is filmed on the edge of critical

Of course, it was very hard to just stand aside someone who is doing something difficult. But that was my job, to show this process. In addition, we also walked that road with Kabwita, we did not watch from the distance, we were also there, in the dust, amidst cars.

As far as I remember, the whole journey took two days of walking.

Actually, the whole journey took five days. If Kabwita walked alone, he would have made it in two days, but we had to stop quite often for technical reasons. Although in the film, we showed how the uninterrupted process would look like.

At first, I thought your film was an epic poem of hard labour, like The Naked Island by Kaneto Shindo. But in the end the protagonist's image seemed to me like a more universal metaphor of the general human condition in the contemporary world, when society is increasingly turning into a mechanical combination of individuals where everyone is by themselves. The film seems to ask the question, "How much can one person do without help?" And the answer is, "Not so much."

What you said in the beginning, about labour, that was actually my idea — to show the situation of people in countries like DR Congo. There, you must work hard and suffer just to survive. Society doesn't care about you at all, if you don't do anything yourself, you will die there are no other options. I wanted to show this picture, reduced to the basic essence. Either you do all that, or you're finished.

I don't know how universal it looks, but it does have a certain metaphor in it, of course, a metaphor of our general human situation, if we develop the idea to the maximum. However, Kabwita's loneliness in the film was not essential. In fact, many people produce and sell coal in groups. I focused on Kabwita not because of any ideological thinking, but only because it is easier to show the whole process by using the example of this one person, how hard it actually is, how much effort it requires and how little it is worth in its monetary equivalent. This contrast between the effort invested and the economic value was very dramatic for me. I actually filmed Kabwita, who does everything alone, precisely to highlight this dramatic note. Meanwhile, in groups everything looks more complex and less clear.

On the one hand, Kabwita's life looks like total suffering. On the other hand, he has his own place in life, he has a job, a family and a faith. How do you see his internal evaluation of his life?

It is always hard to judge about other people's perspectives. But I tried to show as best I could that Kabwita has his own life. He knows that his life is not easy, he knows that his country is rich in resources, but only the foreign industry and the corrupt politicians profit. He is a smart man and he understands very well what is happening around him. But this is his full life, he doesn't want to go anywhere. He wants to survive, and also to move forward: to build a proper house with a garden, with a pond and ducks, he wants to educate his child. Kabwita sees the future and wants to develop. He is not an optimist, but he also doesn't despair: he is just aware of the situation and knows that he faces hard labour, he knows how to deal with it.

In the last scene of the film, we see Kabwita praying. But I think he understands that in the end, everything depends on him. He does not expect help from God. It is just important for him to express himself, to express his feelings.

Distress and suffering is the usual stereotypical image of African countries. To what extent does this image correspond to reality?

It is hard for me to speak about Africa in general. Different countries there have erent situations. Even DR Congo is a big country, of which I've seen only a part. But what I can say about DR Congo for sure is that it is indeed one of the poorest countries in But many of them transport it to the city on their own in order to get a better price. Most of Africa. What I've seen there does indeed correspond to the stereotypical images. In its own them are villagers who also produce the charcoal. So I decided to make a film about this. The way, it's all true. It is a country of poverty, suffering and exploitation. Its natural resources e the country, and they are destroying their land to survive: there's no electricit to the end, the sale on the city market. I saw a very direct and very powerful story in it. A cer- no fuel. I mean, DR Congo produces enough energy, but the establishment knows that it is impossible to sell to the population and make a profit, so everything goes to South Africa. And the locals have to cut down trees to cook food for themselves. It's a horrible situation. The country has big industry and capital, but they have nothing to do with the population. The establishment are just predators who behave as if they don't owe anything to the society and just make profits. DR Congo is a country of poverty for the majority and wealth for a

Are you concerned about how the audience perceives your film? That is, whether they understand your idea correctly?

There are always problems with that. A film is not an analytical book where you consistently explain what you wanted to say. Here, the conclusions are more open, you just show something. I don't make films with a very clear message. My idea is to help the audience experience something, to put them in another person's shoes. You just stay near them and at the same time you learn something about their life.

African migrants often ask about the film Makala if I want to show why all of them want to go to Europe so much. I understand why they have these questions, but I really don't like it. Because I'm showing someone who wants to live in his own country and has a goal which he is pursuing at home. He just wants to live better in the place where he lives. And when the audience perceives him through the prism of migration, that is terrible for me, because the film is not about that at all.

But I can't do anything about it. I understand that when the message is not very clear, you need to accept that different people see different things in it, things you did not intend

have already graced the screens of the world's major festivals and become hits includes the winner of the Cannes Critics' Week Grand Prize, the poetic film *Makala* by the French director Emmanuel Gras. In Swahili, makala means charcoal. The film, in which few words are spoken, depicts the everyday life of Kabwita, a young villager who lives in a remote region of DR Congo. On his own, with a small axe in his hand, he has to cut down huge trees which he then turns into charcoal in order to make money for his family. But to sell the charcoal he makes, Kabwita first needs to walk a long distance to the town market. He has to walk on foot for several days in a row along a dusty road, pushing his bike loaded with bags of charcoal. In the end this story of a person who has to make a tremendous effort to provide for his family in his own country with a bare minimum of goods turns into a poetic tale about strength of will and about believing in yourself to build the future. The film critic Andriy Bondarenko talked with the director Emmanuel Gras about the process of filming, about why people in DR Congo have to make charcoal themselves, and about how African migrants have reacted to the film.

This year, our selection of the prominent documentaries which

Interview by Andriy Bondarenko

I really liked your film. It just speaks for itself. But I would like to learn more about the protagonist and his context. How average is the protagonist, to what extent does he represent his country? And how did you find him?

I visited DR Congo several times even before I started working on my film Makala. I worked as a cinematographer for several documentaries by other directors. In particular, I visited the Katanga province where the events in *Makala* take place. It is located in Southern DR Congo, where there is no jungle, where the soil is mostly dry. But there are many mines which work for big industry, mostly foreign companies, and the local population is very poor. During the filming on the road outside Kolwezi I often noticed people with bikes loaded with charcoal, which they pushed in front of themselves like carts. Kabwita, the protagonist of my film, is one of them, so you can hardly call him unique. Thousands of people from the surrounding villages do it: they bring charcoal to the town and sell it. In DR Congo, 90% of all energy consumed by urban residents comes from charcoal. Practically all the food in cities is cooked with this fuel, because there is a lack of electric power. So every day people bring tons of charcoal from villages to cities. I was very impressed by this. I started asking questions: where are they walking from? how much do they make? can they survive on what they earn? I was told that the charcoal is made in the bush (uncultivated territories overgrown with bush and short trees - A. B.). Some producers sell the charcoal to dealers who come on trucks. tain clear narrative which you can follow to communicate an idea about what life is like in this country. So I met Kabwita and came back a year later to make a film about him.

The film is very simple and at the same time very powerful. How do you achieve it? Do you have some kind of general method, or do you use a different approach every time? I mean, how did you dive into the protagonist's life?

Makala is my third film. One of my previous films was about the lives of cows, and the other is about life in a homeless shelter. But they were more like general portrayals of certain environments. And *Makala* became the first film in which I decided to follow a story. In general, my creative method is to capture the feeling of the present moment which is happening right here and right now. To let the audience feel sensually, how it is to cut a tree, to push a loaded bike, to suffer from heat. So I decided to follow Kabwita all the time, in all his actions, so that I could be next to him on the physical level. Also, to give the viewer time to immerse and get a feeling of what is happening, I mostly use long shots. And no voiceover. The central idea is to walk each step together with Kabwita and feel his humanity, his thoughts, without even looking inside his head.

The film is focused on the journey, but for a better understanding of his life I inserted several other moments. For example, when I learned that Kabwita has drawn a construction plan to build a new house, I thought that this should also be in the film, otherwise we would not know why he needs the money he makes off selling charcoal. In any story, it's important to answer the question: What is the protagonist's main goal? I tried to make my film as close to a fiction story as possible, so this question was important for me.

RIGHTS NOW! 2018: протидіяти дискримінації на різних рівнях

Катерина Луцька

Говорити голосно про права і свободи людини, створювати суспільний діалог між владою та громадськістю, не замовчувати порушення, які на перший погляд здаються локальними, дрібними і не на часі — усе це впродовж 15-ти ся унікальний ефект занурення в життя героїв (щодня з 24 років щорічно ініціює правозахисна програма фестивалю до 29 березня). За участі Ільмі Умерова, вже звільненого

Цього року концепція фестивалю — «Рівні рівності». мам дискримінації на різних рівнях. Ми разом із глядачами й учасниками фестивалю постараємося з'ясувати, що для *«Непохитний Балух. Вирок», «Заборонене кохання: життя* України зараз є основною нерівністю чи дискримінацією? *ЛГБТ-спільноти в Криму» (25 березня о 18:00).* Які права і свободи порушуються нині найчастіше?

прав людини є зникнення, вбивства, катування полонених, захоплення заручників, насильство з ідеологічних мотивів. ступу в дусі ідей Революції гідності».

Тож у програмі RIGHTS NOW! ми насамперед будемо говорити про порушення прав людини через воєнний конфлікт. Це, наприклад, зустріч із волонтерами-пошу-

Speaking aloud about human rights and freedoms, crerevealing violations that at first glance seem local, small and dangers, have not left their work. Some work in the field of prountimely — all of this is initiated every year with the annual tection of the rights of people with disabilities, others monitors human rights programme at the DOCUDAYS UA festival.

The concept behind this year's festival is 'Equal Equality'. Consequently, all the events will be dedicated to counter- QI-people and women's rights, as well as the prosecution of acting various forms of discrimination at different levels. Together with the audience and participants of the festival, we **#ChoosingAction,** 28 March at 5 p.m.). will try to find out which form of inequality or discrimination is most important for contemporary Ukraine? What rights and freedoms are most commonly being violated now?

ki Human Rights Union, the situation with respect to human report, experts criticised the school system for its inability to in Ukraine, the film festival will produce audio description for rights changed little during previous years, but has been drasmonitor the observance of children's rights at school. In par-several films in the competition, so visually impaired people tically different since 2014. After the beginning of the armed ticular, the report stated that "schools are unable to solve the will be able to watch the films at the Zhovten and Ukraine conflict and the occupation of Donbas and Crimea, the main problems of children's rights; they use programmes that are Cinemas together with other viewers and vote for their faindicators of systemic and massive human rights violations far from a human rights-based approach, and do not fulfill the vorites. There will also be a **master class for directors on** include disappearances, assassinations, torture of captives, function of raising children in the spirit of human rights and the production of audio descriptions (concise descriptions) hostage-taking, and ideologically motivated violence. Yevhen democratic citizenship." Zakharov, the director of the Kharkiv Human Rights Group, regards these as the main factors which prevent the country gramme RIGHTS NOW!, in cooperation with the Educational Classic Hall at the Zhovten Cinema). from moving towards progress in the spirit of the ideas of the Experiment NGO, seems rather unique. It is a **round table** Revolution of Dignity'.

first and foremost, to human rights violations caused by the studies. The event will be moderated by children who have will choose the winner among the Ukrainian films of the fesarmed conflict. For instance, the programme includes a meet- chosen homeschooling or distance schooling. (27 March, 5 tival's competition programme. The money for the prize will ing with volunteer searchers from the 'Black Tulip' humani- p.m.). tarian mission, who took on the important role of searching

«Чорного тюльпану» і дискусія 28 березня о 14:30]. Проект фільмів, знятих у форматі 360°, де розказують історії тяжко короткометражних стрічок про сучасне життя в окуповаможців не судять», «Микола Семена. Думки під забороною», мні стосунки (29 березня о 16:00).

Якщо орієнтуватись на щорічний звіт Української їнських правозахисників, які, попри ризики і небезпеку, не ням прав людини мало чим відрізняється від попередніх подей з інвалідністю, хтось моніторить права ув'язнених та років, але зовсім інша, ніж була до 2014 року. Адже з половними показниками системного та масового порушення кож притягненню до відповідальності винних у вбивствах на Майдані. (**дискусія #ОбираюДіяти,** 28 березня о 17:00).

Ситуація з дотриманням прав дитини за остан-Саме це, на думу Євгена Захарова, директора Харківської ні роки погіршилася. Це питання навіть не потрапило до перти з Коаліції «Права дитини в Україні». У щорічному звінездатністю відстежувати дотримання прав дитини у школі. У звіті йдеться, зокрема, що «школи не в змозі вирішити проблеми із забезпеченням прав дитини, працюють за програмами, що не базовані на правозахисному підході, не дини заснувала спеціальний приз для українських фільмів виконують функцію виховання у дусі прав людини та демо-

У цьому контексті унікальною видається подія у межах правозахисної програми RIGHTS NOW! у співпраці з ГО аукціоні, що відбудеться одразу після презентації проекту «Освітній експеримент». Це круглий стіл за участю дітей, вчителів і батьків. У такому колі відбудуться обговорення про потреби дітей та про те, чи готова держава сьогодні дати дитині право самостійно обрати формат і темп навчання? Сам захід модеруватимуть діти, які обрали домаш- ком та ін.). А також унікальне шатро, яке впродовж 2017 року нє навчання — хоумскулинг, або дистанційне навчання. (27 березня о 17:00).

24 березня можна цілою родиною провести з користю, адже за підтримки Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX відбудуться одночасно заходи для дітей, підлітків і дорослих. Теми найрізноманітніші: від питання, як говорити з дітьми про гендер, до проблематики,

ковцями гуманітарної місії «Чорний Тюльпан», що взяла як потоваришувати з іншими дітьми. Підлітки зможуть відна себе відповідальну роль: шукати тіла загиблих воїнів у верто говорити з кураторами про перші побачення, ризики зоні АТО і повертати їх близьким (показ фільму *«Літопис* у стосунках. А дорослих навчать виявляти та протидіяти булінгу серед дітей та попереджати насильство. Ще один важ-**«Рани 360°»** — це безперервні покази короткометражних ливий захід, який стосуватиметься прав дітей, відбудеться в передостанній фестивальний день — 29 березня. На дискупоранених військових. Завдяки окулярам VR створюєть- сії «Права дітей в українському медіапросторі» депутати, продюсери провідних телешоу обговорюватимуть зміни до законодавства з метою захисту прав дітей у ЗМІ. Приводом кримського політв'язня, відбудеться обговорення і показ до цього стало скандальне ток-шоу на одному з каналів, де у брутальних подробицях обговорювалась вагітність 12-річної Це означає, що темою всіх заходів є протидія різним фор- ному Криму. Це фільми «Крим. Нескорений», «Крим. Пере- дівчинки і ведучий влаштував їй справжній допит про інти-

Не міняється ситуація з дискримінацією прав людей з інвалідністю. Єдина втішна зміна, яку зафіксували право-Окремий захід присвячений історіям відомих укра- захисники, відбулася ще у 2016 році. Йдеться про зміни до закону про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідні-Гельсінської спілки з прав людини, ситуація з дотриман- полишають своєї роботи. Хтось працює у сфері захисту прав стю. З тексту міжнародного документа вилучили термін «інвалід», замінивши його на «особа з інвалідністю». RIGHTS NOW! на своїх майданчиках буде дискутувати про те, як зрочатком воєнного конфлікту та окупації Донбасу і Криму го- слідженню дотримання прав ЛГБТКІ-людей та жінок, а та- бити життя для людей з інвалідністю гідним і комфортним. Окрім цього, вперше в Україні кінофестиваль виготовить тифлокоментарі для кількох конкурсних фільмів, тож люди з вадами зору зможуть разом з іншими глядачами переглянути фільми у кінотеатрах «Жовтень» та «Україна» і проголоправозахисної групи, не дозволяє країні рухатись у бік «по- списку пріоритетів державної політики. Так вважають екс- сувати за свого фаворита. Також відбудеться майстер-клас для режисерів про те, як робити тифлокоментарі (стислий ті УГСПЛ експерти розкритикували і шкільну систему з її закадровий опис візуальної частини фільму, який допомагає людям із вадами зору зрозуміти сюжет фільму). (27 березня о 12:00, зала «Класік» кінотеатру «Жовтень»).

Цього року Українська Гельсінська спілка з прав лю-«За найкраще висвітлення теми рівності». Переможця обере спеціальне журі серед українських фільмів конкурсної програми фестивалю. Кошти для нагороди будуть зібрані на «Думайдан - 2017: гуртуймося біля «Шатра порозуміння». Лотами стануть сніданки-розмови з відомими українцями: інтелектуалами, філософами й правозахисниками (Євгеном Бистрицьким, Йосифом Зісельсом, Олександром Павліченшили з клаптиків різнокольорової тканини сотні учасників майстер-класів на тему порозуміння. Аукціон відбудеться 25 березня о 13:30 в креативному просторі IZONE.

Вхід на усі події — вільний. Чекаємо в креативному просторі ІZONÉ, вулиця Набережно-Лугова, 8, у кінотеатрах **«Жовтень»** та **«Україна»**.

RIGHTS NOW! 2018: COUNTERING DISCRIMINATION AT DIFFERENT LEVELS

Balukh. The Sentence, and Forbidden Love: The Life of the LGBT will discuss the legislation changes, aimed at protecting chil-Community in Crimea (25 March at 6 p.m.).

the rights of prisoners and Ukrainians persecuted in Crimea, and some have devoted themselves to the study of LGBT-

The situation with children's rights has deteriorated during recent years. This issue has not even been included According to the annual report of the Ukrainian Helsin- Children's Rights in Ukraine Coalition. In the UHHRU annual

which involves children, teachers, and parents. In this circle, a discussion will be held on whether the state is ready to give has established a special prize for Ukrainian documentaries Thus, the RIGHTS NOW! programme will be dedicated, children the right to choose the format and speed of their "For the best coverage of the equality issue". The special jury

for the bodies of soldiers who died in the ATO area and re- Research and Exchanges Board (IREX), there will be simul- Tent of Understanding. The auction lots are breakfasts-conturning them to their close ones (screening of *The Chronicles* taneous events for children, adolescents and adults, which versations with famous Ukrainians, intellectuals, philosophers of 'Black Tulip' and discussion on 28 March at 2.30 Cinema). will be useful for the whole family. The events are dedicated and human rights advocates (Yevhen Bystrytskyi, Yosyf Zisels, Project 'Wounds 360°' is an uninterrupted screening of 360° to various topics: from talking about gender with children to Oleksandr Pavlichenko), and unique Tent of Understanding. short films that tell the stories of severely wounded soldiers. ways to make friendships with other kids. The adolescents The VR glasses create a unique effect of immersion into the will have a chance to speak openly about their first dates and different Ukrainian cities, who sewed it together from colorful characters' lives (every day from 24 to 29 March). A screening the risks of relationships with their carers. The adults will patches during masterclasses of the topic of understanding. and discussion of short films about contemporary lives in be taught to detect and counteract bullying among children. The auction will take place on 25 March at 1.30 p.m. in IZONE occupied Crimea will take place with the participation of Ilmi and to prevent violence. Another important event related to Creative Space. Umerov, a liberated Crimean political prisoner. The screenings the children's rights will take place on 29 March. During the will include the films Crimea. Unconquered, Crimea. The Windiscussion 'Children's Rights in Ukrainian Media Space', the IZONE Creative Space at 8, Naberezhno-Lugova street, and at ners Take It All, Mykola Semena. Forbidden Thoughts, Unswerving parliamentary deputies and producers of leading TV shows the **Zhovten** and **Ukraine** Cinemas.

dren's rights in the media. The pretext for this event was a scandalous talk show on one TV channel where the pregnancy A separate event is devoted to the history of well-known of a 12-year-old girl was discussed in brutal details, and the ating a social dialogue between the authorities and the public, Ukrainian human rights activists who, despite the risks and anchor interrogated her about her intimate relationships. (29

> The situation concerning discrimination against the rights of people with disabilities remains the same. The only reassuring change recorded by human rights activists took place in 2016; this was a series of amendments to the law on ratifying the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. The term 'invalid' was removed from the text of the international document and replaced with 'person with disabilities'. At the RIGHTS NOW! venues, there will be disin the list of state policy priorities, claim the experts from the cussions on how to make the lives of the persons with disabilities decent and comfortable. In addition, for the first time of the visual part of the film that help visually impaired people In this context, the event of the human rights pro-

This year the Ukrainian Helsinki Human Rights Union be collected at the auction that will take place after the pres-On 24 March, with the support of the International entation of the project Dumaidan 2017: Let's gather around the This Tent was created in 2017 by the project participants in

Admission to all these events is free. See you at the

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ПУСТЕЛІ РЕАЛЬНОСТІ:

VR-MAHДРІВКА З ВЕЛИКИМИ ЧОРНИМИ ОКУЛЯРАМИ

WELCOME TO THE DESERT OF THE REAL: A VR JOURNEY WITH HUGE BLACK GLASSES

ут поэпізований Нготадско ІІЛ спіль

тердамському кінофестивалі запрошував глядачів переночувати у своєму «кіноготелі», в якому за допомогою особливої з60°» можна буде в креативному простотехніки проекції створювався простір чи то сну глядача, чи то фільму режисера, чи то різними сферами активності технологія нашої майстерні DOCU/KЛАС.

подивитися стрічки проекту «Рани готелі», в якому за допомогою особливої з60°» можна буде в креативному простотехніки проекту «Рани готелі», в якому за допомогою особливої з60°» можна буде в креативному простотехніки проекту «Рани готелі», в якому за допомогою особливої з60°» можна буде в креативному простотехніки проекту «Рани готелі», в якому за допомогою особливої з60°» можна буде в креативному простотехніки проекту «Рани готелі», в якому за допомогою особливої з60°» можна буде в креативному простотехніки проекту «Рани готелі», в якому за допомогою особливої з60°» можна буде в креативному простотехніки проекту «Рани готелі», в якому за допомогою особливої з60°» можна буде в креативному простотехніки проекту «Рани готелі», в якому за допомогою особливої з60°» можна буде в креативному простотехніки проекту «Рани готелі», в якому за допомогою особливої за допомогою си допомогою спольня за допомогою спольном стана допомогою спольни за допомогою спольном стана допомогою спол

фільмах скеровують увату плядача— significant events was the special Academy direct боному напрямку». — Awards prize for the VR installation by the directi Звісно самі технології тривимірного — Mexican filmmaker Alejandro G. Iñárritu в технології 360°, сприймається глядача- Звісно, самі технології тривимірного Мехісап filmmaker Alejandro G. Iñárritu. The technologies of three-di-ми інакше. Їх емоційна реакція значно по- перегляду існують вже протягом кількох This work is a six-minute journey through men-sional viewing have been known for a силюється. Наприклад, під час перегляду століть. У 18-му столітті вже були опуклі гля-«Рани 360°» часто глядачі плачуть. Дехто дацькі лінзи, а у 19-му з'явилися окуляри, ed States. For six minutes, the viewers were ready existed in the 18th century, and the розповідав мені, що навіть відводив погляд які імітують глибину перегляду. Але нинішня walking shoulder to shoulder with the im- glasses which imitated depth of field were ыд головних героїв сцени, бо здавалося, що технологія віртуальної реальності перерос-пядачі присутні занадто близько й порушу- ла саму себе. Вона вже не просто симулює black VR glasses. Is this a kind of 'living' cin- rary virtual reality technology has excelled оть чужий приватний простір». певне середовище, але й стає дещо жор- ema, which literally absorbs the viewer and itself. It not only simulates particular sur-

АРУНАС МАТЕЛІС: «PAHILLE В КІНО БУЛА ЦЕНЗУРА, ТЕПЕР — КОМЕРЦІЯ»

Цього року до складу журі, що визначатиме переможців конкурсних програм DOCU/KOPOTKO та DOCU/УКРАЇНА, увійшов знаний литовський режисер Арунас Мателіс. Його короткометражні документальні стрічки брали участь у кінофестивалях у Каннах, Роттердамі, Обергаузені. Повнометражні роботи здобули численні найвищі нагороди — зокрема дебютний «Перед поверненням на Землю» (2005) отримав приз від Гільдії режисерів Америки, ставши другим в історії премії східноєвропейським фільмом-лауреатом. Побачити ці стрічки можна буде в рамках спеціальної ретроспективи режисера, яку підготував DOCUDAYS UA. До добірки увійшов також новий повний метр документаліста **«Дивовижні невдахи:** Інший світ», що отримав нагороду Литовської

спілки кінематографістів і був визнаний найкращим литовським фільмом 2017 року. Кінокритикиня Наталя Серебрякова зв'язалася з Арунасом Мателісом та поговорила про картини, які ми покажемо в межах ретроспективи, про його бекґраунд математика та музиканта, а також про нове покоління литовських режисерів.

Розмову вела Наталя Серебрякова

У вас математична освіта, але ви стали режисером. Як ви перейшли від одного до іншого?

Бути математиком та бути режисером — це майже одне й те саме. Знаєте, тут не дуже велика різниця. Математика — це теж прекрасно, це драматургія. Це не нудне «один плюс один дорівнює два». Математика — це гра та відчуття радості. Вона не дуже далека від документального кіно, у якому також є структура та драматургія.

До того ж у вас є музична освіта. Чи допомагає вона вам в роботі над фільмами — наприклад, під час зведення звуку?

Я не надто музична людина — у мене взагалі немає коли я вчився з акторами, то все, що ми там проходили години. Це ставало навіть грою: коли закінчиться бензин. (наприклад, танці), надало мені відчуття простору та часу. Словом, сам я співати не можу, але моє серце співає.

тиші», до речі, дуже красивий музичний супровід, ди- просто лагідне зображення

У пьому фільмі є музика як моя, так і чужа. Я трохи ють жінки у загублених селищах. Ось одна з таких пісень з оригінальним звуком та голосом стала певним тілом фільщо можна зробити хорал. Але це дуже короткий фільм.

I дуже красивий! Усі ці пейзажі...

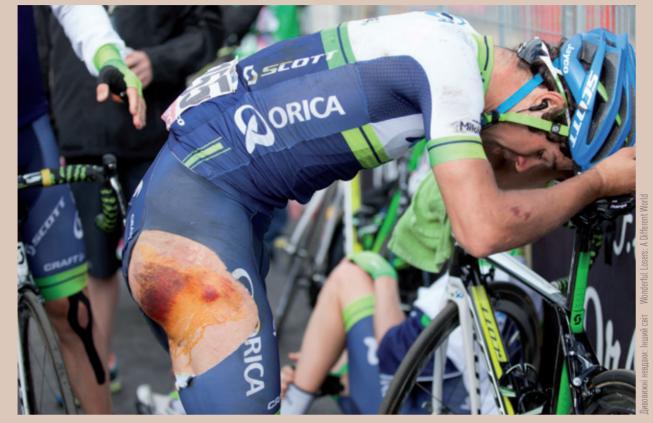
Коли ми знімали, ще не було ніяких дронів. Але туди почали переїжджати художники, музиканти. була одна українська компанія, що робила деякі приладдя, які можна було причепити до гелікоптера. Ми змогли того року весна прийшла настільки рано, як ніколи за ос- го діда Міши, який співає пісню «Партизан»? таннє століття. Тож ми змогли зняти так багато цього чарівного зеленого кольору.

лею. Це такі литовські піщані пляжі?

літали над Куршською косою— це найбільші «мертві» дуже важливого. дюни в Європі. Там, до речі, знімають усі ігрові фільми про Сахару. Неймовірне місце, де Томас Манн писав свої книги. I це було улюблене місце німецької богеми. Цікаво, фільм «Перед поверненням на Землю». Чому ви вирішисім років потому я був у Каліфорнії та побачив там «Політ **ли знімати на таку важку тему, як онкохворі діти?** нал Каліфорнією». Настільки відомим став наш фільм по всьому світу, що його вже почали наслідувати.

з роботами Міхаеля Ґлавоґґера.

фактично конкурувати з Голлівудом. Тим паче, що все лікарем, але не онко. Тобто він сам співчуває лікарям, які

ані голосу, ані слуху. В музичній академії був курс акто- було знято на кіноплівку. Тут необхідна тонка робота. рів та режисерів — ось я на ньому вчився. Я був єдиним, Оскільки якщо ти летітимеш надто швидко, не буде такого хто настільки погано співав, що викладачі негайно після відчуття, немов янгол у небі витає. Або якщо літатимеш першого заняття поставили залік. Вони, напевно, одра- трохи вище, це вже теж може зіпсувати враження. Крім зу зрозуміли, що мене вже нічому навчити не вийде. Але того, бензину в гелікоптері вистачало лише на півтори-дві

А на яку плівку ви знімали?

На 35-міліметрову. Цифра не дала би такого зобра-**У вашому фільмі** *«Політ над Литвою, або 510 секунд* ження. 35-міліметрова — дивовижна плівка, вона дає

У вашому фільмі *«Десять хвилин до польоту Ікара»* сам писав. Також мій композитор узяв твори, які викону-

Раніше цей район називався Заріччям, він був му. Ми думали, як би розвинути цю тему — нам здавалося, дуже занедбаним. Зараз це вже модне богемне місце. Але коли я знімав, воно було настільки закинутим, що ввечері там навіть боялися ходити люди. Якось цікаво так склалося, що одразу після мого фільму це місце стало популярним,

Як би ви поставилися до такого захопливого опиїх орендувати лише на тиждень. І дуже дивний збіг — саме су цього фільму: історія розгортається довкола беззубо-

Усі кажуть, що герой цієї стрічки — або Міша, або сам час. Фільм називається «Десять хвилин до польоту **Ікара»**, і він триває 10 хвилин. На картині Брейгеля зма-Там є один момент — ви пролітаєте ніби над пусте- льовано момент, коли Ікар падає в море і вже видно лише його ступні. Ось зараз він потоне, зникне, і ніхто цього не Є такі дюни, які називають «живими» — вони ще помітить — бо всі персонажі на картині зайняті своїми рухаються. А є також, так би мовити, «мертві». Ми про- справами. Тож цей фільм радше про 10 хвилин до чогось

Поговоримо про ваш дебютний повнометражний

Наша з дружиною донька хворіла. Це наш досвід, це те, через що ми пройшли тоді. І цей досвід став мотивом зробити цю стрічку. Показати, що це не лише сам Мені здається, що в фільмі є певна співзвучність біль людський, але й можна радіти певним дрібницям. Концепція була така, щоб намагатися знімати тихі радощі, Наш фільм був зроблений у 2000 році. Мені зда- моменти щастя. У фільмі не дуже багато сліз — як дитячих, ється, дещо схоже робив Вернер Герцог. Секрет полягав так і дорослих. Звісно, усі розуміють, що це за хвороба, що у тому, що зняти таке з літака або гелікоптера було дуже 🛮 це за лікарня. Але в картині навіть є така ситуація, коли важко. Не було необхідної апаратури. А наш фільм міг головний герой — хлопчик — каже, що він хотів би стати

його лікують. У Данії цей фільм отримав найбільший рейтинг на телебаченні. Дивно, адже зазвичай мало хто хоче дивитись фільм про онкологічну дитячу лікарню.

Вам доводилось якось по-особливому працювати з дітьми, щоб не травмувати їх?

Працювати було дуже важко. Я запропонував знімальній групі, щоб впродовж двох місяців вони просто приходили спілкуватися з цими дітьми, піклуватися про них — і якщо вони самі відчують, що їм потрібен цей фільм, тільки тоді ми будемо знімати. Потім був один момент: хтось з членів групи відійшов, а йому дзвонили, щоб сказати, що один хлопчик хоче з ним пограти. Вся група тоді вирішила, що про це варто зняти цю історію. Для тих, хто знімав, цей досвід був теж унікальним.

Ви заснували першу в Литві продюсерську компанію. Ви продюсуєте виключно документальне кіно? Другу! Поки що так, лише документальне.

Чи можете ви шось сказати про нове покоління литовських документалістів? Наприклад, як вам фільм Мантаса Кведаравічюса «Маріуполіс»?

Кведаравічюс — яскрава людина, він приишов у кіно з антропології. Закінчив, здається, Гарвард. Хтось у кіно приходить з математики, а хтось — з Гарварду. Але якщо порівнювати наше покоління та нове, то наші фільми вигравали всі головні європейські призи. Нещодавно у Франції показували добірку документальних короткометражних фільмів цих «старших» режисерів. Загальна тривалість демонстрації була година і сорок хвилин — з них розмов на екрані загалом було вісім хвилин. І найбільш балакучим був мій *«...політ Ікара»*. Нашому поколінню вдалося створити певний маніфест свободи — і ми все ще продовжуємо. Тому що ми знімали завжди тільки те, що хотіли — попри будь-які перешкоди. Раніше в кіно була цензура, а тепер — комерція.

Ви є членом Європейської кіноакадемії з правом голосування. Можете розповісти про діяльність

Найголовніше, що робить кіноакадемія — роздає європейські «Оскари». Її президент — Вім Вендерс. Європейська кіноакадемія — це піклування про євро-

This year, the jury which determines the winners of the competition programmes DOCU/SHORT and DOCU/UKRAINE will include the Lithuanian director Arūnas Matelis. His short documentaries have been presented in film festivals in Cannes, Rotterdam and Oberhausen His feature-lengths works have won his debut, Before Flying Back to Earth (2005) received an award from the Directors' Guild of America, becoming only the second Eastern European film in history to win this award. You will have a chance to see these films in the special retrospective of this director's work prepared by DOCUDAYS UA. The selection will also include the

documentary filmmaker's new feature Wonderful Losers: A Different World, which received an award from the Lithuanian Filmmakers' Union and was named the best Lithuanian film of 2017. The film critic Natalia Serebryakova contacted Arūnas Matelis and talked with him about the pictures which we will show in the retrospective, about his background as a mathematician and a musician, and about the new generation of Lithuanian directors.

ARŪNAS MATELIS: "THERE USED TO BE CENSORSHIP IN CINEMA. AND NOW THERE'S COMMERCE"

Conversation with Natalia Serebryakova

You have a degree in mathematics, but you became a director. How did you move from the former to

most the same thing. You know, the difference is not too big. a favourite place of the German Bohemians. Interestingly, saying that one boy wants to play with him. Then the whole Mathematics is also beautiful, it's dramaturgy. It is not the boring 'one plus one equals two'. Mathematics is a game and a feeling of joy. It is not very far from documentary cinema, which also involves structure and dramaturgy.

In addition, you have an education in music. Does it help you to work on your films — for example, when you edit the sound?

I am not a very musical person, I have neither a musical ear nor a voice. In the music academy, there was an acting and directing course, and that was where I studied. I was the only one who sang so badly that the teachers gave me a passing final grade right after the first class. Probably they immethere (such as dancing, for example) gave me the feeling of California. Our film became so famous all around the world think about the film Mariupolis by Mantas Kvedaravicius? space and time. In short, I can't sing, but my heart sings.

Your film Flight over Lithuania or 510 Seconds of Silence, by the way, has a very beautiful soundtrack, just works of Michael Glawogger. wonderful.

make a chorale. But it's a very short film.

And very beautiful! All those landscapes...

there was one Ukrainian company which made these de- when will we run out of fuel? vices that could be fastened to a helicopter. We managed to rent them for just a week. And, a very strange coincidence, that particular year the spring was earlier than it had ever been in the past century. So we could film so much of this age quality. 35mm is wonderful film, it gives a very gentle out the European 'Oscars'. Its president is Wim Wenders. The magic green colour.

There's a moment in it when you fly as if over a desert. Are those Lithuanian sand beaches?

There are these dunes which are called 'alive' be-

Did you have to find a special approach to working with children, in order to avoid traumatising them?

watch a film about a children's oncological hospital.

In your film Ten Minutes Before Flight of Icarus, you

That district was once called Riverside, it was very

What would you think about the following exciting

filmed an interesting community, they seemed like resi-

neglected. Now it's a trendy Bohemian place. But when

I was filming, it was so abandoned that people were even

afraid to walk there in the evening. Interestingly, this place

became popular right after my film, artists and musicians

description of the film: the story revolves around a tooth-

less grandpa called Misha who sings the song Partisan?

Misha or time itself. The film is called *Ten Minutes Before*

Flight of Icarus, and it lasts ten minutes. Brueghel's painting

depicts the moment when Icarus falls into the sea and only

his feet are still visible. He is about to drown, disappear, and

nobody will notice, because everyone in the painting is in-

volved in their own business. So this film is rather about the

Let's talk about your feature debut Before Flying Back to Earth. Why did you decide to make a film about

Our daughter was ill. It is our experience, what we

went through at that time. And this experience motivated

me to make this film. To show that it's not all just human

pain, but that you can also be happy about certain small

things. The concept was to try to film quiet joy, moments of

happiness. The film doesn't have too many tears, either the

children's or the adults'. Of course, everyone understands

what kind of disease this is, what kind of hospital this is. But

in the film, there's even a situation when the protagonist, a little boy, says that he would like to become a doctor, but not

an oncologist. So he even sympathises with the doctors who

treat him. In Denmark, this film received the highest ratings

on TV. It's strange, because usually very few people want to

ten minutes before something important happens.

such a heavy topic as children with cancer?

dents of a communal house. Where did you film it?

It was very hard to work with them. I offered my cause they also move. And there are also, so to speak, film crew just to come and talk with these children for two "dead" dunes. We were flying over the Curonian Spit, those months, to take care of them — and if they felt of their own are the 'deadest' dunes in Europe. By the way, that is where accord that they needed this film, only then would we make they film all the feature films about the Sahara. An incredition. Then there was a moment when one of the crew memble place where Thomas Mann wrote his books. And it was bers went out for a second, and there was a call for him

crew decided that we should make a story about this. For those who were filming, the experience was also unique.

THROUGH AT THAT TIME. AND THIS EXPERIENCE MOTIVATED ME TO MAKE THIS FILM. TO SHOW THAT IT'S NOT ALL JUST HUMAN PAIN, BUT THAT YOU CAN ALSO BE HAPPY ABOUT CERTAIN SMALL THINGS. THE CONCEPT WAS TO TRY TO FILM QUIET JOY, MOMENTS OF HAPPINESS

OUR DAUGHTER WAS ILL. IT IS OUR EXPERIENCE, WHAT WE WENT

that people started to copy it.

be this feeling as if an angel is soaring in the sky. Or if still doing it. Because we always filmed only what we wantaddition, there was enough fuel in the helicopter only for in cinema, and now there's commerce. When we were filming, there were no drones yet. But an hour and a half or two hours. It even became a game:

What kind of film did you use?

35mm. Digital shooting would not give us that im-

You founded the first production company in Lithuania. Do you produce only documentaries?

The second! So far, yes, only documentaries.

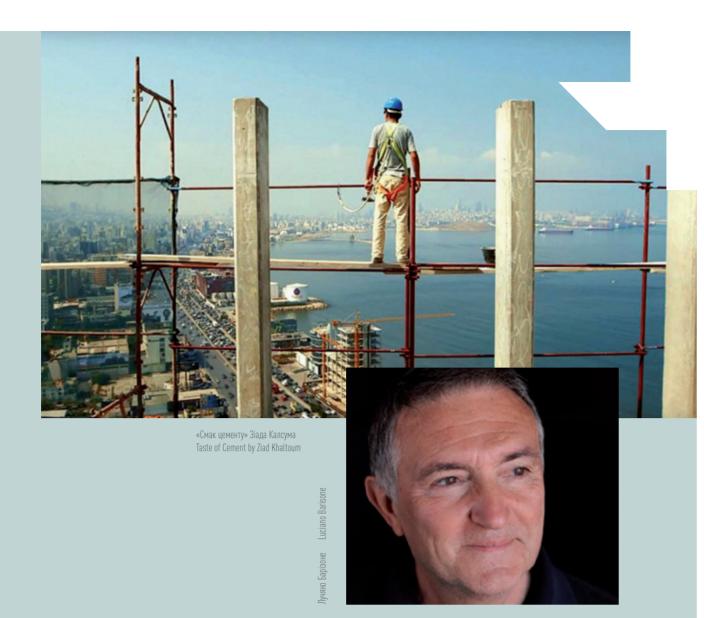
Can you say anything about the new generation of Lithu-

But when I studied with actors, everything that we learned seven years after that I was in California and saw Flight over anian documentary filmmakers? For example, what do you

Kvedaravicius is a bright person, he came to cinema from anthropology. I think he's a Harvard graduate. Some I think that the film has some consonance with the people come to cinema from mathematics, and some from Harvard. But if I must compare our generation and the Our film was made in 2000. I think that Werner new generation, our films have won all the main Europe-This film has both my music and music by other peo- Herzog did something similar. The secret was that it was an awards. Recently, in France, they showed a selection of ple. I wrote some things myself. Also, my composer took very difficult to film something like that from a plane or a short films by these 'older' directors. The total length of the pieces which were sung by women in remote villages. And helicopter. There was no equipment for that. And our film demonstration was an hour and forty minutes, of which only one of those songs with the original sound and vocals be- was practically competing with Hollywood. Especially giv- 8 minutes involved conversations on screen. And the most came a kind of body of the film. We were thinking about en that everything was filmed on actual film. It requires talkative film was my Flight of Icarus. Our generation has how to develop this theme, we thought that we could maybe delicate work. Because if you fly too fast, there will not managed to create a kind of freedom manifesto, and we are you fly a little higher, it can also spoil the impression. In ed, regardless of any obstacles. There used to be censorship

You are a member of the European Film Academy with the right to vote. Can you say anything about the activities of this institution?

The main thing that the Film Academy does is handing European Film Academy takes care of European cinema.

Лучяно Барізоне — член журі, що визначатиме переможця міжнародного повнометражного конкурсу в номінації DOCU/ЖИТТЯ, фестивальний функціонер з майже двадцятилітнім стажем, у минулому кінокритик, у швейцарському Ньйоні останні сім років він очолював один з найбільш давніх та авторитетних документальних фестивалів світу Visions du Réel. 27 березня о 15:00 в залі «Класік» кінотеатру «Жовтень» у рамках DOCU/КЛАС Лучяно проведе творчу зустріч, що буде присвячена поетичному погляду в документальному кіно (Artistic talk: Poetic gaze

Барізоне

Лучяно

Кінокритик Олександр Телюк зв'язався з Лучяно Барізоне та поговорив про секрети менеджменту сучасних кінофестивалів, зміни в документальному кіно в XXI столітті та найбільш вражаючі фільми останніх років.

Розмову вів Олександр Телюк

ваш перший у житті візит на подібну кіноподію, а також момент, коли ви самі вирішили почати працювати на фестивалях?

Рішення працювати на фестивалях прийшло за багато років. Я починав у своєму рідному регіоні на кінофестивалі фільмів-нуар у Курмайор. Проте головною подією, яка дозволила мені досягти співпраці з головними фестивалями світу, була моя участь у журі валю в Ньйоні, свого часу підтримував документальні фільми, які прагнули змінити «Золотої камери» в Каннах (1997). Після цього я почав працювати з кінофестивалями в Локарно та Венеції, перш ніж створити власний кінофестиваль Alba Infinity в 2001 році. Далі вже був директором на кінофестивалях Festival dei Popoli у Флоренції (2008–2010) та Visions du Réel у Ньйоні (2011–2017).

нофестивалів? Які нові цікаві формати фестивальних програм та подій ви зустрічали туацію без будь-якої ілюзії на зміну світу. Кінематографісти усвідомлюють сучасний стан останнім часом?

навколо. Інтернет зробив процес творення, презентації та продажу проектів та закінче- у можливості зробити світ кращим у його загальних структурах, намагаються покращити них фільмів набагато швидшими. До початку нового сторіччя фестивалі були в основному особисте життя людей, зосередивши свою увагу на окремих епізодах реальності. місцями, де починалася історія фільмів. Тепер на них не лише демонструють те, що вже знято, але й допомагають новим цікавим проектам знайти ресурси для створення. Традиційно фестивалі презентували нові фільми, щоб дозволити їм бути добре знаними на рецензент? А також що ви думаєте щодо такої розповсюдженої нині серед критиків міжнародному рівні. Тепер вони допомагають їм виникати.

Фестивалі також змінилися у своїх програмах — з'явилося більше програм, розравведенням здається саме ринкова активність.

Фестиваль Visions du Réel щорічно отримує понад три тисячі заявок на участь. Якими були ваші ключові критерії відбору, щоб давати раду такій кількості фільмів? мували ваше уявлення про нашу країну? І чи зросла кількість якісних робіт із загальним зростанням числа фільмів?

йому для найсвіжіших робіт і завершували відбір перед Берлінале. Крім того, що кожен Лозниці («Майдан», 2014). з нас окремо переглядав фільми вдень та вночі протягом шести місяців, ми організовували дві колективні сесії: весь наш відділ відбірників разом зі мною десять днів дивилися й

обговорювали фільми в режимі повного занурення. Після першої такої зустрічі ми розсилали низку запрошень до участі у фестивалі; після другої — завершували процес відбору та запрошували решту фільмів-учасників програми.

Що стосується ключового критерію, який ми використовували при відборі, ним була, безперечно, якість фільмів як об'єктів кіно. Я маю на увазі те, що переконував нас радше не інформаційний аспект фільмів, а їхній візуальний, поетичний або художній погляд на світ. Мистецьке та поетичне кіно має виявляти «невидиме» через «видиме».

У цьому сенсі збільшення загальної кількості поданих фільмів свідчить не про підвищення якості робіт, а лише про репутацію фестивалю як місця, де було би вигідно почи-

Visions du Réel за роки вашої роботи став одним з найвідоміших кінофестивалів, орієнтованих на нові форми кіно. Однією з таких є розмивання кордонів між ігровим та неігровим кіно. Чи можете ви згадати деякі приклади з вибору вашого фестивалю, які виражають цю нову «гібридизацію», яку ви не могли уявити ще п'ять-десять років тому?

Що стосується можливих прикладів цього «розмивання» кордонів, то я можу згадати останні роботи бельгійського режисера П'єра-Іва Вандеверда, у якого таке «розмивання» є основою творення фільмів з точки зору зображення, звуку та монтажу.

Якщо ж ми хочемо поговорити про «гібридизацію» в кіно загалом, то будемо змушені почати з його перших років, з піонерів, подібних до Роберта Флаерті, та фільмів на кшталт «Нанука з Півночі» (1922). З моменту народження кіно виникла й гібридизація. Це можна помітити на прикладі різних версій відомого фільму Люм'єрів «Вихід робітників з фабрики» (1895). Французькі брати мали зважати на довжину мотка кіноплівки, і при їхньому першому зніманні не всі робітники фабрики встигли вийти Ви маєте величезний досвід роботи на кінофестивалях. А чи можете ви згадати з воріт до закінчення плівки. Тож в іншому дублі вони організовували ситуацію таким чином, як хотіли бачити її у фільмі.

Що стосується найновіших та найвідоміших прикладів «гібридизації», можемо Найперший кінофестиваль, який я відвідав у своєму житті, був Венеційський 1979 згадати «До моря» (2009) Педро Гонсалеса Рубіо або «Акт вбивства» (2012) Джошуа року. У той час я був молодим кінокритиком журналу Filmcritica. Я досі тримаю в пам'яті Оппенгаймера. З моєї фестивальної селекції пригадую, як я був дуже вражений «гізустріч з французьким актором і режисером Жан-Франсуа Стевененом, який тоді пред- бридними» творами «Книгар Белфаста» Алессандри Целезії (2012), «Ама-Сан» Клаудії ставляв фільм «Гірський перевал» (1979). Я мав довге інтерв'ю з ним і це була одна з перших опублікованих мною статей.

Варежау (2016), «Калабрія» П'єра-Франсуа Саутера (2016), «Визволення: інструкція користувача» Алєксандра Кузнєцова (2016), «Смак цементу» Зіада Калсума (2017).

Моріц де Хедельн, співзасновник Міжнародного документального кінофестисуспільство. У наші дні ми живемо у світі пост-«Брекситу» та реальності постправди. Як документальні фільми можуть дати адекватну відповідь на ситуацію, коли ЗМІ ма-

Я цілком поважаю роботу Моріца де Хедельна та його ідеї щодо документального кіно. Але я згоден, то були часи можливої боротьби. Сьогодні ж ми переживаємо добу Як за роки вашої роботи в цій царині змінилася інфраструктура міжнародних кі- постправди, тож багато фільмів показують людську, соціальну, економічну та політичну сиречей, тож змінюють свою оптику на реальність, переходячи від використання «широко-Проведення міжнародних кінофестивалів за останні 15 років змінилися, як і світ кутного» погляду на речі до точки зору «телеоб'єктиву». Так ніби вони, розчарувавшись

Ви починали працювати в кіно як кінокритик, чи продовжуєте ви діяльність як практики як формування списків фільмів?

Інколи я продовжую писати для деяких журналів, але зазвичай дуже зайнятий у хованих на різні види аудиторій, розділених за хронометражем та темами, або для різних проектах як керівник фестивалю, художній консультант чи асоційований продюсер, гендерів, класів, культур та національностей... Я не певен, чи всі ці різноманіття можуть тож ця діяльність стає все більш рідкісною. Що стосується списків фільмів чи підсумкопокращити якісний рівень фільмів. Тож особисто мені єдиним цікавим та корисним ново- вих топів, гадаю, їх використовують радше як рекламний інструмент, ніж справжній засіб рефлексії щодо кіно.

Оскільки це буде ваш перший візит в Україну, скажіть, по яких фільмах ви фор-

Так, цілком можна вважати, що я вже відвідував вашу країну за допомогою кіно. Щоб оперувати такою кількістю надісланих фільмів, вам слід добре організувати Насамперед завдяки образам таких майстрів, як Дзиґа Вертов («Ентузіязм», 1930), Олекв часі процес відбору та покластися на гарних програмних координаторів. У нашому ви- сандр Довженко («Земля», 1930) або Сергій Параджанов («Українська рапсодія», 1961). падку ми починали приймати заявки у вересні, у листопаді оголошували другу хвилю при- Але також і завдяки деяким фільмам Кіри Муратової («Короткі зустрічі», 1967) та Сергія

CINEMA SHOULD REVEALTHE 'INVISIBLE' THROUGH THE 'VISIBLE'

Luciano Barisone

Luciano Barisone is a member of the jury which will select the winner of the international full-length film competition in the DOCU/LIFE category. This former cinema critic is a festival official with more than twenty years of experience, who for seven years now has been the chairman of one of the oldest documentary film festivals in the world, the Visions du Réel in Nyon, Switzerland. On March 27 at 15:00 in Zhovten Cinema (Classic Hall) during the DOCU/CLASS workshop, Luciano will conduct an artistic talk on the poetic gaze in documentary.

Cinema critic Oleksandr Teliuk contacted Luciano Barisone and they discussed the secrets of the contemporary film festivals management, the changes in documentary cinema in the twenty-first century, and the most impressive films of recent years.

Conversation with

You have enormous experience working at film festivals. Could you recollect the basis of filmmaking with regard to their image, sound, and montage. your first visit to such a cinema event, and the moment when you decided to work at

François Stévenin, who was then representing the film Passe montagne (1979). I conducted a long interview with him, and this was one of my first published articles.

The decision to work at film festivals was taking shape for years. I began in my native region, at the film noir film festival in Courmayeur. However, the main event which

In what ways has the infrastructure of international film festivals changed durevents have you seen recently?

as has the world around them. The Internet has made the process of creating, presenting viewers do not trust reality? and selling projects and films much faster. Before the beginning of the new century, festiknown internationally. Now, they help them to emerge.

classes, cultures and nationalities ... I'm not sure if all these varieties can improve the vidual persons, concentrating their attention on particular episodes of reality. quality level of the movies. To me personally, the market activity seems to be the only interesting and useful innovation.

Every year, Visions du Réel receives more than three thousand applications. What were your key criteria for selection from such a wide variety of films? Has the number of high-quality works increased as well?

organised timewise and rely on good programme coordinators. In our case, we started than a real way of reflecting upon cinema. accepting applications in September, announced the second wave of admission for the newest works in November, and completed the selection before the Berlinale. In addition to the fact that each of us was watching the films day and night for six months, we organised two collective sessions: our entire selection committee, together with me, has been watching and talking during a full immersion regime for ten days. After the first such I am grateful to such masters as Dziga Vertov (Enthusiast, 1930), Oleksandr Dovzhenko meeting, we sent a number of invitations to participate in the festival; after the second (The Earth, 1930) and Sergey Paradzhanov (Ukrainian Rhapsody, 1961). I also appreciate meeting, we finalised the selection process and invited the rest of the participants in the the films by Kira Muratova (Brief Encounters, 1967) and Sergei Loznitsa (Maidan, 2014).

«Книгар Белфаста» Алессандри Целезії The Bookseller of Belfast by Alessandra Celesia

AFTER DISAPPOINTMENT IN THE POSSIBILITY OF CHANGING THE GENERAL STRUCTURE OF THE WORLD FOR BETTER THEY SEEM TO STRIVE FOR IMPROVING THE LIVES OF INDIVIDUAL PERSONS, CONCENTRATING THEIR ATTENTION ON PARTICULAR EPISODES OF REALITY...

The key indicator that we used for selection was, undoubtedly, the quality of he films as cinematic objects. I mean that we were convinced by their visual, poetic or artistic visions of the world, rather than the films' informational aspect. Artistic and poetic cinema should reveal the 'invisible' through the 'visible'.

In this sense, the increase in the total number of films submitted indicates not an increase in the quality of works, but the high reputation of the festival as a place where it would be beneficial to start a film's career

During the years of your work, Visions du Réel has become one of the most wellknown festivals, oriented towards new cinematic forms. One of these forms is the blurring of borders between feature and non-feature films. Can you recall some examples from your festival selection which illustrate this 'hybridisation', which was unimaginable five or ten years ago?

As for possible illustrations of this 'blurring' of borders, I should mention the latest works by the Belgian filmmaker Pierre-Yves Vandeweerd. In his works, this 'blurring' is

Speaking about hybridisation' in cinema in general, we should start from the pioneering years, like Robert Flaherty and his films like Nanook from the North (1922). Hy-The first film festival I attended was the Venice Film Festival in 1979. At the time, bridisation was born with the cinema. This can be seen from the various versions of Lu-I was a young cinema critic at the Filmcritica magazine. I still remember meeting Jean- mière's La Sortie de l'Usine à Lyon (1895). The French brothers had to consider the length of the film reel, and during their first shooting, not all the factory workers managed to exit the factory gate until the end of the film. In the second take, they organised the situation the way they wanted to see it in the movie.

Concerning the newest and most famous examples of 'hybridization', we should allowed me to cooperate with the world's key film festivals, was my participation in the mention Alamar by Pedro González Rubio (2009) or The Act of Killing by Joshua Oppen-Golden Camera jury in Cannes (1997). Subsequently, I started cooperation with festivals heimer (2012). In my own festival selection, I was impressed by such hybrid works as The in Locarno and Venice, prior to the creation of my own film festival Alba Infinity. After this, Bookseller of Belfast by Alessandra Celesia (2012), Ama-San by Claudia Varejão (2016), Cal-I was the director of Festival dei Popoli in Florence (2008–2010) and Visions du Réel in abria by Pierre-François Sauter (2016), Liberation: a User's Guide by Alexander Kuznetsov (2016), and Taste of Cement by Ziad Khaltoum (2017).

Moritz de Hadeln, the co-founder of the Nyon International Documentary Film ing the years of your work? Which new interesting formats in festival programmes and Festival, used to support the documentaries aimed on social changes. Nowadays, we live in the reality of post-Brexit and post-truth. How can documentaries give an ade-The organisation of international film festivals over the last 15 years have changed, quate response to the situation, while the media are manipulating information, and the

vals were mainly places where the history of films began. Now they not only demonstrate that those were the times when the struggle was still possible. Today, we are experiencing what has already been made, but also help new interesting projects to find resources the era of post-truth, and many films are showing the human, social, economic, and politfor production. Traditionally, the festivals have presented new films to make them well- ical situation without any illusions of transforming the world. The filmmakers are aware of the current situation, so they change their optics on reality, shifting from the 'wide-angle' The festival programmes have also changed; there are more programmes designed to the 'telescopic lens' point of view. After disappointment in the possibility of changing the for different types of audiences, with different length and themes, for different genders, general structure of the world for better, they seem to strive for improving the lives of indi-

> You started your career as a cinema critic. Do you still write reviews? What do you think about the formation of movie lists, which has become a widespread practice

Sometimes I write for some magazines, but most of the time I am too busy as a festival director, art consultant, or associate producer, so this activity is less and less fre-In order to handle the number of films submitted, the selection process should be quent. As for the lists or top charts of movies, I regard them as an advertising tool rather

Since you will be visiting Ukraine for the first time, please name the films that

Yes, I might say that I've already visited your country through its cinema. For this,

ЗНЯТИ Й ЗДОБУТИ/ЗАБУТИ: документальне кіно як рушій змін

Індустріальну платформу DOCU/ПРО сформували проекти, націлені на розвиток української документалістики змін. Заходи, що входять до складу її програм, присвячені як створенню успішного локументального кіно, спрямованого на суспільні зміни, так і його ефективному розповсюдженню. Але як визначити успішність документальних фільмів про права людини?

До такого кіно потрійна вимога: крім кінопремій та охоплення аудиторії, обов'язковими мають бути зміни ментальному фільмові пов суспільстві, спричинені ним. Останній фактор успіху оцінюється найважче. Протягом шести років, до 2016, впливовість документального кіно вимірювали організатори британської премії Doc Impact Award. Переможців визначали за багатьма параметрами. Звичними для кіноіндустрії, такими як: фестивальна історія, дистрибуція через для цільових спільнот, взаємодія з дотичними до теми гроуряду, які б зачіпали ці питання.

Один із лауреатів Doc Impact Award, приголомшливий фільм **«Акт вбивства»**, присвячений репресіям в Індонезії у 1965-66 рр. — еталон успіху кіно, спрямова- ву та значні результати по решті перелічених показників ки-підлітка з безправної біженки до впевненого гучного шлюбів в Афганістані.

змусили світ дізнатися, а ндонезійців зокрема зробити кроки до переосмислення десятиліттями замовчуваної трагедії. І це не лише заслуга чарівної сили мистецтва — на громадську кампанію стрічки було витрачено більш як 53 тисяч євро.

Та не кожному доку-

або підтримка медійних гігантів, щоб справляти вплив. Показова історія створення стрічки «Округ Гарлан, США» (1976), нині класики адвокаційного кіно. Знімаючи шахтарський страйк у Кентуккі, Барбара Коппл сама стала активною учасницею протесту. Режисерка близько року жила в сться подолати численні обмеження для жінок і читати різні канали, преса та ін. А також незвичними, як-от покази тих самих умовах, що й страйкарі, миючись з відра, ночую- реп про свої турботи. Однак з'являється гірша загроза: чи у прибудовах. Матеріали з фільму були використані для мадськими організаціями, публікації, присвячені не філь- кампанії на підтримку родин страйкарів. Створення «Окруму, а порушеним у ньому проблемам — аж до заходів з боку УГарлан» вважають значним внеском у перемогу страйкарів, що вимагали справедливої платні, соціальних гарантій

Окрім співпраці з активістами, є й інший спосіб вплиного на суспільні зміни. Понад тисяча публічних показів (2015) показана кількарічна еволюція афганської дівчин-

голосу проти такої місцевої традиції, як примусові шлюби Еволюція ця трапилася не без втручання режисерки фільму Рохсаре Гаем Маґґамі. Спочатку вона знімає кіно про дівчину без документів і прав на навчання, яка намаганужденна родина Соніти хоче видати її заміж, отримавши таким чином весільний викуп. Щоб відтермінувати цю подію, режисерка заплатила родичам дівчини частину очікуваної ними суми. Вигравши час, Ґаем Маґґамі зняла Соніті відеокліп на її пісню про наречених на продаж і виклала його в Мережі. Завдяки відео співачку розшувиплекати активіста. В іранському фільмі «Соніта» кала міжнародна правозахисна група, яка допомогла їй навчатися і розповідати світові про проблему примусових

ІНДУСТРІАЛЬНА ПЛАТФОРМА DOCUDAYS UA: ВІД ІДЕЇ ДО ЗМІН

Документальне кіно може не тільки фіксувати важливі зрушення в суспільстві, а й саме ставати каталізатором соціальних змін. Як створити фільм, що матиме такий потенціал? Як прокласти йому шлях до глядачів? Ha DOCUDAYS UA функціонуватиме індустріальна платформа, заходи якої присвячені не тільки теоретичному пошуку відповідей на ці питання, а й практичному розвитку документалістики, яка б ефективно сприяла позитивним змінам в українському суспільстві та далеко за його межами.

Юлія Коваленко

зацікавити не тільки професіоналів світу кіно, а й звичайних поціновувачів документальних фільмів. Від лекцій та продюсування фільмів, розробки ефективних кампаній леко за межі кінофестивалів, театральної дистрибуції чи творчих зустрічей з відомими режисерами та діячами у задля соціальних зрушень та успішної презентації своїх спеціальних показів. DOCUDAYS UA запросив представсфері кіно до продюсерських майстер-класів та пітчингів робіт. Побути одним із менторів на обох таких тренінгах кінопроектів — програма індустріальної платформи об'єд- фестиваль запросив режисера з Берліна Даніеля Абму. медіа-проекту Current Time, започаткованого «Радіо Свонуватиме українських митців, громадських активістів та іноземних гостей фестивалю.

Одним із важливих кроків у цьому напрямку стане півсотні кінофестивалів по всьому світу. проект «B2B Doc: Продюсери зустрічають продюсерів». Індустріальна подія, організована у співпраці об'єднанням Baltic to Black Sea Documentary Network to DOCUDAYS UA, матиме на меті сприяння пошуку ко-продукції. Проектний менеджер B2B Doc Алекс Ширяєв розповідає:

«Самим місцем народження Baltic to Black Sea Documentary Network можна вважати DOCUDAYS UA, ри та громадські активісти мають об'єднатися, обмінятися цес донесення кіно до глядача — від початкових етапів оскільки саме на цьому фестивалі у 2014 році ми оголосили про започаткування такого проекту. В2В Doc — це почати спільну роботу над плануванням їхнього майбутко-продукційна платформа для документалістів із 10 кра- нього фільму. Це добре, коли є хтось, хто має досвід для у рамках DOCU/KЛAC 26 березня о 13:00 відбудеться таїн: Білорусі, Вірменії, Грузії, Естонії, Латвії, Литви, Молдо- 🛾 визначення важливої суспільної тематики, і є хтось, хто 🗀 кож круглий стіл із кінокритиками. Як говорити про докуви, України, Фінляндії, Швеції. Наша мета — допомогти має досвід для втілення певної історії в кіно. Разом вони ментальне кіно? Тим більше — як говорити про докумендокументалістам із пострадянських країн вийти на євро- можуть створити щось дуже потужне. Це ніби висадити талістику змін? За ким зберігається «право на історію», пейський ринок фінансування шляхом пошуку ко-продук- насіння на початку воркшопів, і воно вже за кілька днів яка розгортається в такому кіно? DOCUDAYS UA запросив ції з досвідченими продюсерами з країн Балтії, Скандина- — пустить зелений паросток над землею». вії, континентальної Європи.

нії, Грузії, Молдови та України. І запросили досвідчених 👚 відбудеться показ вже готових стрічок. продюсерів, які працюють із контентом зі Східної Європи та яким цікаві історії з пострадянських країн. Але разом 🛮 можна буде і в рамках ще однієї платформи індустріальної 🔝 ультраправий нахил у діяльності Стіва Беннона (головний з тим ми також запросили десіжн-мейкерів — тобто на секції DOCUDAYS UA — DOCU/KЛAC. Її програма об'єд- менеджер виборчої кампанії Дональда Трампа, кінопрофестиваль приїдуть представники кінофондів, телека- нала низку лекцій, творчих зустрічей, майстер-класів та дюсер та режисер-документаліст. — Ред. і, але його найналів, кінофестивалів, дистриб'юторів, сейлз-агентів, з дискусій, що відбуватимуться щодня впродовж фести- частіше витонченіше позапартійне та позаполітичне кіно якими, у разі зародження якогось спільного кінопроекту, валю, починаючи з 24 березня, у залі «Класік» кінотеа- з'являється на світ просто незбагненним чином. Ось чому можна буде оговорити фінансові питання».

[вул. Госпітальна, 4] продюсери представлятимуть свої може долучитися до професійних заходів. проекти. Презентації будуть відкритими, тож кожний охоякі ще тільки створюються.

тору матимуть змогу об'єднати зусилля для створення лишаються в тіні в українському публічному просторі. Для участі в цьому конкурсі DOCUDAYS UA отримав близько 90 заявок від громадських активістів та режисерів з усієї України. З них було обрано 16 учасників-фіналістів, які ментального кіно з метою суспільних зрушень звернуться продовжуватимуть участь у CIVIL PITCH у декілька етапів. також гості DOCU/KЛAC під час круглого столу, присвяче-У березні DOCUDAYS UA приготував для них два тренінги DOCU/ПРО складається з низки заходів, які можуть від визнаних режисерів, продюсерів та менеджерів фес- **24 березня о 15:00.** Адже якщо говорити про документативальної діяльності, присвячені практичним навичкам Торік глядачі DOCUDAYS UA мали нагоду подивитися його бода» (RFE/RL) за підтримки «Голосу Америки», щоб огокартину «Гавана-транзит», яка взяла участь у більш ніж ворити можливості телебачення у підтримці та сприянні

«Я відвідував DOCUDAYS UA кілька разів та бачив хороші українські роботи, — розповідає Даніель. — Цього служба новин Current Time цьогоріч вручить спеціальний разу мені випала нагода власне зустрітися та попрацювати з українськими режисерами. Наша мета — надихнути їх шової відзнаки у 5 000 доларів США творчій групі картини на створення нових сильних документальних фільмів на запропонують показати фільм на Current Time TV. важливі для України теми. Протягом CIVIL PITCH режиседумками та ідеями щодо тем, створити команди та роз-

Зрозуміло, що пітчинг— це основний інструмент на **березня з 10:00** в залі «Класік» кінотеатру «Жовтень» кінокритикиня, відповідальна редакторка журналів кіноринку для того, щоб познайомити тих, у кого є ідея, (вул. Костянтинівська, 26) учасники — об'єднані у робочі Filmmaker та Documentary Лорен Віссот. Відповідаючи з тими, хто готовий купувати ідеї. Але нам здається, що команди режисери та громадські активісти — представ- на запитання, чому сьогодні важливо проводити відкриті такий формат вже поступово вичерпується. Тому, на наш лятимуть свої проекти. Журі, до складу якого увійдуть кінокритичні дискусії, Лорен зазначила: погляд, важливіше створювати саме зустрічі для про- професіонали європейської кіноіндустрії, визначить педюсерів. Для участі у «B2B Doc: Продюсери зустрічають реможців, що отримають грошові нагороди на виробнипродюсерів» ми відібрали 14 проектів із Білорусі, Вірме- цтво фільмів. Наступного року на DOCUDAYS UA — 2019 Трамп захопив усю увагу медіа (і ніколи не відпускав), але

тру «Жовтень» **з 12:00 до 17:00.** Вхід на всі ці події також роль кінокритики у сфері документалістики сьогодні стає 25 березня о 10:00 у залі «Венеція» готелю «Русь» вільний, тож кожний, хто цікавиться документальним кіно, важливішою, ніж будь-коли».

чий матиме змогу дізнатися про документальні фільми, КЛАС запланований майстер-клас від Ребекки Ешдаун Менесес (Іспанія), Лорен Віссо (Сполучені Штати). Моде-«Мистецтво "імпакту": створення ефективної стратегії ди- раторка: Дарія Бадьйор (Україна). Ще одним майданчиком для плідного розвитку стрибуції документального фільму». Ця зустріч продовжить творчих співпраць стане конкурсний проект «CIVIL PITCH: символічний фестивальний пошук стратегій створення та

фільми громадської активності». У рамках цієї платформи розповсюдження кіно, спрямованого на суспільні зміни. українські документалісти та активісти громадського сек- Ребекка має чималий досвід у цій справі — варто лише зазначити, що вона очолювала кампанію з розповсюфільмів, що матимуть потенціал сприяти позитивним со- дження картини «Ні» знаного чилійського режисера Паціальним змінам. Однією з важливих цілей CIVIL PITCH є бло Ларраіна у співпраці з Amnesty International. Понад підтримка розвитку документального кіно, присвяченого десять років британська продюсерка плідно взаємодіє з тим темам, що попри свою нагальну важливість досі за- Британським кіноінститутом, ВВС Media Action та Міжнародним кінофестивалем у Торонто, щоб прокласти шлях тьмам до якомога більшої аудиторії

До питання ефективного розповсюдження докуного ролі телебачення в цьому процесі, що запланований лістику змін, то цільова аудиторія такого кіно виходить даників українських телеканалів та їхніх колег з молодого розвитку документального кіно як рушія змін у суспільстві. Крім того, варто зазначити, що незалежна міжнародна приз одному з конкурсних фільмів фестивалю. Окрім гро-

У певному сенсі символічно замикаючи весь пропошуку команди однодумців та безпосереднього створення картини до продюсування та розповсюдження. подискутувати довкола цих питань кінокритиків з Укра-Наступним етапом стане фінальний пітчинг: 28 їни, Данії, Іспанії та Сполучених Штатів. Серед них —

«Принаймні в Америці обговорення тих чи інших "фейкових новин" було у всіх на вустах відтоді, як Дональд мало хто проблематизував документальну "правду", яку Обмінятися досвідом та налагодити нові зв'язки ми бачимо на екрані. Не треба бути генієм, щоб розгледіти

Учасники та учасниці круглого столу: Юлія Ковален-Зокрема, 26 березня о 15:00 у межах DOCU/ ко (Україна), Туе Стін Мюллер (Данія), Харуа Фернандес-

TO FILM AND TO GET/TO FORGET

documentary films as the driving force of changes

Yuliya Kuznietzova

The industrial platform DOCU/PRO comprises projects aimed at developing of Ukrainian documentaries for change. The events included in its programmes are dedicated to the creation and efficient distribution of successful documentary films aimed at bringing about social changes. How can we define success in terms of human rights documentaries?

The demands of this type of films are triple: apart is the most difficult to evaluate. For six years, until 2016, the organisers of the British Doc Impact Award competitry, for instance the films' festival history, their distribution through various channels, press coverage, etc. Others were more unusual, such as screenings for the target of governments in relation to these issues.

ie aimed at social change. More than a thousand public of forced marriages in Afghanistan.

screenings and the impressive results in the rest of the criteria listed above have forced the world (and the Indonesians in particular) to learn and to rethink the tragedy. which had been silenced for decades. And the credit for this goes not only to the magic power of art — the public campaign for the movie cost more than €53,000.

Not every documentary requires a promotion budget or support from the media giants to make an impact. The creation of the movie Harlan County, USA [1976], which is now a classic of advocacy cinema, is illustrative in this respect. While filming a miners' strike in Kentucky, Barbara Kopple became an active participant in the protest. For about a year, the director lived with the strikers. washing from a bucket and sleeping in the outbuildings. Material from the film was used in the campaign for the strikers' families. The creation of Harlan County made a huge contribution to the victory of the strikers, who were demanding fair salaries, social guarantees, and improvements to their working conditions.

Besides cooperation with the activists, there is another way of making an impact — growing up an activist. from the awards and the audience coverage, they should The Iranian film Sonita (2015) shows the years of a teencause changes in society. The latter indicator of success age Afghan girl's evolution from a deprived refugee to a confident and outspoken voice against the local tradition the impact of documentary films had been measured by of forced marriages. The director of the film, Rokhsareh Ghaem Maghami, also contributed to this evolution. At tion. The winners were defined in accordance with many first, she was making a documentary about a girl withparameters. Some of them were usual for the film indus- out documentation or a right to an education, trying to overcome numerous obstacles, and who started rapping about her worries. However, another danger is looming Sonita's impoverished family wants to marry her in order communities, interaction with NGOs linked to the issue, to receive the wedding money. The director pays a part publications dedicated to the issues depicted in the film of the amount to the girl's relatives, hoping to postpone instead of the film itself — up to and including the actions — this event. Having bought some time, Ghaem Maghami makes a music video for Sonita's song about the brides One of the Doc Impact Award laureates, the incred- and uploads it to the Internet. Thanks to this video, an ible Act of Killing, dedicated to the repressions in Indo- international human rights group discovered the girl and nesia in 1965-1966, is the model of success for the mov-helped her to study, and to tell the world about the issue of documentary cinema about topics which, despite being urgent and important, still remain in the shadow in Ukrainian public space. DOCUDAYS UA has received around 90 applications for this competition from activists and directors from all over Ukraine, from which we have selected 16 finalist participants to continue their participation in CIVIL PITCH through several stages. In March, DOCUDAYS UA has prepared two workshops for them tutored by well-known directors, producers and festival managers, dedicated to the practical skills of film production, designing effective campaigns for social change and the successful presentation of their work. The festival has invited the Berlin-based director Daniel Abma to tutor at both of these workshops. Last year, DOCUDAYS UA viewers had a chance to watch his film Transit Havana, which was shown at more than 50 festivals all over the world.

"I visited DOCUDAYS UA several times and I saw good Ukrainian work," says Daniel. "This time I have the chance to actually meet Ukrainian directors and work with them. Our goal is to inspire them to create new, powerful documentaries on topics which are relevant for Ukraine. During the CIVIL PITCH, directors and activists should join their efforts, share their thoughts and ideas about topics, create teams and start working together on planning their future films. It's good when there is someone who has experience to define important social topics, and there is someone who has experience to embody a certain story in a film. Together they can create something very powerful. It is like planting seeds at the beginning of the workshops, and in a couple of days there are already green shoots above the ground.

The next stage will be the final pitch: on 28 March, from 10 a.m. in the Classic Hall of the Zhovten Cinema (26 Kostiantynivska str.), the participants — working teams of directors and activists — will present their projects. The jury, composed of European industry professionals, will determine the winners, who will receive cash prizes to produce their films. Next year, at DOCUDAYS UA 2019, we will screen the finished films

Participants will also have a chance to exchange experiences and establish new connections at another platform of the DOCUDAYS UA industry section, the DOCU/ CLASS. Its programme includes a whole range of lectures, creative meetings, masterclasses and discussions which will take place every day during the whole festival, starting on 24 March in the Classic Hall of the Zhovten Cinema, between 12 and 5 p.m. Entry to all these events is also free, so everyone who is interested in documentary cinema can participate in professional events

In particular, at 3 p.m. on 26 March as a part of DOCU/ CLASS there will be a masterclass by Rebecca Ashdown on Impact producing: Creating an effective distribution strategy for a documentary. This meeting will continue the festival's symbolic search for strategies of creating and distributing films aimed at social change. Rebecca has a lot of experience in this field — it is enough to mention that she was the campaign manager for the distribution of the film No by the famous Chilean director Pablo Larraín in cooperation with Amnesty International. For more than ten years, this British producer has productively collaborated with the British Film Institute, BBC Media Action and the Toronto International Film Festival to help films reach as wide an audience

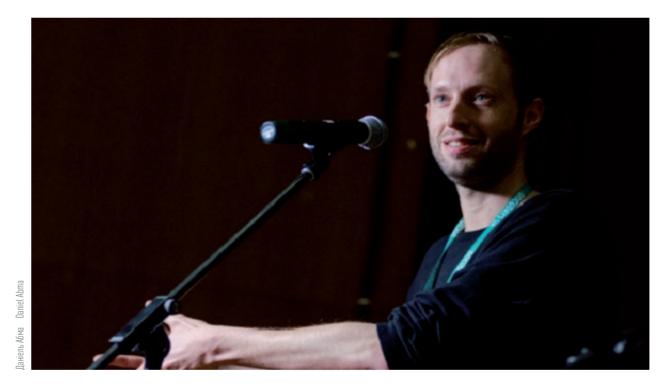
The issue of finding effective distribution for documentary cinema will also be addressed by the guests of DOCU/CLASS at a roundtable about the role of television in this process, which is scheduled for 24 March at 3 p.m. In the case of documentaries for change, the target audience for such films reaches far beyond film festivals, box office or special screenings. DOCUDAYS UA has invited representatives of Ukrainian TV channels and their colleagues from the young media project Current Time, launched by RFE/RL with support from the Voice of America, to discuss the potential of television to support and promote the development of documentary cinema as a driver for change in society. It is also worth noting that this year the independent international news service Current Time will award a special prize to one of the films in the festival competition programme. In addition to the cash prize of \$5000, the film's creative team will receive an offer to broadcast their film on Current Time TV.

As a kind of symbolic closure to the whole process of reaching the audience with a film — from the initial stages of looking for a team of like-minded people and actually creating the film, to production and distribution — the DOCU/ CLASS programme on 26 March at 1 p.m. includes a roundtable with film critics. How should we talk about documentary films? In particular, how should we talk about documentawraps in such films? DOCUDAYS UA has invited film critics from Ukraine, Denmark, Spain and the US to discuss these guestions. One of the critics is Lauren Wissot, the executive editor of the Filmmaker and Documentary journals. In her answer to the question about why it is important today to have open discussions about film criticism, Lauren noted:

"In America at least, 'fake news' think pieces have been all the rage since Donald Trump took hold of the media spotlight (and never let go), yet far less has been written about questioning the documentary 'truths' we see onscreen. While it doesn't take a genius to spot the alt-right bias in Steve Bannon's oeuvre [chief executive of Donald Trump's presidential campaign, producer and director on documentaries — ed.l. too often subtler — nonpartisan and nonpolitical — filmmaking is simply given an inexplicable pass. This is why the role of documentary film criticism may now be more important than ever."

Participants of the roundtable with film critics: Yulia Kovalenko (Ukraine), Tue Steen Müller (Denmark), Jara Fernández-Meneses (Spain), Lauren Wissot (USA). Moderator: Daria Badyor (Ukraine).

DOCUDAYS UA INDUSTRY PLATFORM: FROM IDEAS TO CHANGES

Documentary cinema is capable not only of recording important shifts in the society, but also of catalising change itself. How do you create a film with such potential? How do you make it get through to the audience? The DOCUDAYS UA programme will include an industry platform whose events will be dedicated not just to a theoretical search for answers to these questions, filmmaking which would effectively promote positive change in Ukrainian society and beyond.

Yulia Kovalenko

be interesting not only for cinema professionals, but also for post-Soviet countries. At the same time, we have also invited regular lovers of documentary film. From lectures and creative decision-makers — that is, the festival will be attended by repmeetings with famous directors and cinema figures, to masterclasses for producers and pitches for film projects — the utors and sales agents, who will be there to discuss financial industry platform programme will bring together Ukrainian matters in case a joint film project is born. filmmakers, activists and the festival's international guests.

tary Network and DOCUDAYS UA, will aim to create conditions right now. for co-production. Alex Shiriaieff, the project manager of B2B

to Black Sea Documentary Network, because it was at this fes- documentary filmmakers and civil-sector activists will have tival that we announced the launch of this project in 2014. B2B the opportunity to join forces and create films which will have Doc is a co-production platform for documentary filmmakers the potential to promote positive social change. One of the imfrom ten countries: Belarus, Armenia, Georgia, Estonia, Latvia, portant goals of CIVIL PITCH is to support the development

Lithuania, Moldova, Ukraine, Finland and Sweden. Our goal is to help documentary filmmakers from post-Soviet countries to reach the European funding market by looking for co-production opportunities with experienced producers from Baltic and Nordic countries, as well as from continental Europe.

Clearly, pitching is the main instrument in the film market to introduce those who have an idea to those who are becoming outdated. So, in our opinion, it is more important to organise meetings for producers. We have selected 14 proiects from Belarus, Armenia, Georgia, Moldova and Ukraine to participate in the B2B Doc: Producers Meet Producers. And we have invited experienced producers who work with content DOCU/PRO includes a number of events which may from Eastern Europe and who are interested in stories from

At 10 a.m. on 25 March, in the Venezia Hall of the Rus An important step in this direction will be the B2B Doc: Hotel (4 Hospitalna str.), the producers will present their pro-Producers Meet Producers project. The industry event, organ-jects. The presentations will be open, so everyone will have a ised in cooperation between the Baltic to Black Sea Documen-chance to learn about documentaries which are being created

Another platform for the productive development of creative collaborations will be the CIVIL PITCH: Civil Activism "We can call DOCUDAYS UA the birthplace of the Baltic Films competition project. Within this platform, Ukrainian

Проте реліквії, на яких були зображені символи, залишилися. Здобувши незалежність, Україна успадкувала понад 5500 самих лише статуй Леніна, які тут були розставлені значно щільніше, ніж 7000 таких статуй на всю територію Росії. Регіональні адміністрації у західних регіонах України наказали познімати статуї Леніна ще в кінці 1980-х років. Багато пам'ятників Леніну прибрали з вулиць столиці на початку 1990-х років, поки не залишився лише один — знаменита скульптуру роботи Сергія Меркурова на бульварі Тараса Шевченка. Однак у деяких частинах України (навіть у такому прогресивному місті, як Харків) місцеві жителі сприймали Леніна з іронічною любов'ю, навіть з ностальгією. Підніжжя статуї було місцем народних святкувань,

ФОТОВИСТАВКА «У ПОШУКАХ ЛЕНІНА» НІЛЬСА АКЕРМАННА ТА СЕБАСТЬЄНА ГОБЕРА

ландшафт очищений від Леніна, але позбавлений також і будь-яких ознак розвитку.

Справді, методи декомунізації часом є не зовсім де-

величезним потенціалом для демонстрації озгатогранності свого історичного та культурного досвіду в естетиці міст і сіл. Тож «У пошуках Леніна» зачіпає не лише радянське минуле і революційну сучасність України, але й її майбутнє, де різні історичні та політичні наративи можуть співісну-вати в об'єднаному суспільстві без страху бути стертими. Коли на наших вулицях більше не залишилося Ленінів, ми запрошуємо вас поглянути на декомунізовані пам'ятники, надійно обгороджені рамками фотографій, і поміркувати про те, що має прийти їм на зміну.

надійню обгороджені рамками фотографій, і поміркувати про те, що має прийти їм на зміну.
У вівторок, 27 березня 2018, о 18:30 ми запрошуємо вас приєднатися до панельної дискусії «Ленінопад і трансформація урбаністичної свідомості», де чотири творчі інтелектуали обміняються думками про майбутнє декомунізованих міст України і про роль, яку відіграє публічний простір у розвитку громадянської свідомості і трансформації ідентичності

Себастьєн Ґобер, співавтор «У пошуках Леніна» – французький незалежний журналіст, мандрівник і пись менник, який спостерігав за змінами посткомуністичног

ких проектів, зокрема напрямку «Міфологема» проекту «Метамісто: Схід». Автор шести книжок. Фрагменти творів

Світлана Шимко — незалежна кінорежисерка, що в міжнародний магістерський ступінь з режисури документального кіно від DocNomads. У своїх документальних роботах вона зосереджується на політичних, соціальних і феміністичних питаннях. Зняла фільм «Ленінопад» (2017), показаний на торішньому фестивалі DOCUDAYS UA.

Відкриття виставки відбудеться 17 березня о 17:00 в галереї **Triptych: Global Arts Workshop** (Андріївський узвіз, 34). Відвідати виставку можна буде до 1 квітня щодня об 11:00—19:00.

Вхід вільний.

Photography Exhibition 'Looking for Lenin'

*Looking for Lenin'
by Niels Ackermann &

Sébastien Gobert

17.03 — 01.04.2018

**exist, its complex symbolic system imploded with it, but the relics onto which the symbols had been grafted remained. Newly independent Ukraine inherited over 5500 Lenin statues alone, installed at much greater density than the 7000 remaining on Russian territory. Regional administrations in the Western parts of Ukraine ordered the removal of Lenin statues in the late 1980s. Many Lenin monuments were removed from the streets of the capital in the early 1990s, until the only one left standing was Sergey Merkurov's famous statue on Taras Shevchenko Boulevard. However, in some parts of Ukraine leven in such a progressive city as Kharkiv), the locals regarded Lenin with an affectionate irony, even nostalgia. Here he was the locus for collective celebration, the intuitive centre point of the city, the cornerstone of the Derzhprom architectural ensemble.

Ukraine's Lenin statues became re-politicized during the Euromaidan protests of 2013, when it once again came to symbolise the hand of the Kremlin and its cronies. On 8 December 2013, an angry mob toppled Merkurov's rose quarties present as it is about its and political narratives can our streets, you are invited ones in the safety of the pishould replace them.

On Tuesday, 27 May you to join our panel discuent for the locus for collective celebration, the intuitive centre point of the city, the cornerstone of the Derzhprom architectural ensemble.

Ukraine's Lenin statues became re-politicized during the Euromaidan protests of 2013, when it once again came to symbolise the hand of the Kremlin and its cronies. On 8 December 2013, an angry mob toppled Merkurov's rose quarties the protection on the relics and the relics and the relics are the rose to the relics onto which the symbolic extensive to the relics onto which the symbols and political narratives can our streets, you are invited ones in the safety of the pishould replace them.

of fragments of the crumbling Soviet past, Myroslava Hartmond, managing director of the Triptych: Global Arts Workshop gallery in Kyiv and a contributor to their joint book of the same name, which was published in 2017, reflects on the importance of taking stock of fallen Lenins in the context of this year's theme of equality. The project is supported by the Swiss Embassy in Ukraine and the Journées francophonic 2018 programme.

Niels Ackermann and Sébastien Gobert's 'Looking for Lenin' is a snapshot of a country in crisis that captures identity. Niels and I met when I was invited to interview him about his previous project, The White Angel, for Ukrainian state television; in between filming, we whispered about our respective research projects — they were both about 'Lenin'al the Triptych gallery in Kyiv.

Looking for Lenin' is a series of photographs which reveals the different fates of statues across the breadth of the country. The Lenin statue, a unifying feature of the Eastern bloc's public spaces, has proven to be an enduring trope of the imagined post-Soviet landscape, firmly embedded in the collective imagination. When in 1991 the USSR ceased to

those pages in its public places. 'Looking for Lenin', then, is as much about Ukraine's Soviet past and revolutionary present as it is about its future, where different historical and political narratives can coexist in a united society without the fear of erasure. With no more Lenins standing in our streets, you are invited to look at the decommissioned ones in the safety of the picture frame and to reflect on what should replace them.

On Tuesday, 27 March 2018 at 6.30 p.m., we invite you to join our panel discussion on 'Leninfall and the Transformation of Urbanist Consciousness', where four creative thinkers swap notes on the future of Ukraine's decommunised cities and the role that the public space plays in building civil consciousness and transforming identity.

Sébastien Gobert, co-author of 'Looking for Lenin is a French independent journalist, traveller, and writer, who has seen the post-Communist landscape change during his

Oleksandr Mykhed is a writer and art-curator, in particular of the collection 'Mythologeme' in the METACI-TY: EAST project. He has authored 6 books. Extracts from his works and essays have been translated into 10 different

Svitlana Shymko is an independent film director who holds an DocNomads international masters' degree in documentary film directing. Her documentary work she focuses on political, social, and feminist issues, and includes 'The Fall of Lenin' (2017), presented at last year's DOCUDAYS UA.

Myroslava Hartmond is a British-Ukrainian curator, writer, and researcher. She is the managing director of the Triptych: Global Arts Workshop gallery in Kyiv. Her essay 'Lenin After the Fall' opens the 'Looking for Lenin' book.

Triptych: Global Arts Workshop (34 Andriivskyi Uzviz) Daily 11.00 a.m. — 7 p.m. Free entry.

ХАРАКТЕР ЯК ДОЛЯ ТА ТРОХИ САМОІРОНІЇ

Усе наше життя зіткане з нерівності. Часом ми боремося з нею, часом пристосовуємося до ситуації, визнаючи в глибині душі, що нам не під силу здолати упере-РІВНІСТЬ, немов фігурист — олімпійський чемпіон, катає майже сталевим характером конкретної особистості. свою довільну композицію на очах здивованих глядачів сміливо ступаючи по крихкому льоду проблеми, з якою в Україні якось не прийнято боротися. Ейджизм? Дискризаведено брехати самим собі.

Хоча, поклавши руку на серце, слід визнати: за дуже рідкими винятками в Україні не поважають жодний для самовираження, ані для життя з мінімальним соціальним та економічним захистом. Нас ніби переконують: того, що душа їхня така ж сповнена почуттів та бажання любові й розуміння, як за молодих років.

Люди так званого середнього віку теж повсякчас стикаються зі ставленням, ніби вони вийшли на фініш життєвого забігу. Спробуйте знайти роботу, якщо вам 54 роки, ви сповнені сил та маєте величезний досвід. У десяти випадках з десяти вас чемно вислухають на співбесіді та ніколи не передзвонять.

А молоді люди? Скільки разів на них мають подивитися з майже презирливою посмішкою та сказати щось на життя. Для сімнадцятирічного зіткнення зі смертю -завжкшталт: «Що ви взагалі можете про це знати? У вас зовсім нема досвіду. Попрацюйте поки безкоштовно».

А діти? До них взагалі у нас не заведено ставитися як до людей. Якісь галасливі створіння без власної точки зору та світосприйняття: не сплять, кричать, вимагають уваги. І зрідка батьки ставляться до власних дітей із по-

тільки від нас, дорослих, залежить, що вона читатиме, яку боротися за життя — своє та інших людей. музику слухатиме, які фільми обиратиме, та якими очима буде дивитися на розмаїття навколишнього світу.

Саме тому ПОВАЖНА РІВНІСТЬ — одна з найважливіших позаконкурсних програм цьогорічного дження, що віками розквітали в головах і серцях людей DOCUDAYS UA. Її три фільми розкажуть глядачам, що ейдовкола. Програма фестивалю DOCUDAYS UA ПОВАЖНА джизм у сучасному світі можна перемогти, на жаль, тільки

Картина «Гвендолін» режисерки Рут Казерер оповідає історію жінки, яка знаходить у собі сили та почуття гумору пережити все, що пропонує їй у шістдесятирічному мінація за віковим принципом? Ні! Не стикалися — так віці доля. Із натхненням та крихтою такої важливої самоважку хворобу, жити повноцінним життям, але й завзято займається важкою атлетикою.

Пристрасть до спорту допомагає героїні залишативік. Літні люди зазвичай не мають жодної можливості ані ся собою. У регулярних тренуваннях Ґвендолін знаходить не тільки шлях до досягнення чемпіонської мети, але й таку необхідну точку опори. Важка атлетика для неї — це у них немає ні мрій, ні прагнень, ні талантів, ні грошей — зовсім не хоббі, це спосіб дивитися на навколишній світ, вони змушені доживати свій вік у злиднях та неприйнятті не відводячи очей, коли у твоєму житті трапляється, на перший погляд, нездоланна проблема. І власним прикладом Гвендолін доводить: справжня жага до життя проявляється у вірності нашим мріям, а сили знаходяться в того, хто ніколи не опускає руки.

Стрічка **«Майже небеса»** авторки Керол Солтер занурює глядача у досить жорсткий світ конкуренції на ринку робочих місць у Китаї. Юна Їн Лін змушена поїхати далеко від дому та працювати у бюро похоронних послуг. Дівчина бачить усю крихкість світу та відчуває швидкоплинність ди велике враження. Воно дарує можливість відкрити в собі повагу до часу та вміння сприйняти час як простір, який треба заповнити.

Їн Лін вчиться дбати про покійних та всіма відкритими для себе обрядами роботи з тілом намагається при-

вагою та розумінням того, що перед нами — особистість, і очі побачила смерть, з'являється непереборне бажання

«Майже небеса» — це не історія про будні похоронного бюро, це оповідь про юну душу, яка віднайшла силу та натхнення у допомозі людям. Насправді, смерть — це найкоротший шлях до життя, до непереборного жадання жити та дивитися на світ із посмішкою та вдячністю за час, який ми можемо просто втратити, а можемо використати з радістю та завзяттям.

Анна Еборн зняла свою **«Ліду»** з великою повагою до недоліків та недосконалості людської натури. Глядачі фільму бачать, як трагічні сторінки історії ХХ сторіччя стають ілюстраціями до життя кожного з персонажів. Колись іронії Ґвендолін не тільки намагається, незважаючи на в Україні було шведське поселення: тепер на його місці залишився дім для літніх людей. У кожного з них — важка доля та ще важчий характер. Усі вони, як головна героїня Ліда, були колись молодими, прагнули, закохувалися, робили помилки та сподівалися, що їхня сунична галявина завжди даруватиме їм радість. Але з часом спогади приносять все більше болю та розчарувань, бо ти прожив життя і залишився один: ані родини, ані близьких — тільки сердечне поривання до любові та турботи про іншого.

«Заради тебе я можу і не їсти», — говорить Ліда своєму приятелю. Яким би складним не був наш характер, як би не гартувало нас життя, як би егоїстично ми не чинили, у глибині душі ми завжди хочемо розділити з кимось радість від теплого аромату суниці на нашій га-

Ліда, співвітчизниця Інгмара Бергмана, говорить старошведською та легко могла б стати героїнею будь-якого з його фільмів, бо в її житті було достатньо любові, болю та самоти. Але Ліда — головна героїня документальної стрічки. І від того її сумніви, спогади, стриманість, здатність пожартувати — найцінніший доказ того, що характер може залишити людину самотньою, але він же допоможе їй прожити з гідністю будь-які страждання

PERSONALITY AS FATE AND A BIT OF SELF-IRONY

Nadiya Zavarova

Our entire life consists of inequality. Sometimes we fight it, sometimes we get used to the situation knowing in our hearts that we are unable to overcome the prejudice which has been blossoming in the minds and souls of people around us. The SENIOR EQUALITY programme of DOCUDAYS UA, like an Olympic ice skater, presents her free skating composition to the amazed public, walking fearlessly on the thin ice of an issue which is not openly discussed in Ukraine. Ageism? Discrimination on the ground of age? No! We have not encountered it — this is how we deceive ourselves.

We should honestly admit that, with very few excep tions, no age group is respected in Ukraine. The elder usually have no opportunity either for self-expression or fo life with minimal social and economic protection. We are convinced that these people have no dreams, no talents thriving for love and understanding same as in their youth.

they've reached the end of their life's race. Try finding a job a path towards her championship goal, but also a crucial tlement; now, there is a nursing home for the elderly in its when you are 54, full of strength, and have huge experience. point of support. For her, weightlifting is not a hobby, but place. Every resident has had a harsh life, and has an even Nine times out of ten, the job interviewer will listen to you rather a way to look right into the eyes of the world around harsher temper. All of them, like the main character. Lida. politely and never call back.

looked on with an almost contemptuous smile, hearing proves that true passion for life manifests itself through them joy. As time flows, however, the memories bring more something like: "What can you know about this? You have staying true to our dreams, and that if you never give up you and more pain and disappointment. You've lived your life, absolutely no experience. Work for us for free, and then will find all the strength you need. we'll see"

responsible for what they will read and listen to, which films the ability to perceive time as a space which has to be filled. they choose, and how they will look at the diversity of the world around them.

portant non-competition programmes in this year's DOCU- death with her own eyes finds the irresistible desire to fight mentary. This is why her doubts, memories, moderation, DAYS UA Its three films will tell the viewers that, unfortu- for her own life and the lives of others. nately, the ageism in the contemporary world can only be overcome with by steel personality of each individual.

her, when she faces a seemingly insoluble problem for the were once young, aspiring for something, falling in love, What about young people? How many times are they first time in her life. With her personal example, Gwendolyn and hoping that their strawberry field would always bring

Almost Heaven by Carol Salter immerses the view-heart thriving for love and care for the others. And the kids? In our country, they are not treated as er in the harsh world of competition for jobs on the Chiof the fact that they are persons, and that only we adults are teen-year-old. It results in an appreciation of time and in our field.

through the rituals of working with corpses, tries to rec- of his movies, because she's experienced enough love, pain. This is why SENIOR EQUALITY is one of the most im- oncile human beings with eternity. The girl who has seen and loneliness. But Lida is the main character of a docu-

of a funeral house — it is a story of a young soul finding her — through both suffering and joy with dignity.

strength and inspiration in helping others. Death is actually the shortest path towards life, towards a fierce desire to live, and to ook at the world with a smile and with gratitude for the time, which can be either lost or used with joy and fervour.

Майже небеса Almost Heaven

Anna Eborn made her film *Lida* with a lot of respect Her passion for sports helps the character to remain century history turn into illustrations of each character's and now you are alone: no family, no loved ones — just the

"For your sake, I can stay hungry," Lida says to her human beings at all. They are just noisy creatures with- nese market. The young Ying Ling has to leave her home friend. Regardless of how difficult our temper might be, how out their own viewpoint and attitudes, who are constantly behind and work at a funeral house. The girl witnesses the cruel life has been towards us, how selfishly we've been actawake, yelling, and demanding attention. Very rarely do par- fragility of the world and feels the transiency of life. Facing ing, in the depth of our heart, we still want to share with ents treat their own children with respect and appreciation death always makes an immense impression on a seven- someone the joy from the warm aroma of strawberries in

> Lida, a compatriot of Ingmar Bergman, speaks Old Ying Ling learns to take care of the deceased and. Swedish and could have easily become a character in one and ability to joke are the most valuable proof that temper Almost Heaven is not a story about the everyday routine can make a person lonely, but it can also help one to live

DAYS

23 — 30/03 2018 29/

2018

Історії, що їх розповідають діти, нерілко більш ширі і віл пього луже тенлітні Вони ніби зіткані з тонкої матерії поглядів. рухів та посмішок. Таке відчуття виникає через те, що життя дитини — це завжди особливий вимір існування. Світ відкривається дитині безкрайнім, і тому його пізнання стає трепетним, а іноді трагічним Діти часто занадто відверті у своїх історіях. Здається, що дорослі з часом втрачають таку особливість переказу, і слухаючи дитячі оповіді, ми неодмінно переживаємо своє дитинство наново. Переживаємо досвід прийняття перших власних рішень, оцінюємо свої вчинки в минулому та намагаємося зрозуміти, чи вдалось нам «правильно» знайти себе, визначитись у житті. Історії, що їх розповідають діти, поки позбавлені упереджень, позбавлені щільних мережив «але», що нескінченно плетуться у дорослому житті. І тому дивовижна простота цих розповідей здатна вивести на поверхню доволі недитячі питання щодо того, як влаштоване життя і як співіснувати з Іншим. Прямою ілюстрацією цього є цьогорічна програма DOCU/ЮНІСТЬ.

на порозі дорослого життя. Через новий стиль вуличного танцю вони намагаються побудувати комунікацію з навколишнім світом, позбавитися страхів, знайти спільну мову з однолітками. Для цих молодих людей танець став радше безсловесною практикою подолання бар'єрів між ними, практикою створення власної спільноти, Олександра Андреєва де кожен почував би себе вільно. За своєю природою питання, що турбують героїв

на **«Діти териконів»** Фредеріка Брюнн- пам'яті спливатиме минуле, що стало оскеля, напевно, дасть змогу багатьом з таточно незворотним. — минуле, в якому української аудиторії перенестись у свої вони гуляли зі своїми рідними або грали підліткові роки. Життя 15-річного голов- у футбол з друзями. Як і всі діти, вони проного героя у невеликому індустріально- довжують мріяти про щасливе та спокійне му французькому містечку певною мірою життя, про успішне майбутнє. Але чого їм нагадує невизначеність та загубленість вартуватиме його побудувати, пам'ятаючи українських 90-х. Занедбані будівлі, за- про зазнані жахи? води, покинуті домівки, розбиті вікна та купи сміття — це реалії виснаженого про- на це питання став фільм Кіма Бранда. мисловістю простору, в якому цим дітям У 15-хвилинному «Привіт — Салям» стидоводиться зростати та мріяти. Тут легко каються два світи: «усталений європейстати білою вороною — варто лише нава- ський» та «нестабільний світ біженців». житися заявити, що ти хочеш бути собою, Двоє нідерландських школярів приїжда не черговим гвинтиком в індустріаль- жають на грецьке узбережжя у наметове ній машині, яка продовжує висмоктувати містечко біженців. На канікулах вони вижиття з малих містечок. Таким чужинцем рішили допомогти людям, що втратили став герой фільму. Його відчуження від свій дім та рідну землю. Але прості, віднавколишнього занепалого та задушли- криті та безпосередні дитячі розмови, дії вого світу виливається у протистояння та та ігри, що показані у фільмі, порушують неможливість існувати у заданих рамках складні дорослі питання взаємодопомоги, освітньої системи. Шлях підлітка у дорос- порозуміння та подолання відчуженості. ле життя починається звідси — з першого Адже на одній чаші терезів опиняється досвіду прийняття власного рішення. Рі- безкорисливе бажання зарадити тим, хто шення шукати себе поза нав язаними ме- опинився в біді, на іншій — неможливість жами поза інертною системою яка рано докорінно щось змінити в сучасній дійсчи пізно перетворить будь-яке промис- ності, особливо коли ти ще дитина. Для лове місто в закинуті терикони. Макси- одних героїв фільму така поїздка у 10 ромалістський крок, що прирікає на важку ків була пригодою, пізнанням іншого «свіборотьбу? Що ж, головна зброя для цього ту», для дітей, що живуть у наметовому міу хлопця вже ϵ — це підтримка сім'ї.

важливіших просторів для дитячих пошу- дитинства. ків подолання відчуженості йдеться також в короткометражному фільмі програми рія дитячої чуйності та здатності знаходи-DOCU/ЮНІСТЬ — **«Моя щаслива непроста** ти спільну мову навіть тоді, коли іноземне **родина»**. В цій картині режисерка Тесса «привіт» або «салям» все ще важко праного питання — життя в розлучених та діти, ставлячи один одному нескладні пи-«непростих» родинах. Відносини між до- тання, порушують проблеми, які ще жодна рослими в сім'ях героїв в певний момент доросла дюдина не змогла розв'язати: The life of the 15-year-old protagonist in a love your home?' Do you have friends?' стали настільки розгалуженими, що під- «чи любиш ти свій дім?», «чи є в тебе дру- small industrial French town is, to some 'Do you want to return home?'. літкам буває складно пояснити своїм зна- зі?», «чи хочеш ти повернутися додому?». йомим, хто кому яким родичом є. Нерідко в очах однолітків їхні рідні виглядають день за днем складається в унікальну buildings and factories, abandoned houses, life forms a unique story. The life of a child «не такими», і наявність великої кілько- історію. Але життя дитини — це всесвіт. сті люблячих людей не скасовує підлітко- який тільки зароджується. І цей всесву розгубленість в емоціях та стосунках з віт поки що позбавлений упереджень, оточуючими. Проте відверті і щирі прояви він відкритий до мирного співіснування почуттів і піклування творять дива. І якщо з Іншим, до пошуку шляхів взаєморозунавіть у шасливих сім'ях підлітки страж- міння та допомоги. У молодої людини ше дають від відчуженості, то родинне тепло попереду багато важливих самостійних може допомогти її подолати. Зрештою, яка кроків — їй лише доведеться розкрити the life out of small towns. The main char-self, to go through external and internal різниця, наскільки велика чи заплутана себе, пройти через зовнішні та внутрішні сім'я, якщо всередині неї є головне — лю- випробування та знайти свою точку опобов та турбота.

ного тепла. Діти з табору біженців простою за дорослих.

цьогорічна програма DOCU/ЮНІСТЬ. Герої повнометражного фільму Єнні Нюберґ «Сіева» — гельсінські підлітки

фільму Нюберґ, зрештою ті самі, що по- мовою розповідають про перебуті ними стають перед сучасними двадцятирічними страшні речі — про втрату домівки, вбивукраїнцями. Адже дорослішання — це в ства, втечу. Чи є трагедія, побачена та певному сенсі спроби «притертись» до на- пережита дитиною, подвійною трагедівколишнього світу і визначити ту форму са- єю? Напевно, так. Ці діти вже відчули мовираження, яка допоможе віднайти від- на собі усі жахи війни — вони врізалися повіді на питання «ким є я?» і «ким є ти?». В їхню свідомість і залишаться з ними на Ще одна повнометражна карти- все життя. Коли співатимуть птахи, в їхній

Своєрідним пошуком відповіді

стечку, ця зустріч стала дотиком до того. Про родинне коло як один з най- що вони вже втратили, до безтурботного

Видається, що це дуже проста істоіза. Поп грайливо торкається делікат- вильно вимовити. Але в певний момент ці

Життєвий шлях кожної людини ри. Можливо, дорослішання складається Безумовно, найсумніша історія з з прийняття численних невеличких самопрограми DOCU/ЮНІСТЬ, **«Коли я чую** стійних рішень, з досвідів подолання від*спів птахів»* Тріне Валлевік Гобюрґ, при- чуженості, з пошуку спільних мов. І, як не свячена тим, хто вже позбавлений родин- дивно, інколи у дітей це виходить краще path into adult life begins from the first ex- children have more success in achieving

Oleksandra Andrieieva

ore sincere and, consequently, more fragile. They seem to be made of a delicate substance of looks, movements, and smiles. This feeling appears because a child's life experienced all the horrors of war - they is always a special dimension of existence. are inscribed in their memory and will re-The world looks infinite to a child, and main with them forever. When the birds its thought processes become unsteady, sing, the irreversible events of the past will shaky, and sometimes even tragic. Children surface in their memories — the past in are often far too sincere in their narrations. which they used to walk with their relatives The adults, in their turn, lose this storytell- or play football with friends. Like all chiling peculiarity with time, and as we listen dren, they continue dreaming about happy to the children's stories, we inevitably live and peaceful lives, about a successful futhrough our childhood anew. We relive the ture. But what will such a life cost them, in experience of making our first decisions, view of the past horrors? evaluate our past actions, and try to understand whether we have succeeded in finding answer. The 15-minute long *Hello Salaam* our place in life. The stories told by children features a collision between two worlds: are free of any prejudice and deprived of the the 'stable European world' and the 'undense net of 'buts" that are infinitely woven stable world of refugees. Two schoolchilin adulthood. And the incredible simplicity dren from the Netherlands come to the of these narrations can bring to the surface Greek seaside, to the refugees' tent camp. quite adult issues concerning the organi- During the vacations, they've decided to sation of life and the coexistence with the help the people who have lost their home Other. This year's DOCU/YOUNG is a direct and native land. The simple, open-heartillustration of this fact.

length movie Siéva are Helsinki teenagers complicated adult issues of mutual help, on the threshold of the adult life. Through a understanding, and overcoming alienation. new street dancing style, they thrive to build On the one hand stands an unselfish desire to get rid of their fears, and to find common other the impossibility of seriously changground with their peers. For these young ing anything in the surrounding reality, espeople, dancing becomes a silent way to pecially while you are still a child. For some overcome the barriers between them, and of the characters, at the age of 10 a journey the practice of creating a new community like this was an adventure, a way to get to where everyone would feel free. The nature know a 'different world', while for the chilof the issues that worry the characters in Ny- dren from the tent camp, this meeting was berg's film is essentially the same that face a reminder of the world and the carefree emporary Ukrainians in their twenties. childhood they've lost. The process of growing up, after all, consists 'Who am I?' and 'Who are you?'

extent, reminiscent of the uncertainty and loss during the 1990s in Ukraine. Decrepit broken windows and heaps of garbage are is a universe at its inception. And this unithe realities of the space exhausted with in- verse is still devoid of prejudice, open to dustry in which these children have to grow peaceful coexistence with the Other, to the up and dream. Here, one easily becomes a search for ways of mutual understanding black sheep: just dare to say that you want and assistance. The young person still has to be yourself instead of another cog in the yet to face many important independent industrial machine which continues to sap decisions; he or she will have to find oneacter of the film turns into one of these al- trials, and find his or her own sources of iens. His disaffection from the decaying and support. Perhaps the process of growing stifling world around him results in con- up consists of making numerous small infrontation and makes it impossible for him dependent decisions, of the experience of to exist within the established framework overcoming alienation, and of finding comof the educational system. The teenager's mon grounds. Oddly enough, sometimes perience of making his own decision. That this than adults.

decision is to search for himself outside the nposed boundaries, beyond the inert system which sooner or later transforms every industrial city into abandoned coal heaps. Is this an all-or-nothing step, which dooms the character to a hard struggle? Well, the poy already has the main weapon — the upport of his family

My Happy Complicated Family, a short film from the DOCU/YOUNG program, also portrays the family circle as one of the most mportant spaces for the child's quest to overcome alienation. In this film, the direcor Tessa Louise Pope playfully touches upon the delicate question of life in divorced and complicated families. At a certain point, the relations between the adults in the characters' families become so intertwined that the teens can hardly explain to their friends who is related to whom and in what way. In the eyes of their peers, their relatives often look weird', and the large number of caring and loving people cannot compensate for adolescent confusion in the emotions and relationships with others. However, frank and sincere manifestations of feelings and care can work miracles. Even if teens from happy families are suffering from alienation, the family's warmth can help to overcome it. In the end, it doesn't matter how big or complicated the family is if it has the main things love and care. The saddest story of DOCU/YOUNG

rogram is undoubtedly When I Hear the Birds Sing by Trine Vallevik Håbjørg, dedicated to those deprived of family warmth. The children from the refugee camp speak in simple words about the terrible things The stories children tellare often they have survived — loss of homes, murders, escape. Is a tragedy doubled when witnessed and experienced by a child? Probably yes. These children have already

Kim Brand's movie is looking for an ed, and sincere children's games, actions, The characters of Jenni Nyberg's full- and conversations featured in the film raise nmunication with the world around them, to assist the people in trouble, and on the

It is a seemingly simple story about of attempts to tune in to the surrounding the childlike sensitivity and the ability to world and to define the forms of self-expres- find a common ground, even while the prosion that will help to answer the questions of unnciation of the foreign 'hello' or 'salaam' still poses difficulties. At some point these movie Coal Heap Kids will probably bring questions, touch upon matters that no adult many Ukrainian viewers back to their teens. person was ever able to resolve: 'Do you

Day by day, the path of every person's

DOCUDAYS UA LIKABUTLCA Y GATLKIB... ЯК ВИ ПОЯСНЮЕТЕ ДІТЯМ, ЩО ТАКЕ РІВНІСТЬ ТА ВЗАЄМОПОВАГА?

ІРИНА ЦІЛИК

Письменниця, кінорежисерка

Як мама я пройшла свого часу через усвідомлення: діти спершу — tabula rasa, вони народжуються чистими, відкритими до всього світу і сприймають його таким, ня. Але наразі син і сам намагається запобігати будь-яким яким бачать. Їм спершу ніяк не властиві расизм, сексизм, гомофобія тощо, поки соціум не розкаже їм, що і як. От, скажімо, якось син побачив у моїй френдстрічці фотографію — весілля моєї приятельки, що взяла шлюб із дівчиною (в Норвегії). «Дві наречені. Так буває?», — спитав він ти терпіння до інших гравців — тоді я втручаюся і пояснюю мимохідь. Його це не вразило, не здивувало, просто він йому, що взаємоповага важливіша за будь-які ігри. не бачив такого раніше у своєму оточенні і тому уточнив «Так буває», — пояснила йому я і розповіла, що як тільки не буває. Головним, на мою думку, тут є принцип «не нашкодь». У спілкуванні з сином я намагаюся ніколи не уникати будь-яких його питань, завжди знаходити доречні для його віку відповіді, знайомлячи з тим, що у світі буває так, а ще так, і ще якось по-іншому. Світ багатогранний, ми усі різні, але ми маємо бути рівні у своїх правах і можливостях. Ніхто не заслуговує на осуд чи несправедливе ставлення лише тому, що відрізняється від інших кольором шкіри, статтю, сексуальною орієнтацією, поглядами і тощо.

НАТАЛЯ СЕРЕБРЯКОВА

Кінокритикиня, постійна авторка журналів «Сеанс», торії росту над собою. Насмішки, коментування зовніш-

Я не можу виокремити якісь цілеспрямовані розмови про рівність, це радше систематичні ситуативні обговоренпроявам нетолерантності. Якщо він бачить якісь прояви дискримінації, наприклад, за расовою ознакою — як серед однолітків, так і серед дорослих — завжди докоряє. Але інколи, коли він грає у комп'ютерні ігри, у запалі може втрача-

ЄВГЕНІЯ МОЛЯР

Мистецтвознавиця, співзасновниця мистецької ініціативи «ДЕ НЕ ДЕ»

Спеціально нічого не пояснюю, але стараюсь зауважувати на різних ситуаціях, які трапляються в житті. Наприклад, коли ми бачимо, як батьки кричать на дітей, то я пояснюю своїм дітям, що мені неприємно спостерігати таке і чому так не можна робити. І завжди пропоную спробувати відчути те, що відчуває інша людина

ВІРА БАЛДИНЮК

сучасну культуру Korydor

Головна редакторка журналу про

Щоденне життя малих школярів — це складні іс-

ності чи змагання в крутості — це щоденні ситуації до-

рослішання маленьких людей. Прийняття іншого, ем-

патія, сміливість публічно захистити слабшого — речі,

які не даються при народженні. Проговорювання подіб-

них ситуацій із дитиною формує її «пасивний словник»,

але найважливіші речі відкладаються в серці завдяки

зустрічі зі справжньою емоцією: у момент ототожнення

себе з героєм книжки чи фільму, чи розповіддю мами

про свої підліткові катастрофи. Нещодавно донька

сказала мені: «Знаєш, твої історії про дитинство— це

найкраще, що я чула». У тих історіях — мої єврейські

подруги, які скорочували чи приховували свої справж-

ні імена, щоб не видаватися дивними. Там дівчинка з

релігійної родини з 12 дітьми, з якою всі гидували спілкуватися через «воші». У тих розповідях була дівчина, з якої глузував весь двір — звичайна собі сусідка, просто інколи зграйка дітей обирає випадкову жертву без очевидної «інакшості». Часом мої спогади й мій особистий жаль, що промовчала чи зробила надто мало для людини, стає дуже близьким для моєї доньки. І вона «впізнає» ці історії вже у своїх ситуаціях, яких у семирічок буває достатньо. VIRA BALDYNIUK Editor-in-chief of the contemporary culture journal Korydor The daily life of little schoolchildren consists of complex stories about rising above yourself. Mockery, comments

Film critic, regular contributor to the journals Seance, about children's appearance or contests of coolness — these are day-to-day situations young people encounter as they grow up. Acceptance of others, empathy, courage to publicly protect I cannot pick out any intentional conversations about the weak are things which are not given to children at birth. When you articulate these situations to a child, they develop first, children don't have any racism, sexism, homophobia But now, my son tries to prevent any intolerance on his own. a 'passive vocabulary', but the most important things are established in their hearts through encountering real emotions, at moments when the child identifies with a protagonist of a book or a film, or with their mother's story about her teenage disasters. Recently my daughter told me, "You know, your stories about childhood are the best thing I've ever heard." In these stories, my Jewish girlfriends shortened or hid their real names so that they didn't sound weird. In these stories, there was a girl from a religious family with 12 children whom nobody wanted to hang out with, because they were disgusted by 'lice'. In those stories, there was a girl whom the whole block I don't try to explain anything on purpose, but I try to made fun of — just an ordinary neighbour, but sometimes a The world is multifaceted, we are all different, but we should comment on various situations which happen in life. For ex- band of children picks a random victim without any apparent be equal in our rights and opportunities. Nobody deserves to ample, when we see parents yelling at children, I explain to reason. Sometimes my memories and my personal regret that be judged or treated unfairly just because they are different my children that it's unpleasant for me to see that and why I didn't speak up or did too little for someone become very re-

her own situations, which seven-year-olds have plenty of.

DOCUDAYS UA ASKS PARENTS...HOW DO YOU EXPLAIN EQUALITY AND MUTUAL RESPECT TO YOUR CHILDREN?

IRYNA TSILYK

As a mother I have been through the realisation that at first, children are tabula rasa, they are born clean, open to the whole world, and they perceive it as they see it. At equality, it is more about occasional but regular discussions. and so on, until their society tells them about all of it. For If he sees discrimination, for example, on the basis of race example, once my son saw a photo on my Facebook feed of both among his peers and among adults — he always admonthe wedding of a female friend of mine, who married a girl ishes the perpetrator. But sometimes when he plays computer (in Norway). "Two brides? Is it possible?," he asked briefgames, he can become too enthusiastic and irritate the other ly. He wasn't shocked or surprised, he had just never seen players — then I intervene and explain to him that mutual that in his environment, so he clarified. "It is possible," I explained, and told him how many things are actually possible. The most important principle here is 'Don't cause harm'. In my conversations with my son, I try never to evade any questions, to always find answers appropriate for his age, introducing him to all the many things that exist in the world. from others in their skin colour, gender, sexual orientation, people shouldn't do that. And I always suggest that they try to latable for my daughter. And she 'recognises' these stories in views and so on.

YEVHENIYA MOLYAR

eel what the other person is feeling.

NATALIA SEREBRYAKOVA

Art critic, co-founder of the DE NE DE art initiative

SPECIAL SCREENING

LIFE BELONGS TO US: Ex Libris:

Yulia Kovalenko

The New York Public Library by Frederick Wiseman

ЖИТТЯ НАЛЕЖИТЬ HAM: «Ex Libris: Нью-Йоркська публічна бібліотека» Фредерика Вайзмена

Юлія Коваленко

про сучасний публічний простір? Легенда навіть танцюють. Разом з тим теперішній документального кіно Фредерик Вайзмен час із усіма благами технічних досягнень це спростовує. Його нова більш ніж триго- людства тут завжди переплітається з багатдинна картина — це прогулянка по одній із ством досвіду минулих епох і поколінь, що найбільших у світі бібліотек, якою може по- зберігають книжкові полиці. Нью-Йоркська хизуватися Нью-Йорк. У її читальних залах, бібліотека у фільмі Вайзмена свідчить, що між її книжковими полицями, навіть на ву- життя нескінченно різноманітне, як і істолиці між її філіалами пульсує життя. Її вечір- рії в її величезному сховищі з більш ніж 20 ні вітрини змушують зупинитися перехожих, мільйонами друкованих книг та рукописів. щоб розгледіти старі афіші та видання, вхід до неї увішаний оголошеннями, а під час

СПЕЦІАЛЬНИЙ ПОКАЗ

у міських філіалах публічної бібліотеки, час належить нам. від часу вибирається на вулицю, ніби намагаючись жадібно схопити великим ковтком життя, що вирує довкола розкиданих по трьох районах Великого Яблука відділів будинку книги. Між цими замальовками немає жорсткого хронологічного порядку. їх не поєднують ані спільні головні герої, ані режисерське нав'язування жорсткого наративу, ані закадровий голос. В об'єктиві Вайзмена бібліотека стає єдиним живим організмом — наочною молеллю суспільства. А отже, це живе створіння само краще розповість про себе, аніж будь-які тексти, промови чи інтерв'ю. Тут збираються читацькі клуби, проводяться зустрічі з музикантами, благодійні вечори, заняття з вивчення системи Брайля та мови жестів. Діти тут вчаться

Бібліотеки вже нічого не говорять керувати роботами, а дорослі різного віку

Екслібрис — це латинська назва прикрашені сходи у бібліотеку. Як і будь-яке своєрідний екслібрис у публічному просто-Камера фланує між безліччю заходів відкриті перед суспільством, саме життя

So, libraries don't say anything public library, goes out from time to time,

урочистих заходів просто неба виставляють невеличкого знаку, який вказує, кому на- and editions; its entrance is covered with any texts, speeches or interviews. It is a стільці, щоб охочі могли сфотографуватися лежить книга. Можливо, будь-які соціаль- announcements, and during celebrations venue for book clubs, meetings with muна тлі чарівного світла безлічі свічок, якими ні інституції — наприклад, бібліотеки — це chairs are set up outside, to allow the citi-sicians, charity events, classes for learnмаленьке чи велике місто, бібліотека — це рі. Він може бути невигадливим, може бути of the many candles which decorate the li- Children here learn how to operate robots, не книжки та стіни, а люди, що її наповню- вражаючим витвором мистецтва, може бути brary stairs. Just like any small or big city, and adults of various ages even dance скромним або розкішним. Але куди важли- the library is not the books and the walls, here. At the same time, the present, with віше, щоб він справді свідчив: ці інституції іt is the people who fill it with life.

about the contemporary public space any as if to take a deep breath of the life which more? Frederick Wiseman, the legend of swirls around the three departments of the documentary cinema, disproves that. His book house, scattered around three disnew film, which lasts for more than three tricts of the Big Apple. There is no strict hours, is a walk round one of the largest chronology to these sketches; they are not libraries in the world, which is an object united by the same protagonists, or a diof pride for New York. Life pulsates in its rector's imposition of a rigid narrative, or reading halls, between its bookshelves, by a voiceover. Through Wiseman's lens, even in the street between its buildings. the library turns into a single living organ-Its evening showcase windows make pas- ism, a visual model of society. So this living sers-by stop to examine the old posters creature can tell its own story better than zens to take pictures in the charming light ing the Braille system and sign language all its benefits of humanity's technological The camera saunters among the achievements, is always intertwined here many events in the city branches of the with the richness of experience of the past eras and generations stored on the bookshelves. The New York Library in Wiseman's film testifies to the endless diversity of life, just like the stories in its enormous storage of more than 20 million printed

books and manuscripts. Ex Libris is the Latin term for a small mark that indicates who the book belongs o. Maybe all social institutions — such as libraries — are a kind of ex libris in the public space. They can be unassuming, but they can also be an impressive work of art; they can be modest or luxurious. But it is much more important that they actually indicate that these institutes are open to the society, that life itself belongs to us.

ФОТОВИСТАВКА

Y MOUNKAX JIEHIHA

PHOTO EXHIBITION

LOOKING FOR LENIN

17/03 - 01/04/18

27/03, 18:30

Панельна дискусія «Ленінопад і трансформація урбаністичної свідомості».
Panel discussion on 'Leninfall and the Transformation of Urbanist Consciousness'

ГАЛЕРЕЯ «TRIPTYCH: GLOBAL ARTS WORKSHOP» АНДРІЇВСЬКИЙ УЗВІЗ, 34 / TRIPTYCH: GLOBAL ARTS WORKSHOP GALLERY 34 ANDRIIVSKYI UZVIZ

FREE ENTRY

WWW.T-GAW.COM

WWW.DOCUDAYS.UA